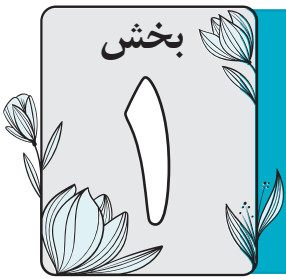

دین
و
زندگی ۳

به زودی
منتشر می شود

تفکر و اندیشه

جایگاه
اندیشه
و ثمرات
آن:

اندیشه مانند
بذری است که

الف- در ذهن جوانه می‌زند،

ب- در دل و قلب ریشه می‌دواند (اندیشه یکتاپرستی یا جهان‌بینی توحیدی باید به صورت یک باور قلبی در آید تا در رفتار و کردار شخص موثر باشد).

ج- و برگ و بار آن به صورت اعمال ظاهر می‌گردد. (مصداق ظاهر شدن برگ و بار اندیشه در اعمال، در آیه: «إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ فَاعْبُدوه...» آمده است. - درس ۳ دوازدهم)

اندیشه،

۱- بهار جوانی را پرطراوت و زیبا می‌سازد، (نقطه مقابل حدیث: «حَبُّ الشَّيْءِ يُعْمِي وَ يُصِمُّ» - درس ۱۲ یازدهم)

۲- استعدادها را شکوفا می‌کند (یادآوری: نیاز به مقبولیت سبب می‌شود که نوجوان و جوان بیشتر به خود بپردازد و توانایی‌ها و استعدادهای خود را کشف و شکوفا کند. - درس ۱۱ دهم)

۳- و امید به آینده‌ای زیباتر را نوید می‌بخشد.

۴- علاوه بر آن می‌تواند برترین عبادت‌ها باشد. (در صورت داشتن این دو شرط: ۱- به صورت دائمی باشد. ۲- درباره خداوند و قدرتش باشد. - حدیث زیر)

اهمیت تفکر و اندیشه از دیدگاه اسلام

موضوع

«أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ
إِدْمَانُ التَّفَكُّرِ فِي اللَّهِ وَ فِي قُدْرَتِهِ
برترین عبادت،
اندیشیدن مداوم درباره خدا و قدرت اوست.»

نگاه ویژه

چه اندیشه‌ای افضل عبادات است؟ و این نوع اندیشه، باید در ذات خداوند باشد یا صفات او؟

پیام
حدیث

- این حدیث، اهمیت و جایگاه تفکر و اندیشه در زندگی را از دیدگاه اسلام بیان می‌کند.
- از نظر پیامبر اسلام (ص)، اندیشه و تفکر با داشتن دو ویژگی، افضل و برترین عبادت است؛ اولاً: مداوم و پیوسته باشد. ثانیاً: در صفات و اسماء خداوند و قدرت او باشد (نه در ذات و چیستی او).
- از آنجا که خداوند حقیقی نامحدود دارد و ذهن ما نمی‌تواند به این حقیقت احاطه پیدا کند و ذات و چیستی او را شناسایی نماید؛ بنابراین، منظور از تفکر در خداوند در این حدیث، تفکر و اندیشه در صفات الهی می‌باشد، نه تفکر در ذات و حقیقت و چیستی او.
- هرگاه سؤال شود که: «منظور از تفکر در «فی الله و فی قدرته» چه می‌باشد؟» با توجه به فرمایش رسول اکرم (ص) پاسخ می‌دهیم: «تفکروا فی کل شیءٍ و لا تفکروا فی ذات الله : در همه چیز تفکر کنید؛ ولی در ذات خدا تفکر نکنید.»

اهمیت
اندیشه در
اسلام:

تناسب
معنایی

این حدیث از نظر دلالت بر اهمیت تفکر از دیدگاه اسلام، با این سخن امام کاظم (ع): «... و آنان که در تعقل و تفکر برترند، نسبت به فرمان‌های الهی داناترند. و آن کس که عقلش کامل تر است، رتبه‌اش در دنیا و آخرت بالاتر است.» تناسب دارد. (درس ۱ یازدهم)

توصیه

برای مطالعه عمیق و مؤثر آیات و احادیث، توصیه می‌شود به روش زیر عمل کنید:

اول: عبارت عربی و ترجمه آن را حفظ شوید؛ به طوری که با دیدن هر بخش از آیه یا حدیثی که ادامه آن حذف شده است، بتوانید قسمت دیگر آن را به خاطر بیاورید.

دوم: موضوع اصلی هر آیه و حدیث را با توجه به تیتراژ آن قسمت و محتوای کلی آن درس به ذهن خود بسپارید.

سوم: پیام‌ها و همچنین تناسب معنایی که برای آیات و احادیث نوشته شده است را به دقت بررسی نموده و به طور کامل فراگیرید.

چهارم: در نظر داشته باشید که در مواقع دوره‌درس‌ها، ارتباط‌هایی که برای آیات و احادیث نوشته شده است را به اطلاعات خود اضافه کنید.

پنجم: نیازی نیست که به تمام توصیه‌های بالا در یک زمان مشخصی عمل کنید، بلکه می‌توانید در عرض چند هفته و یا چند ماه و با توجه به زمانی که تا کنکور فرصت مطالعه دارید، این یادگیری را کامل نمایید.

سؤال از
حقیقت هستی:

آیا تاکنون برایتان پیش آمده است که در فضایی آرام نشسته (و به دور از هیجان و هیاهوی زندگی درباره این جهان پر جنب و جوش تفکر کرده باشید؟

جهان دور دست؛ یعنی آسمان بی کران با کهکشان‌ها، منظومه‌ها، خورشید و سیارگان؛ (و همین جهان نزدیک، یعنی زمین با جنگل‌ها، دریاها، بیابان‌ها، جانوران، گیاهان و گل‌های زیبایش.

به راستی این میلیاردها میلیارد کهکشان و ستاره و سیاره، با میلیاردها موجود متنوع از کجا آمده‌اند؟ آیا هرگز درباره آغاز و پایان این هستی پهناور فکر کرده‌اید؟ (موجودات جهان، هستی خود را وامدار چه کسی هستند؟!

نیازمندی جهان به خدا در پیدایش

الف- هر کدام از ما، بر اساس فطرت خویش (درونی و ناموحته)، (فطرت خدا آشنا - درس ۲ دهم) و حضورش را درک می‌کنیم. (به صورت فطری و درونی و غیر اکتسابی)

ب- به روشنی می‌دانیم در جهانی زندگی می‌کنیم که (آفریننده‌ای حکیم آن را هدایت و پشتیبانی می‌کند (توحید در ربوبیت - درس ۲ دوازدهم) و به موجودات مدد می‌رساند. (ولایت معنوی: درس ۴ یازدهم - ربوبیت الهی)

ج- با وجود این شناخت اولیه (خداشناسی فطری)، قرآن کریم (ما را به معرفت عمیق‌تر درباره خداوند فرا می‌خواند (شناخت عقلی) و راه‌های گوناگونی را برای (درک وجود (و هستی او؛ نه چستی و چگونگی و ماهیت) او و نیز شناخت صفات و افعال او به ما نشان می‌دهد.

د- یکی از این راه‌ها (برای درک عمیق‌تر وجود خدا و شناخت صفات و افعال او)، (تفکر درباره نیازمند بودن جهان، در پیدایش خود، به آفریننده است. بیان این راه به شرح زیر است:

الف- اگر به خود نظر کنیم، خود را پدیده‌ای می‌یابیم که وجود و هستی‌مان از خودمان نیست.

ب- در اشیای پیرامون نیز که بیندیشیم، آنها را همین‌گونه می‌بینیم؛ (یعنی مستقل و قائم به ذات خود نیستند.)

ج- حیوانات، گیاهان، جمادات، زمین، ستاره‌ها و کهکشان‌ها، (همه را پدیده‌هایی می‌یابیم که وجودشان از خودشان نبوده و نیست. (شبهات انسان با سایر پدیده‌ها)

الف- پدیده‌ها، (که وجودشان از خودشان نیست، (انتم الفقراء) خودش پدیده نباشد، (برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که بلکه وجودش از خودش باشد؛ (هو الغنی)

ب- همان‌طور که چیزهایی که شیرین نیستند، برای شیرین شدن نیازمند به چیزی هستند که خودش شیرین باشد. (مقدمه دوم و مفهوم بیت زیر)

خداشناسی فطری
و دعوت قرآن
به معرفت عمیق‌تر:

مقدمه اول:

حج عبدالرحمان
جامی این معنا را
در روی بیت چنین
بیان می‌کند:

مقدمه دوم در اثبات: نیازمندی جهان به خدا در پیدایش

موضوع

«ذات نیافته از هستی، بخش چون تواند که بود هستی بخش (بخش» در مصرع اول به معنای بهره و سهم است و در مصرع دوم به معنای عطا کردن)، خشک ابری که بود ز آب تهی ناید از وی صفت آب‌دهی»

نگاه ویژه

این ابیات، بیانگر کدام مقدمه و چه مفهومی در اثبات نیازمندی جهان به خدا در پیدایش است؟

معنی
ابیات

مقدمه دوم:

۱- ذاتی که از هستی و وجود، بخش و سهم و بهره‌ای نیافته است، چگونه می‌تواند هستی بخش باشد، یعنی به دیگران هستی عطا کند؟
۲- ابری که خشک و فاقد آب است، از آن، انتظار آبرسانی نمی‌رود»

پیام

ابیات

۱- این دو بیت، بیانگر مقدمه دوم در اثبات نیازمندی جهان در پیدایش خود به آفریننده و خالق است.
۲- مفهوم ابیات: «پدیده‌های جهان که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد بلکه وجودش از خودش باشد؛ همان‌طور که چیزهایی که شیرین نیستند، برای شیرین شدن نیازمند به چیزی هستند که خودش شیرین باشد.»

نکته طلایی

هر دو بیت، بیانگر مقدمه دوم در اثبات مفهوم آیه شریفه: «انتم الفقراء إلى الله» می‌باشند.

د- آری در آفرینش نیز، یک موجود فقط در صورتی در وجود خود نیازمند به دیگری نیست که خودش ذاتاً موجود باشد. (وجودش از خودش باشد.)

ه- در این صورت، چنین چیزی (که خودش ذاتاً موجود است) (دیگر پدیده نیست و نیاز به پدیدآورنده نخواهد داشت؛ (هو الغنی)

همواره بوده است و همواره خواهد بود. (سؤال: در چه صورت، یک موجود پدیده نیست و نیاز به پدیدآورنده ندارد؟)

الف- ما و همه پدیده‌های جهان، در پدید آمدن و هست شدن خود به آفریننده‌ای نیازمندیم که (خودش پدیده نباشد (و الله هو الغنی الحمید) و سرچشمه هستی باشد. (الله نور السموات و الارض)

نتیجه

دو مقدمه بالا:

ب- این وجود برتر و متعالی «خدا» نامیده می‌شود.

مقدمه اول: ما و این جهان وجودمان از خودمان نیست و هستی مان از خودمان سرچشمه نمی‌گیرد.
مقدمه دوم: موجوداتی که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به وجودی هستند که پدیده نباشد، بلکه وجودش از خودش باشد.
نتیجه: ما و همه پدیده‌های جهان، در پدید آمدن و هست شدن نیازمند آفریننده‌ای هستیم که خودش پدیده نباشد و سرچشمه هستی باشد.

نیازمندی جهان به خدا در بقا

نیازمندی مسجد به بنا:

شما حتماً نام مسجد گوهرشاد را که در جوار حرم مطهر امام رضا^(ع) است، شنیده‌اید. شاید بارها آن را دیده و در آن نماز خوانده‌اید. این مسجد یکی از شاهکارهای هنر ایرانی بازمانده از دوره تیموریان است و جاذبه زیادی برای گردشگران و زائران دارد. این مسجد باشکوه همچنان باقی است (بدون نیاز به سازندگان آن)، اما از معمار و بنا و کارگرانی که آن را با عشق و هنر بنا کرده‌اند، خبری نیست.

سؤال: آیا رابطه خدا با جهان نیز مانند رابطه بنا با مسجد است؟ (نیازمندی مسجد به بنا فقط مربوط به مرحله ساخته شدن است ولی نیازمندی جهان به خدا در دو مرحله پیدایش و بقا می‌باشد.)

اگر اندکی دقت کنیم، درمی‌یابیم که یک تفاوت بنیادین میان این دو رابطه وجود دارد. (بنا تنها ناظم اجرا است ولی خداوند هم خالق اجزا و هم ناظم آنهاست.)

الف- مسجد گوهرشاد از مصالح ساختمانی تشکیل شده (مانند خاک و سنگ و گچ و چوب و کاشی و ... که هیچ کدام از آن‌ها را بنا به وجود نیاورده است)
ب- هر یک از این مصالح نیز خواصی دارند که بنا آن را ایجاد نمی‌کند. بنا نه چسبندگی گچ را ایجاد می‌کند و نه سختی و استحکام سنگ را؛
ج- به عبارت دیگر بنا نه اجزای ساختمان را پدید آورده و نه خواص آن اجزا را.
د- کار بنا فقط جابه‌جا کردن مواد و چینش آنها است. (بنا ناظم اجرا است نه خالق اجزا و خواص آنها)

تحلیل دو رابطه:

الف- اما خداوند، خالق سنگ و گچ و چوب، و خواص آنها و حتی خالق خود بنا است. (الله خالق کل شیء - توحید در خالقیت - علت ب و ج)
ب- بر این اساس
۱- وجود بنا و نیز وجود مصالح و خواص آنها، همه وابسته به خداست (نیازمندی در پیدایش)
۲- و خداوند هر لحظه اراده کند، آنها از بین می‌روند و ساختمان متلاشی می‌گردد. (نیازمندی در بقا)
ج- به همین جهت، جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نیازمند است (نیازمندی در بقا - توحید در ربوبیت) و این نیاز هیچ‌گاه قطع و یا کم نمی‌شود. (ثبات دائمی نیازمندی جهان به خداوند در بقا = مصداق آیه: «کل یوم هو فی شأن»)
د- به عنوان مثال می‌توان گفت که رابطه خداوند با جهان، تا حدی شبیه رابطه مولد برق با جریان برق است؛ (نیازمندی در پیدایش و بقا) همین که مولد متوقف شود، جریان برق هم قطع می‌گردد و لامپ‌های متصل به آن نیز خاموش می‌شوند.
بنابراین، مسجد با ساخته شدن، از بنا بی‌نیاز می‌شود، (نیازمندی ساخته‌های بشری به سازنده خود، فقط در مرحله ساخته شدن و نظام یافتن است.)
نتیجه: چنین نیستند و پس از پیدایش نیز همچنان، مانند لحظه نخست خلق شدن، به خداوند نیازمند هستند. (نیازمندی در پیدایش و بقا - علت) اما موجودات، از این‌رو دائماً با زبان حال، به پیشگاه الهی عرض نیاز می‌کنند. (معلول)

رابطه جهان با خدا:

رابطه جهان با خالق

موضوع

زبان حال

موجودات مرا

مولوی این گونه

بیان می‌کند:

ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست (بیانگر نیازمندی در پیدایش و بقا - البته بیشتر بیانگر نیازمندی در بقا = «کل یوم هو فی شأن»)
تا که ما باشیم با تو در میان (نفی شرک ربوبی = توحید در ربوبیت)
تو وجود مطلق، فانی نما (مصراع اول بیانگر مفهوم آیه: «اتمم الفقراء الی الله» - مصرع دوم: «و الله هو الغنی الحمید»)
حمله مان از باد باشد دم به دم (بیانگر نیازمندی در پیدایش و بقا - البته بیشتر بیانگر نیازمندی در بقا = «کل یوم هو فی شأن»)

۱) ما چو ناییم و نوا در ما ز توست
۲) ما که باشیم ای تو ما را جان جان
۳) ما عدم‌هاییم و هستی‌های ما
۴) ما همه شیران ولی شیر علم

هر یک از ابیات بالا، بیانگر چه حقیقتی در خصوص نیازمندی انسان و جهان به خداوند است؟

نگاه ویژه

معنی ابیات

۱- ما همچون نی هستیم که تو در ما می‌دمی و صدا ایجاد می‌کنی، مانند کوه هستیم که صدای تو را بازتاب می‌دهیم.
۲- ای که جان جانی، ما که هستیم که در برابر تو عرض اندام کنیم و در ایجاد افعال با تو مشارکت داشته باشیم؟
۳- ما از این جهت که وجود حقیقی نداریم، عدم به شمار می‌رویم. پس ما نیست هست نماییم و حال آنکه ای خداوند، تو وجود مطلق و هست نیست نما هستی.
۴- ما انسان‌ها همچون شیر پرچم هستیم که در اثر وزش باد به حرکت درمی‌آید. نه شیر، واقعی است و نه حرکتش از خودش است»

پیام ابیات

۱- این ابیات، بیانگر این است که موجودات پس از پیدایش نیز همچنان، مانند لحظه نخست خلق شدن، به خداوند نیازمند هستند. (نیازمندی در بقا)
۲- جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ‌گاه قطع و یا کم نمی‌شود. (نیازمندی در بقا)
۳- مفهوم کامل‌تر این ابیات این است که جهان و مخلوقاتش، هم در مرحله «پیدایش و وجود یافتن» و هم در مرحله «بقا و ادامه حیات» به خداوند نیازمندند.
۴- رابطه جهان با خدا، تا حدی شبیه رابطه مولد برق با جریان برق است؛ همین که مولد متوقف شود، جریان برق هم قطع می‌گردد و لامپ‌های متصل به آن نیز خاموش می‌شوند.

نکته طلایی

این ابیات از نظر مفهومی با آیات شریفه: «اتمم الفقراء الی الله و الله هو الغنی الحمید»، «یسألُه مَنْ فی السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ كُلُّ یَوْمٍ هُوَ فی شأن» و «الله نور السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْض»، تناسب داشته و نیازمندی جهان به خداوند را در دو مرحله وجود یافتن و بقا معرفی می‌کنند.

تدبر در قرآن

در آیات زیر تدبر کنید و به سؤالات پاسخ دهید.

موضوع آیه: نیازمندی مخلوقات در پیدایش و بقا به خدا و غنای ذاتی خداوند	پیام‌های تکمیلی آیه:
<p>۱- مخاطبان عبارت: «أنتم الفقراء إلى الله»، همه انسان‌ها ولی مصدق نیازمندان به خدا، تمامی پدیده‌ها می‌باشند.</p> <p>۲- پیام عبارت شریفه: «أنتم الفقراء إلى الله» این است که تمامی پدیده‌ها از جمله انسان، هم در وجود و هستی خود و هم در بقا و ادامه حیات خود به خداوند نیازمند هستند.</p> <p>۳- با استناد به عبارت: «و الله هو الغنی الحمید»، تنها وجود بی‌نیاز (غنی) خداست. او در هستی خود به دیگری محتاج نیست.</p> <p>۴- علت نیازمندی (فقر ذاتی) تمامی مخلوقات به خداوند (اتم الفقراء إلى الله)، در پدیده بودن آن‌هاست، به عبارت دیگر چون هیچ یک از موجودات پیرامون ما در هستی خود مستقل و قائم به ذات نیستند، لذا به وجودی مستقل و قائم به ذات نیازمندند. (ذات نایافته از هستی بخش / چون تواند که بود هستی بخش)</p> <p>۵- از آنجا که موجودات در هستی خود مطلقاً به خدا متکی‌اند (أنتم الفقراء إلى الله)، تا آنگاه که وجودشان دوام دارد، به خدا وابسته‌اند و به او تکیه دارند. (نیازمندی در بقا و هم مفهوم با آیه شریفه: «یسأله من فی السماوات و الأرض کل یوم هو فی شأن»)</p> <p>۶- علت بی‌نیاز بودن (غنای ذاتی) خداوند (هو الغنی) در این است که پدیده نیست و وجودش از خودش (مستقل و قائم به ذات) است.</p> <p>۷- علت اینکه تنها خداوند می‌تواند نیاز مخلوقات را برطرف کند، غنی و بی‌نیاز بودن ذات مقدس خداوند است.</p> <p>تناسب معنایی (۱): این آیه و دو بیت: «ذات نایافته از هستی، بخش / چون تواند که بود هستی بخش ...»، بیانگر مقدمه دوم در اثبات نیازمندی جهان در پیدایش خود به آفریننده و خالق است.</p> <p>تناسب معنایی (۲): «غنی» بودن خداوند در این آیه و عبارت قرآنی: «و لم یولد: زاده نشده است.»، بیانگر این مفهوم است که خداوند علتی ندارد و از چیزی به وجود نیامده است، چراکه مولود، معلول است و نمی‌تواند خدا باشد.</p>	<p>«يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَ اللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ»</p> <p>ای مردم شما به خداوند نیازمند هستید و خداوند است که (تنها) بی‌نیاز ستوده است.»</p> <p>(فاطر، ۱۵)</p>
<p>۱- درخواست دائمی مخلوقات از خدا (یسأله من فی السماوات و الأرض)، بیانگر نیازمندی آنان به خداوند در پیدایش و بقا و البته بیشتر بیانگر نیازمندی آنان به خداوند در مرحله بقا است.</p> <p>۲- تعبیر «یسأله» که فعل مضارع است بیانگر آن است که سؤال و تقاضای مخلوقات از خداوند به صورت دائمی است و موجودات همواره با زبان حال محتاج اویند.</p> <p>۳- درخواست مخلوقات (یسأله من فی السماوات و الأرض) از خداوند، به زبان نیست، بلکه با نیازمندی به خالق خود در تمامی جهات است.</p> <p>۴- منظور از «یوم» در آیه، «روز» نیست، بلکه مطلق زمان است، زیرا خداوند، فراتر از زمان است.</p> <p>۵- این مفهوم: «کل یوم هو فی شأن»، بیانگر آن است که کارهای خداوند تقلیدی نیست، بلکه بدیع و نوآورانه است.</p> <p>۶- عبارت شریفه: «کل یوم هو فی شأن»، بیانگر این مفهوم است که خدا دنیا را آفریده است و آن را به حال خود رها نساخته است، بلکه پیوسته بر آن نظارت دارد و همواره امور هستی را تدبیر و اداره می‌کند. (ربوبیت الهی)</p> <p>ارتباط: عبارت قرآنی: «کل یوم هو فی شأن»، بیانگر توحید در ربوبیت است. (درس ۲ دوازدهم)</p> <p>تناسب معنایی (۱): این آیه و آیه شریفه: «أنتم الفقراء إلى الله و الله هو الغنی الحمید»، به نیازمندی مخلوقات در پیدایش و بقا به خداوند اشاره دارند.</p> <p>تناسب معنایی (۲): این آیه و آیه: «الله الصمد»، بیانگر این مفهوم است که تنها خداوند است که سزاوار قصد کردن و برطرف کردن نیاز مخلوقات است و توجه تمام موجودات، خواسته یا ناخواسته به سوی خداست. (درس ۲ دوازدهم)</p> <p>تناسب معنایی (۳): عبارت قرآنی: «کل یوم هو فی شأن»، با آیاتی که بیانگر توحید در ربوبیت باشند، تناسب معنایی دارد.</p>	<p>«يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُل يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ»</p> <p>«پیوسته از او درخواست می‌کند هر آنچه در آسمان‌ها و زمین است، او همواره دست اندر کار امری است»</p> <p>(رحمان، ۲۹)</p>

- ۱- فکر می‌کنید چرا موجودات پیوسته از خداوند درخواست دارند؟ زیرا در تمامی جهات به خداوند نیازمندند.
- ۲- نیاز انسان به خدا شامل چه چیزهایی می‌شود؟ هم در هستی خود که بالاترین داشته اوست و هم در سایر داشته‌ها که برآمده از نعمت وجود است.
- ۳- چرا خداوند هر لحظه دست اندر کار امری است؟ نیاز دائمی موجودات، لطف و فیض دائمی را طلب می‌کند؛ او هر لحظه دارای فیضی جدید و مستمر برای آفریده‌ها است. چنین نیست که عالم را آفریده و آن را به حال خود رها کرده باشد، بلکه همواره امور هستی را تدبیر و اداره می‌کند. بنابراین، او هر لحظه دست اندر کار امری است.

آگاهی، سرچشمه بندگی

- الف- انسان‌های ناآگاه نسبت به نیاز دائمی انسان به خداوند (فقیر الی الله)، بی‌توجه‌اند؛ اما انسان‌های آگاه
- ۱- دائماً سایه لطف و رحمت خدا را احساس می‌کنند
  - ۲- و خود را نیازمند عنایات پیوسته او می‌دانند.
- ب- هر چه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیشتر شود، (علت)
- ۱- نیاز به او را بیشتر احساس
  - ۲- و ناتوانی و بندگی خود را بیشتر ابراز می‌کند. (معلول)
- افزایش خودشناسی (علت) ← درک بیشتر فقر و نیاز (معلول مستقیم خودشناسی و علت بندگی) ← افزایش بندگی (معلول غیر مستقیم اولی و معلول مستقیم دومی)
- ج- برای یک لحظه هم، لطف و رحمت خاصش را از او نگیرد
- چ- برای همین است که پیامبر گرامی ما، با آن مقام و منزلت خود در پیشگاه الهی، عاجزانه از خداوند می‌خواهد که
- و او را به حال خود واگذار نکند: (توفیق الهی - درس ۶)
- «اللَّهُمَّ لَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا: خدایا هیچ‌گاه مرا چشم به هم زدنی به خودم وامگذار»

تأثیر آگاهی
بر زندگی
افراد:

پیامبر
اکرم (ص)

موضوع آگاهی (به نیازمندی خود در پیدایش و بقا)، سرچشمه بندگی

موضوع

«اللَّهُمَّ لَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا»
خدا یا هیچ‌گاه مرا چشم به هم زدنی به خودم وامگذار»

درخواست رسول اکرم (ص) در این حدیث، ثمره چیست؟

نگاه ویژه

۱- افزایش معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا ← احساس بیشتر فقر و نیاز به او ← ابراز بیشتر عجز و بندگی خود.
۲- این درخواست عاجزانه پیامبر (ص) که «برای یک لحظه هم لطف و رحمت خاصش (توفیق الهی) راز او نگیرد و او را به حال خود واگذار نکند»، نتیجه افزایش معرفت به خود (خودشناسی) و رابطه ایشان با خدا بوده ← که باعث احساس بیشتر فقر به او ← و ابراز بیشتر بندگی خود به درگاه او شده است.
این دعا، بیانگر توحید عملی و همچنین بیانگر «راز و نیاز با خدا و کمک خواستن از او»، از راه‌های تقویت اخلاص است. (درس ۳ و ۴ دوازدهم)

پیام
حدیث

ارتباط

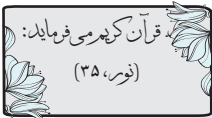
نکته
طلایی

بیان این سخن که: «اللَّهُمَّ لَا تَكِلْنِي...»، نتیجه آگاهی انسان به نیازمندی خود در پیدایش و بقا به خداوند و درک مفهوم این آیات: «يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ...» و «يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ» و ابیات: «ما چو ناییم و نوا در ما ز توست...» است که همگی بیانگر نیازمندی انسان به خدا در پیدایش و بقا می‌باشند.

تأثیر
آگاهی
بر زندگی
افراد:

نور هستی

الف- قرآن کریم، رابطه میان خداوند و جهان هستی را با کلمه‌ای (نور السماوات و الأرض) بیان می‌کند که (در نظر اول برای ما شگفت‌انگیز می‌نماید. اما پس از تفکر دقیق به معنای آن پی می‌بریم؛

قرآن کریم می‌فرماید:
(نور، ۲۵)

رابطه میان خداوند و جهان هستی

موضوع

«اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ...»
خداوند نور آسمان‌ها و زمین است...

این آیه، رابطه میان خداوند و جهان خلقت را چگونه ترسیم کرده است؟

نگاه ویژه

۱- قرآن کریم، رابطه میان خداوند و جهان هستی را «نور آسمان‌ها و زمین» معرفی می‌کند، یعنی تمام موجودات، وجود خود را از او می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار می‌شوند و وجودشان به وجود او وابسته است. (نور بودن خداوند به معنای هستی بخشی اوست).
۲- بر اساس همین آیه، اگر اثری از نور وجود و روشنایی هستی در آسمان‌ها و زمین مشاهده می‌شود، از خداوند است.
۳- از آن‌جا که تمامی موجودات وجودشان را از خدا می‌گیرند، (علت) در واقع، هر موجودی در حدّ خودش تجلی خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. (مفهوم این آیه و سه بیت زیر و حدیث امام علی (ع) از همین رو، آنان که به دقت و تأمل در جهان هستی می‌نگرند، در هر چیزی خداوند را مشاهده می‌کنند و علم و قدرت او را می‌بینند»
مفهوم این آیه (الله نور السماوات و الأرض)، بیانگر توحید در خالقیت و مفهوم قضای الهی است. (درس ۲ و ۵ دوازدهم)

پیام
آیه

ارتباط

تناسب
معناییبیان
رابطه
میان خداوند
و
جهان خلقت:

۱) این آیه و بیت: «دلی کز معرفت نور و صفادید...» و دو بیت: «به صحرا بنگر صحرای تو بینم...» و حدیث امام علی (ع): «ما رایت شیئا الا و رایت الله...»، بیانگر این است که هر موجودی، در حدّ خودش تجلی خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است.
۲) از این آیه، مفهوم نیازمندی جهان و تمامی مخلوقات به خداوند در دو مرحله وجود یافتن (هستی) و بقا برداشت می‌گردد و از این منظر با مفهوم آیات شریفه: «أَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ» و «يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ» تناسب دارد.

الف- ما با نور خورشید، نور لامپ و انواع نورهای دیگر آشنا هستیم و می‌دانیم که خداوند از نورهایی نیست که (از اجسام ناشی می‌شوند، یعنی منشأ مادی دارند)

ب- پس، نور بودن خداوند به چه معناست؟ نور آن چیزی است که خودش پیدا و آشکار است و سبب پیدایی و آشکار شدن چیزهای دیگر نیز می‌شود.

ج- نورهای معمولی (منشأ مادی دارند) هم این خاصیت را دارند که خودش آشکارند و سبب آشکار شدن اشیای دیگر هم می‌شوند.

۱- «وجود» خود را از او می‌گیرند،

۲- به سبب او پیدا و آشکار شده و پا به عرصه هستی می‌گذارند

۳- و وجودشان به وجود او وابسته است.

بیانگر وجود خالق

ه- به همین جهت (جمله قبلی علت است)، هر چیزی در این جهان، و آیه‌ای از آیات الهی محسوب می‌شود. (معلول برای جمله قبل - مفهوم آیه بالا و سه بیت و حدیث ذیل)

۱- تجلی خداوند (مفهوم ابیات و حدیث صفحه بعد)

۲- و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی (نه حقیقت و ذات خدا) است.

۱- خدا را مشاهده می‌کنند (معرفتی عمیق و والا)

۲- و علم و قدرت او را می‌بینند. (توحید در ربوبیت - درس ۲ دوازدهم)

مفهوم
خداوند
نور هستی
و نتیجه آن:

در هر چیزی خدا را دیدن

موضوع

«دلی کز معرفت نور و صفا دید (علت) به هر چیزی که دید اول خدا دید (معلول)»

نگاه ویژه

در این بیت، بستر اصلی برای با هر چیزی خدا را دیدن، چه چیزی معرفی شده است؟

پیام بیت

۱- هر موجودی در حدّ خودش تجلّی خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. از همین رو، آنان که به دقت و اندیشه در جهان هستی می‌نگرند، در هر چیزی خداوند را مشاهده می‌کنند و علم و قدرت او را می‌بینند.
۲- شاعر در این بیت، با اشاره به این کلام امیر مؤمنان: «ما رأیت شیئاً الا و رأیت الله قبله و بعده و معه»، می‌گوید برای این که انسان به چنین دیدی (به هر چیزی که دید اول خدا دید) برسد، لازم است تلاش و مجاهدهٔ نفسانی کند و به پاکی و صفای قلب برسد. (دلی کز معرفت نور و صفا دید)

ارتباط

(۱) او سرشت ما را با خود آشنا کرد و گرایش به خود را در وجود ما قرار داد. از این رو، هر کس در خود می‌نگرد و یا به تماشای جهان می‌نشیند، خدا را می‌یابد و محبتش را در دل احساس می‌کند. (درس ۲ دهم)
(۲) اینکه انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند، بیانگر «افزایش معرفت به خداوند» برای رسیدن به «حقیقت‌بندی و اخلاص» است. (درس ۴ دوازدهم)

مفهوم
خداوند
نور هستی
و نتیجهٔ آن:

در هر چیزی خدا را دیدن

موضوع

«به صحرا بنگرم صحرا تو بینم / به دریا بنگرم دریا تو بینم
به هر جا بنگرم کوه و در و دشت / نشان از قامت رعنا تو بینم»

نگاه ویژه

این دو بیتی باباطاهر، بیان شاعرانه‌ای از کدام سخن امام علی^(ع) است؟

پیام ابیات

۱- هر موجودی در حدّ خودش تجلّی خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. (علت) از همین رو، آنان که به دقت و تأمل در جهان هستی می‌نگرند، در هر چیزی خداوند را مشاهده می‌کنند و علم و قدرت او را می‌بینند. (معلول)
۲- در این ابیات، باباطاهر سخن امیرالمؤمنین را توضیح می‌دهد که: «ما رأیت شیئاً الا و رأیت الله قبله و بعده و معه»

تناسب معنایی

این دو بیتی باباطاهر و بیت: «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید، اول خدا دید» و حدیث امام علی^(ع): «ما رأیت شیئاً الا و رأیت الله قبله و بعده و معه» و آیهٔ شریفه: «الله نور السموات و الارض»، به مفهوم «خداوند نور هستی است»، اشاره دارند. اینکه انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند، بیانگر «افزایش معرفت به خداوند» به منظور رسیدن به «حقیقت‌بندی و اخلاص» است. (درس ۴ دوازدهم)

ارتباط

تفکر در احادیث

موضوع حدیث: جهان، تجلّی بخش خداوند است.

پیام‌های تکمیلی حدیث:

۱- خداوند سرشت ما را با خود آشنا کرد (فطرت خداشنا) و گرایش به خود را در وجود ما قرار داد (فطرت خداگرا). از این رو، هر کس در خود می‌نگرد و یا به تماشای جهان می‌نشیند، خدا را می‌یابد و محبتش را در دل احساس می‌کند. (درس ۲ دهم)
۲- مطابق این حدیث، جهان **جلوهٔ حق** است و هر موجودی، در حدّ خودش تجلّی خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. (مفهوم آیه: «الله نور السموات و الارض»)
۳- تعبیر «رأیت الله قبله» اشاره به این نکته دارد که آن حضرت با نگاه دقیق خود وقتی به اشیای پیرامون خود می‌نگرند درمی‌یابند که همه این اشیای پدیدهبندی هستند که قبلاً نبوده‌اند پس حتماً علتی آنها را به وجود آورده است، پس پی به خالق آن می‌برند.
۴- در این حدیث، تعبیر «معه» اشاره به این مفهوم دارد که آن حضرت وقتی می‌نگرند که این شیء که سرتاسر نیاز و فقیر است، در حال حاضر وجود دارد، پس در می‌یابد که بقای آن مرهون خداست.
۵- در این فرمایش امام علی^(ع)، تعبیر «بعده»، اشاره به این دارد که ایشان وقتی می‌بینند که این شیء بعد از مدتی از بین رفت می‌دانند که تنها خداست که خالق موت و حیات است پس در فتای شیء نیز باز خدا را مشاهده می‌کنند.
تناسب معنایی: این روایت، از نظر مفهومی با آیهٔ شریفه: «الله نور السموات و الارض»، بیت: «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید، اول خدا دید»، دو بیتی: «به صحرا بنگرم صحرا تو بینم / به دریا بنگرم دریا تو بینم» و «به هر جا بنگرم کوه و در و دشت / نشان از قامت رعنا تو بینم» تناسب دارد.
ارتباط: این حدیث، بیانگر «افزایش معرفت به خداوند» از راه‌های رسیدن به «حقیقت‌بندی و اخلاص» است. (درس ۴ دوازدهم)
نکتهٔ طلایی: این حدیث، مصداق «افضل العبادة» (تفکر دائمی در خداوند و قدرت او) می‌باشد.

امیرالمؤمنین علی^(ع) می‌فرماید:
«ما رأیت شیئاً الا و رأیت الله قبله و بعده و معه»
«هیچ چیزی را ندیدم مگر این که خداوند را قبل و بعد و با آن دیدم.»

مقصود امیرالمؤمنین از اینکه می‌فرماید قبل و بعد و همراه هر چیزی خدا را دیدیم چه می‌باشد؟ یعنی اینکه انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند.

معرفتی عمیق و والا:

۱- معرفتی عمیق و والا است که در نگاه نخست مشکل به نظر می‌آید،
۲- اما هدفی قابل دسترس است، به‌خصوص برای جوانان و نوجوانان که پاکی و صفای قلب دارند.
به یقین خداوند نیز کمک خواهد کرد
و لذت چنین معرفتی (با هر چیزی خدا را دیدن) را به ما خواهد چشاند. (معلول)
اینکه انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند (مفهوم حدیث و ابیات قبل)،
اگر قدم پیش گذاریم و با عزم و تصمیم قوی حرکت کنیم، (علت)

ناتوانی در شناخت ذات و چیستی خداوند

اکنون ممکن است برای شما این سؤال پیش آید که آیا می‌توان به ذات خداوند پی برد و چیستی او را مشخص کرد؟

در پاسخ می‌گوییم: موضوعاتی که می‌خواهیم درباره آن‌ها شناخت پیدا کنیم دو دسته‌اند: دسته اول موضوعاتی هستند که در محدوده شناخت ما قرار می‌گیرند، مانند گیاهان، حیوان‌ها، ستارگان و کهکشان‌ها؛ حتی کهکشان‌های بسیار دور هم ممکن است روزی مورد شناسایی واقع شوند و انسان بتواند به ماهیت و ذات (یا چیستی) آنها دست یابد. در حقیقت، ذهن ما توان و گنجایش فهم چیستی و ذات چنین موضوعاتی را ندارد، زیرا همه آن‌ها امری محدود هستند. زیرا لازمه شناخت هر چیزی احاطه و دسترسی به آن است. در واقع، ما به دلیل محدود بودن ذهن خود نمی‌توانیم ذات امور نامحدود را تصور کنیم و چگونگی وجودشان را دریابیم. دسته دوم موضوعاتی که نامحدودند و ذهن ما گنجایش درک آنها را ندارد؛

در نتیجه، ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید. (شناخت ذات و حقیقت و ماهیت و چگونگی خداوند محال است.) بنابراین، با اینکه ما به وجود خداوند به عنوان آفریدگار جهان پی می‌بریم و صفات او را می‌توانیم بشناسیم، اما نمی‌توانیم ذات و چیستی او را دریابیم. (پی بردن به هستی و وجود خداوند و همچنین شناخت صفات او از طریق تفکر در آیات الهی ممکن است.) از همین رو پیامبر اکرم (ص) فرموده است:

پیامبر اکرم (ص)

موضوع در ورای هر چیزی خدا را دیدن

«تَفَكَّرُوا فِي كُلِّ شَيْءٍ وَ لَا تَفَكَّرُوا فِي ذَاتِ اللَّهِ»
در همه چیز تفکر کنید ولی در ذات خداوند تفکر نکنید.

نگاه ویژه علت منع شدن از تفکر در ذات مقدس خداوند و دعوت به تفکر در آیات الهی، در این حدیث چیست؟

۱- چون خداوند حقیقتی نامحدود دارد؛ در نتیجه، ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید. بر این اساس، رسول اکرم (ص) ما را از تفکر در ذات و چیستی خداوند منع کرده‌اند. (لا تفكروا فی ذات الله)
۲- ما با تفکر در مخلوقات خداوند، می‌توانیم به وجود (و هستی) خدا به عنوان آفریدگار جهان پی ببریم و صفات و اسماء او را بشناسیم. بر این اساس، در این حدیث، رسول اکرم (ص) ما را به تفکر در هر یک از مخلوقات خداوند (تفكروا فی كل شیء) دعوت کرده‌اند.

پیام حدیث

نکته طلایی

بیت: «دلی کز معرفت نور و صفا دید...» و دو بیته بابا طاهر: «به صحرا بنگرم صحرا تو بینم» و این حدیث امام علی (ع): «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه»، و هر عبارتی که ما را به دقت و تأمل در جهان هستی دعوت کند، یاریگر ما در شناخت صفات (نه ذات) خداوند هستند.

اندیشه و تحقیق

با وجود شباهت‌های ظاهری رابطه خدا و جهان با رابطه ساعت‌ساز و ساعت، تفاوت‌های این دو رابطه را بنویسید.

- وجود جهان از خداست اما وجود ساعت از ساعت‌ساز نیست و او فقط اجزای ساعت را تنظیم می‌کند.
- دوام و بقای ساعت، وابسته به ساعت‌ساز نیست اما بقای جهان وابسته به خداوند است.

خلاصه کامل درس ۱

- تفکر و اندیشه ← مراحل شکوفایی اندیشه: «جوانه زدن در ذهن»، «ریشه دواندن در دل و قلب» و «ظاهر شدن برگ و بار آن به صورت اعمال»
- اندیشه ← ثمرات اندیشه: «پرطراوت و زیبا ساختن بهار جوانی»، «شکوفه‌کننده استعدادها» و «نوید بخش امید به آینده‌ای زیباتر» و «توانایی برترین عبادت‌ها بودن»
- اندیشه ← دو ویژگی برترین عبادت‌ها از دیدگاه پیامبر اکرم (ص): ۱- «ادمان التّفکر: تفکر مداوم و پیوسته» ۲- «فی الله و فی قدرته: در صفات خداوند و قدرت او»
- شناخت فطری و عمیق تر خدا ← شناخت اولیه ما از خدا: ۱- خدایابی و درک حضور او به صورت فطری ۲- علم روشن داشتن به «هدایت و پشتیبانی جهان توسط خالق حکیم و مدد رسانی به موجودات»
- فطری و عمیق تر خدا ← روش قرآن کریم برای شناخت خداوند: «دعوت به معرفت عمیق‌تر درباره خدا» و «نشان دادن راه‌های گوناگون برای درک وجود خدا و شناخت صفات و عمیق‌تر خدا» از جمله «تفکر درباره نیازمند بودن جهان، در پیدایش خود، به آفریننده»

	<p>← مقدمه اول: انسان و اشیای پیرامونش، پدیده‌هایی هستند که وجودشان از خودشان نیست.</p> <p>← مفهوم: نیازمندی پدیده‌ها (که وجودشان از خودشان نیست) برای موجود شدن به پدیدآورنده‌ای که «پدیده نباشد، بلکه وجودش از خودش باشد.»</p> <p>← مثال: نیازمند بودن چیزی که شیرین نیست به «چیزی که خودش شیرین است» برای شیرین شدن.</p> <p>← آیات: «ذات نایافته از هستی بخش / کی تواند که شود هستی بخش» و «خشک ابری که بود ز آب تهی / ناید از وی صفت آب‌دهی»</p> <p>← استثنا: بی‌نیاز بودن یک موجود در وجود خود به دیگری، تنها در صورتی است که ذاتاً موجود باشد.</p> <p>← ویژگی موجود بالذات: «پدیده نیست»، «بی‌نیاز از پدیدآورنده است» و «همواره بوده است و همواره خواهد بود.»</p> <p>← نتیجه: نیازمندی ما و همه پدیده‌ها، در پدید آمدن به «آفریننده‌ای که خودش پدیده نباشد و سرچشمه هستی باشد.» این وجود برتر و متعالی خداست.</p>	<p>نیازمندی جهان به خدا در پیدایش</p>
	<p>← مسجد گوهرشاد: «از شاهکارهای هنر ایرانی دوره تیموریان»، «در جوار حرم مطهر امام رضا(ع)»، «همچنان باقی بدون ارتباط با سازندگان آن»</p> <p>← رابطه بنا با مسجد: «به وجود نیاوردن مصالح و اجزای ساختمان مسجد و خواص آن اجزا» و کار او تنها «جابه‌جا کردن مواد و چینش آنها»</p> <p>← رابطه جهان با خدا: خلق مصالح و خواص آنها و حتی خلق خود بنا توسط خداوند، بر این اساس: ۱- وابسته بودن وجود بنا و وجود مصالح و خواص آنها به خدا (نیازمندی در پیدایش) ۲- از بین رفتن ساختمان در هر لحظه به اراده الهی (نیازمندی در بقا) ۳- بر این اساس، همواره و در هر «آن» نیازمندی جهان به خدا و هیچ‌گاه قطع و یا کم نشدن این نیاز (نیازمندی در بقا).</p>	
	<p>← مثال برای رابطه خداوند با جهان: تا حدی شبیه رابطه مولد برق با جریان برق (قطع شدن مولد = قطع شدن جریان برق و خاموش شدن لامپ‌ها)</p> <p>← نتیجه این مقایسه: الف- «بی‌نیاز شدن مسجد از بنا با ساخته شدن (بی‌نیازی در بقا به بنا)» اما «نیازمند بودن موجودات به خدا، پس از پیدایش همانند لحظه نخست خلق شدن (نیازمندی در پیدایش و بقا)» ب- از این رو، عرض نیاز دائمی مخلوقات به پیشگاه الهی در آیات: «ما چو ناییم و نوا در ما ز توست ...»</p> <p>← بیت: «ما چو ناییم و نوا در ما ز توست / ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست»، (بیانگر نیازمندی در پیدایش و بقا بیشتر نیازمندی در بقا = «كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِی شَأْنٍ»)</p> <p>← بیت: «ما که باشیم ای تو ما را جان جان / تا که ما باشیم با تو در میان»، (نفی شرک ربوبی = توحید در ربوبیت)</p> <p>← بیت: «ما عدم‌هاییم و هستی‌های ما / تو وجود مطلق، فانی نما»، (مصرع اول بیانگر مفهوم آیه: «انتم الفقراء الی الله» - مصرع دوم: «و الله هو الغنی الحمید»)</p> <p>← بیت: «ما همه شیران ولی شیر علم / حمله‌مان از باد باشد دم به دم»، (بیانگر نیازمندی در پیدایش و بقا بیشتر نیازمندی در بقا = «كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِی شَأْنٍ»)</p> <p>← آیه: «یا ایها الناس انتم الفقراء الی الله (نیازمندی مخلوقات به خداوند در پیدایش و بقا) و الله هو الغنی الحمید»</p> <p>← آیه: «یسأله من فی السماوات و الارض (نیازمندی مخلوقات به خداوند در پیدایش و بقا) کل یوم هو فی شأن (ربوبیت الهی)»</p>	<p>نیازمندی جهان به خدا در بقا</p>
	<p>← ویژگی انسان‌های ناآگاه: بی‌توجه بودن به نیاز دائمی انسان به خداوند (انتم الفقراء الی الله)</p> <p>← ویژگی انسان‌های آگاه: «احساس دائمی سایه لطف و رحمت خدا» و «خود را نیازمند عنایات پیوسته او (کل یوم هو فی شأن) دانستن»</p> <p>← نتیجه افزایش معرفت انسان به خودش و رابطه‌اش با خدا: «احساس بیشتر نیاز به او» و «براز بیشتر ناتوانی و بندگی خود»</p> <p>← بیان یک رابطه: افزایش خودشناسی ← درک بیشتر فقر و نیاز ← افزایش بندگی</p> <p>← درخواست عاجزانه پیامبر(ص) از خدا: نگرفتن لطف و رحمت خاصش از او برای یک لحظه و واگذار نکردن او به حال خود (اللهم لا تکلنی الی نفسی طرفه عین أبدا)</p>	<p>آگاهی سرچشمه بندگی</p>
	<p>← بیان رابطه میان خدا و جهان هستی در قرآن: با کلمه: «الله نور السماوات و الارض» که در نظر اول شگفت‌انگیز اما پی بردن به معنای آن پس از تفکر دقیق است.</p> <p>← ویژگی نورهای معمولی: «آشکار بودن خودشان» و سبب «آشکار شدن اشیای دیگر»</p> <p>← معنای نور هستی بودن خدا: «تمام موجودات، وجود خود را از خدا گرفتن»، «به سبب او پیدا و آشکار شدن و پا به عرصه هستی گذاشتن» و «وجودشان به وجود او وابسته بودن»</p> <p>← نتیجه نور هستی بودن خدا: ۱- هر چیزی در جهان، «بیانگر وجود خالق بودن و آیه‌ای از آیات الهی محسوب شدن» ۲- هر موجودی، در حد خودش «تجلی خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی بودن»</p> <p>← نتیجه نگرستن در جهان با دقت و اندیشه: ۱- «در هر چیزی، خدا را مشاهده کردن و علم و قدرت او را دیدن» ۲- مفهوم بیت: «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید» ۳- دو بیتی باباطاهر: «به صحرا بنگرم صحرا تو بینم / به دریا بنگرم دریا تو بینم ...»</p> <p>← تفکر در حدیث امام علی(ع): «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله (موجودات قبلا نبوده‌اند، پس خالق دارند) و بعده (نیازمندی به خدا در بقا) و معه (در فنای شیء خدا را مشاهده می‌کنند).»</p> <p>← با هر چیزی خدا را دیدن: «معرفتی عمیق و والا»، «در نگاه نخست مشکل به نظر می‌آید»، اما «هدفی قابل دسترس است، به خصوص برای جوانان و نوجوانان که پاکی و صفای قلب دارند.»</p> <p>← راه رسیدن به معرفت برتر: «قدم پیش گذاشتن» و «با عزم و تصمیم قوی حرکت کردن» و «با یاری خداوند لذت این معرفت را چشیدن»</p>	<p>نور هستی</p>
	<p>← ۱- امور محدود: «ممکن است روزی شناسایی شوند» و «ذهن ما توان و گنجایش فهم چستی و ذات و ماهیت چنین موضوعاتی را دارد.»</p> <p>← ۲- امور نامحدود: به دلیل محدود بودن ذهن خود نمی‌توانیم ذات امور نامحدود را تصور کنیم و چگونگی وجودشان را دریابیم.</p> <p>← ۳- خداوند: چون حقیقتی نامحدود دارد، ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید.</p> <p>← براساس سخن پیامبر اکرم(ص): «تفکروا فی کل شیء و لا تفکروا فی ذات الله»، تفکر در مخلوقات برای پی بردن به وجود خداوند به عنوان آفریدگار جهان و شناخت صفات اوست، نه برای درک ذات و چستی و ماهیت او.</p>	<p>درک چستی و چگونگی</p>

سؤالات تألیفی / خط به خط و مفهومی /

- ۱- برگ و بار اندیشه آدمی به چه صورت ظاهر می‌گردد و بذر آن در چه جایگاهی جوانه می‌زند و سپس در کجا ریشه می‌دواند؟
- ۱) اعمال - روح - قلب   ۲) ایمان و باور - ذهن - قلب   ۳) اعمال - ذهن - قلب   ۴) ایمان و باور - قلب - روح
- ۲- چه چیزی بهار جوانی را پرطراوت و زیبا می‌سازد و به‌کارگرفتن آن در زندگی، نوید بخش چیست؟
- ۱) اندیشه - پاکی و صفای قلب   ۲) عبادت - شناخت استعدادها   ۳) عبادت - معرفت به حقیقت خداوند   ۴) اندیشه - امید به آینده‌ای زیباتر
- ۳- در روایات اسلامی، از چه چیزی به «برترین عبادت» تعبیر شده است؟
- ۱) یاد دائمی اسماء و صفات خدا و تفکر در قدرت او   ۲) اندیشیدن مستمر درباره خداوند و قدرت او
- ۳) تفکر دائمی در آیات و نشانه‌های الهی و حکمت او   ۴) اندیشیدن مستمر درباره ذات و حقیقت خداوند و قدرت او
- ۴- چند مورد از عبارتهای زیر در بیان تأثیرات شگفت‌انگیز نیروی خرد و اندیشه، صحیح است؟
- الف- برترین عبادتهاست.
ب- برگ و بار آن به صورت اعمال ظاهر می‌شود.
ج- استعدادها را شکوفا می‌سازد.
د- در دل و قلب ریشه می‌دواند.
ه- تنها در ذات و ماهیت خداوند نهی شده است.
- ۱) ۳   ۲) ۱   ۳) ۴   ۴) ۲
- ۵- رسول گرامی اسلام (ص) در خصوص «ادمانُ التَّفَكُّرِ فِي اللَّهِ وَ فِي قُدْرَتِهِ»، چه تعبیری به کار برده و در بیانات دیگر خود، آن را مقید به چه شرطی کرده‌اند؟
- ۱) «اکبر العبادة» - «لا تفكروا فی ذات الله»   ۲) «اکبر العبادة» - «لا تفكروا فی اسماء الله»
- ۳) «افضل العبادة» - «لا تفكروا فی اسماء الله»   ۴) «افضل العبادة» - «لا تفكروا فی ذات الله»
- ۶- مطابق سخن نبی اکرم (ص)، کدام یک می‌تواند مصداق برترین عبادت باشد؟
- ۱) «یسأله من فی السموات و الأرض»   ۲) «تفكروا فی كل شیء»   ۳) «لا تکلنی إلی نفسی»   ۴) «تفكروا فی ذات الله»
- ۷- طرح سؤالاتی از قبیل: «موجودات جهان، هستی خود را وامدار چه کسی هستند؟»، در چه صورت برای انسان مطرح می‌شوند؟
- ۱) توانایی‌ها و استعدادهای فطری و خدادادی خود را به‌طور کامل بشناسد.   ۲) دغدغهای در زندگی روزمره نداشته باشد و سعادت و رفاه خود را یافته باشد.
- ۳) لذت‌های بی‌ارزش مادی و ظاهری نتوانسته باشد او را به خود سرگرم سازد.   ۴) به دور از هیجانات و هیاهوهای زندگی، درباره این جهان پر از جنب‌وجوش تفکر نماید.
- ۸- براساس تعالیم اسلامی، درک کدام حقایق برای آدمی، به صورت فطری و روشن صورت می‌گیرد؟
- ۱) شناخت صفات و افعال خداوند - نیازمندی جهان در پیدایش خود، به آفریننده و خالق   ۲) درک حضور خداوند - نیازمندی جهان در پیدایش خود، به آفریننده و خالق
- ۳) درک حضور خداوند - مدد رسانی خداوند حکیم به مخلوقات   ۴) شناخت صفات و افعال خداوند - هدایت و پشتیبانی جهان توسط خالق حکیم
- ۹- از دیدگاه اسلام، درک حضور خداوند، برای چه کسانی ممکن است و از چه طریقی محقق می‌شود؟
- ۱) هر عاقل و خردمندی - اندیشیدن   ۲) هر انسانی - فطرت   ۳) هر عاقل و خردمندی - فطرت   ۴) هر انسانی - اندیشیدن
- ۱۰- درک کدام معرفت و شناخت از خداوند، برای افراد نوع بشر به روشنی صورت می‌پذیرد؟
- ۱) آفریننده‌ای حکیم جهان را هدایت و پشتیبانی می‌کند و به موجودات و مخلوقات مدد می‌رساند.
- ۲) آفریننده‌ای که پدیده نیست و هستی در ذاتش است، جهان را آفریده و به ما هستی داده است.
- ۳) آفریننده‌ای حکیم جهان را هدایت و پشتیبانی می‌کند و به آن وسعت می‌دهد.
- ۴) آفریننده‌ای که پدیده نیست و هستی در ذاتش است، جهان را آفریده و به مخلوقات مدد می‌رساند.
- ۱۱- شناخت اولیه انسان از خداوند به چه صورت است و با وجود آن، قرآن کریم ما را به چه شناختی از خداوند دعوت می‌کند؟
- ۱) فطری و آموختنی - شناخت صفات و ذات خدا   ۲) درونی و غیراکتسابی - شناخت صفات و ذات خدا
- ۳) درونی و غیراکتسابی - معرفت عمیق‌تر   ۴) فطری و آموختنی - معرفت عمیق‌تر
- ۱۲- چند مورد از عبارتهای زیر، در خصوص راههای شناخت خداوند نادرست است؟
- الف - هر یک از ما با تمام وجود، خدا را می‌یابیم و حضورش را درک می‌کنیم.
ب- قرآن کریم برای درک وجود خدا و شناخت صفات و افعال او، راه مشخصی را به ما نشان می‌دهد.
ج- قرآن کریم با وجود شناخت اولیه انسان از خدا، ما را به کسب معرفت عمیق‌تری از خداوند دعوت می‌کند.
د- درک نیازمندی جهان در هستی خود به خدا، یکی از راههای معرفت عمیق‌تر نسبت به اوست.
ه- به دلیل وجود شناخت اولیه هر انسانی از خداوند، قرآن کریم ما را به معرفت آسان‌تری از خدا دعوت می‌کند.
- ۱) ۳   ۲) ۱   ۳) ۴   ۴) ۲
- ۱۳- از دیدگاه قرآن کریم، تفکر درباره نیازمند بودن جهان در پیدایش خود به آفریننده و خالق، از راههای وصول به کدام هدف است؟
- ۱) درک وجود خدا و شناخت حقیقت و افعال او   ۲) دریافت درونی و فطری خدا و درک حضور او
- ۳) دریافت درونی و فطری خدا و معرفت عمیق‌تر به او   ۴) درک وجود خدا و شناخت صفات و افعال او

- ۱۴- در راستای تحقق معرفت عمیق تر به خداوند، اولین مقدمه در اثبات نیازمندی جهان به خدا در پیدایش، کدام است؟**
- ۱) یک موجود در صورتی در وجود خود نیازمند به دیگری نیست، که ذاتاً موجود باشد. ۲) انسان و سایر مخلوقات، پدیده‌هایی هستند که وجودشان از خودشان نبوده و نیست.
- ۳) اشیای پیرامون ما برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که پدیده نباشد. ۴) انسان‌ها و سایر مخلوقات پدیده‌هایی هستند که وجودشان از خودشان است.
- ۱۵- از دیدگاه حکما، اشتراک آدمی و اشیای پیرامون او در ... آن‌هاست، چرا که ...**
- ۱) موجود بودن - در پدید آمدن به آفریننده‌ای نیازمندند که وجودش از خودش نباشد. ۲) پدیده بودن - همواره بوده و همواره خواهند بود.
- ۳) موجود بودن - همواره بوده و همواره خواهند بود. ۴) پدیده بودن - وجودشان از خودشان نبوده و نیست.
- ۱۶- کدام گزینه، معرفت حقیقت وجودی «حیوانات، نباتات، جمادات، زمین، ستاره‌ها و کیهکشان‌ها» می‌باشد؟**
- ۱) پدیده‌هایی هستند که وجود و هستی آنها متکی به خودشان نیست. ۲) پیدایش و هستی یافتن آنها مستقل از هر عامل بیرونی است.
- ۳) پدیده‌هایی هستند که وجود و هستی آنها وابسته به خودشان است. ۴) پیدایش و هستی یافتن آنها مستقل از هر عامل درونی و بیرونی است.
- ۱۷- دومین مقدمه در اثبات نیازمندی جهان و پدیده‌های آن به خدا در پیدایش، در کدام گزینه آمده است؟**
- ۱) یک موجود فقط در صورتی در وجود خود نیازمند به دیگری است، که خودش ذاتاً موجود باشد.
- ۲) پدیده‌ها که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد، بلکه وجودش از خودش باشد.
- ۳) یک موجود فقط در صورتی در وجود خود نیازمند به دیگری است، که خالق و پدیدآورنده آن ذاتاً موجود باشد.
- ۴) پدیده‌ها که وجودشان از خودشان نیست، برای وجود یافتن دائمی نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد، بلکه وجودش از خودش باشد.
- ۱۸- دلیل نیازمند بودن دائمی پدیده‌ها به ... این است که ...**
- ۱) پدیدآورنده‌ای که خودش پدیده نباشد - ذاتاً موجود هستند. ۲) آفریننده‌ای که ذاتاً موجود باشد - وجودشان از خودشان است.
- ۳) پدیدآورنده‌ای که خودش پدیده نباشد - وجودشان از خودشان نیست. ۴) آفریننده‌ای که ذاتاً موجود باشد - ذاتاً معدوم نیستند.
- ۱۹- تمثیل: «چیزهایی که شیرین نیستند، برای شیرین شدن نیازمند به چیزی هستند که خودش شیرین باشد.» بیانگر کدام حقیقت در خصوص اشیای پیرامون ما می‌باشد؟**
- ۱) نیازمند به پدیده‌ای هستند که خودش ذاتاً موجود باشد. ۲) فقر ذاتی به پدیدآورنده‌ای که مخلوق و سرچشمه هستی باشد.
- ۳) فقر ذاتی به پدیدآورنده‌ای که مخلوق و بی‌نیاز از پدیدآورنده است. ۴) نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که هستی بخش باشد.
- ۲۰- در صورت تحقق این فرض که آدمی، ذاتاً موجود باشد، کدام نتیجه را در پی خواهد داشت؟**
- ۱) عدم اتکالی به خود و نیازمندی به دیگری در پیدایش ۲) وابستگی به هزاران موجود پیرامون خود در هستی یافتن
- ۳) عدم تساوی ذات و حقیقتش با موجود بودن و امکان نیست شدن ۴) خروج از شمول پدیده‌ها و تداوم همیشگی در وجود
- ۲۱- در اندیشه اسلامی، نیازمندی موجودات و پدیده‌های این جهان به پدیدآورنده‌ای که خودش پدیده نباشد، حاکی از چه حقیقتی است؟**
- ۱) «ذات نایافته از هستی، بخش / چون تواند که بود هستی‌بخش» ۲) «ای دوست، شکر بهتر یا آن که شکر سازد؟ خوبی قمر بهتر، یا آن که قمر سازد؟»
- ۳) «به صحرا بنگرم صحرا تو بینم / به دریا بنگرم دریا تو بینم» ۴) «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید»
- ۲۲- پیام بیت: «خشک ابری که بود ز آب تهی / ناید از وی صفت آب‌دهی»، ناظر بر کدام مقدمه در اثبات نیازمندی پدیده‌های این عالم به آفریننده است؟**
- ۱) پدیده‌ها که همواره بوده و خواهند بود، برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد.
- ۲) حیوانات، نباتات، جمادات، زمین، ستاره‌ها و کیهکشان‌ها، همه پدیده‌هایی هستند که وجودشان از خودشان نبوده و نیست.
- ۳) پدیده‌ها که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که وجودش از خودش باشد.
- ۴) اگر به وجود خود نظر کنیم، خود را پدیده‌ای می‌یابیم که وجود و هستی‌مان از خودمان نیست و نیازمند به خالق هستیم که وجودش از خودش نباشد.
- ۲۳- بیت: «ذات نایافته از هستی، بخش / چون تواند که بود هستی‌بخش»، مؤید پیام کدام آیه شریفه یا حدیث، در خصوص دلیل نیازمندی مخلوقات این عالم به خالق و آفریننده است؟**
- ۱) «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه» ۲) «أتمم الفقراء إلى الله و الله هو الغنی الحمید»
- ۳) «تفکروا فی کل شیء و لا تفکروا فی ذات الله» ۴) «أفضل العبادۃ ادمان التّفکر فی الله و فی قدرته»
- ۲۴- براساس بیت: «خشک ابری که بود ز آب تهی / ناید از وی صفت آب‌دهی»، بی‌نیاز بودن از دیگری در پدید آمدن و وجود یافتن، در چه صورت شامل انسان و پدیده‌های این جهان خواهد شد؟**
- ۱) ذاتاً پدیده و غنی از پدیدآورنده باشد. ۲) وجودش از دیگری باشد. ۳) وجودش از خودش نبوده و نیست. ۴) خودش ذاتاً موجود باشد.
- ۲۵- دیدگاه خاص حکما در خصوص وجودی که خودش ذاتاً موجود باشد، در کدام گزینه آمده است؟**
- ۱) تداوم در هستی دارد و بی‌نیاز از پدیدآورنده است. ۲) در وجود و هستی خود نیازمند به دیگری است.
- ۳) نیازمند به خالق است که خودش پدیده نباشد و سرچشمه هستی باشد. ۴) نیاز به پدیدآورنده‌ای دارد که همواره بوده است و همواره خواهد بود.
- ۲۶- براساس آموزش‌های اسلامی، لفظ «پدیده بودن»، به چند مورد از عبارتهای زیر به درستی تعلق می‌گیرد؟**
- الف- وجودش از خودش نبوده و نیستی در آن راه داشته باشد.
- ب- خودش همواره هست و نیاز به پدیدآورنده دارد.
- ج- وجودش از خودش بوده و سپس پدید آمده باشد.
- د- ذاتاً وجود داشته باشد و نیستی در آن راه نداشته باشد.
- ه- وجودش از دیگری بوده و جاودانگی در هستی دارد.

۲۷- حصول این نتیجه که «ما و همه پدیده‌های جهان، در پدید آمدن و هست شدن خود به آفریننده‌ای نیازمندیم که خودش پدیده نباشد و سرچشمه هستی باشد»، نتیجه منطقی کدام یک از مقدمات زیر است؟

- ۱) وجود و هستی مان از خودمان نیست. - ذاتا وجود نداریم و نیستی در ما راه دارد.
- ۲) پدیده‌هایی هستیم که وجودمان از خودمان نبوده و نیست. - برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستیم که وجودش از خودش باشد.
- ۳) برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستیم که وجودش از خودش باشد. - وجود و هستی مان از خودمان نیست.
- ۴) پدیده‌هایی هستیم که وجودمان از خودمان نبوده و نیست. - ذاتا وجود نداریم و نیستی در ما راه دارد.

۲۸- با استناد به آیات و روایات، هستی بخش به آدمی و مخلوقات این جهان، از کدام ویژگی برخوردار است؟

- ۱) خودش پدیده نبوده و وجودش از خودش نمی‌باشد.
- ۲) از ابتدای آفرینش جهان همواره بوده است و همواره خواهد بود.
- ۳) خودش پدیده نبوده و سرچشمه هستی باشد.
- ۴) پدیدآورنده‌ای است که وجودش از خودش نیست.

۲۹- بنای مسجد گوهرشاد مربوط به چه دوره‌ای از تاریخ است و بیانگر چه حقیقتی در ارتباط با سازندگان آن است؟

- ۱) تیموریان - بقای آن تا به امروز بدون نیاز به سازندگان آن
- ۲) صفاریان - بقای آن تا به امروز بدون نیاز به سازندگان آن
- ۳) صفاریان - ساخته شدن و بقای آن در ارتباط با معمار و بنا و کارگران سازنده آن
- ۴) تیموریان - ساخته شدن و بقای آن در ارتباط با معمار و بنا و کارگران سازنده آن

۳۰- در پاسخ به این سؤال که: «آیا رابطه جهان با خدا نیز مانند رابطه بنا با مسجد است؟»، باید بگوییم ...

- ۱) نیازمندی مسجد به بنا فقط در بقاست ولی نیازمندی جهان به خداوند در وجود و بقا است.
- ۲) کار بنا فقط خاصیت دادن به اجزای ساختمان است ولی خداوند هم خالق اجزا و هم خواص دهنده به آنهاست.
- ۳) کار بنا فقط خلق اجزا است ولی خداوند هم خالق اجزا و هم خواص دهنده به آنهاست.
- ۴) نیازمندی مسجد به بنا فقط در ساخته شدن و نظام یافتن است ولی نیازمندی جهان به خداوند در وجود و بقا است.

۳۱- در رابطه بین «مسجد با سازندگان آن» و «جهان با خداوند» چه تفاوت بنیادینی مشاهده می‌شود؟

- ۱) بنا فقط خالق اجزاست، نه پدیدآورنده خواص آنها، در صورتی که خداوند هم خالق و هم خواص دهنده به اجزای ساختمان است.
- ۲) کار بنا، فقط جابه‌جا کردن مواد و چینی آنها است، ولی خداوند خالق اجزای ساختمان و خواص آنهاست.
- ۳) بنا خالق اجزا نیست، بلکه تعیین کننده خواص آنهاست، در صورتی که خداوند هم خالق و هم خواص دهنده به اجزای ساختمان است.
- ۴) کار بنا، جابه‌جا کردن مواد و تعیین خواص آنها است، ولی خداوند خالق اجزای ساختمان و خواص آنهاست.

۳۲- با توجه به آموزش‌های اسلامی، کدام یک درباره نقش بنا در ساخته شدن مسجد صحیح است؟

- ۱) بنا نه اجزای ساختمان را پدید آورده و نه خواص آن اجزا را.
- ۲) نیاز مسجد به بنا تا زمانی که پابرجاست، هیچ‌گاه قطع و یا کم نمی‌شود.
- ۳) وجود و هستی مسجد و نیز وجود مصالح و خواص آنها، همه وابسته به بناست.
- ۴) هر یک از این مصالح نیز خواصی دارند که بنا آن را ایجاد می‌کند.

۳۳- مطابق تعالیم اسلامی، کدام گزینه به تبیین نیازمندی جهان به خداوند پرداخته است؟

- ۱) جهان در پیدایش و هستی یافتن به خداوند نیازمند است و این نیاز ابدی نیست.
- ۲) رابطه خداوند با جهان، تا حدی شبیه رابطه بنا با مسجد است.
- ۳) جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ‌گاه قطع و یا کم نمی‌شود.
- ۴) جهان فقط برای بقا و ادامه حیات به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ‌گاه قطع و یا کم نمی‌شود.

۳۴- با استناد به تعالیم اسلامی، نیازمندی «ساختمان به بنا» و «جهان به خداوند»، به ترتیب، مربوط به چه مراحل است؟

- ۱) ساخته شدن و نظام یافتن - وجود و هستی یافتن
- ۲) ساخته شدن و بقا - وجود و بقا
- ۳) ساخته شدن و بقا - وجود و هستی یافتن
- ۴) ساخته شدن و نظام یافتن - وجود و بقا

۳۵- رابطه جهان با خداوند، با کدام رابطه شباهت بیشتری دارد و این مشابهت، ناظر بر چه حقیقتی است؟

- ۱) مولد برق با جریان برق - موجودات در پیدایش و هستی یافتن به خداوند نیازمند بوده و وجود خود را از او گرفته‌اند.
- ۲) مسجد با معمار و سازندگان آن - خداوند هر لحظه اراده کند، معمار و سازندگان از بین می‌روند و ساختمان متلاشی می‌گردد.
- ۳) مولد برق با جریان برق - موجودات پس از پیدایش نیز همچنان، مانند لحظه نخست خلق شدن، به خداوند نیازمند هستند.
- ۴) مسجد با معمار و سازندگان آن - مسجد بدون ارتباط با سازندگان آن همچنان باقی است.

۳۶- این بیت مولوی: «ما چو ناییم و نوا در ما ز توست / ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست»، بیانگر چه مفهومی است؟

- ۱) موجودات پس از پیدایش نیز همواره مانند خلق شدن، به خداوند نیازمند هستند.
- ۲) رابطه خداوند با جهان، تا حدی شبیه رابطه معمار با بنای مسجد است.
- ۳) جهان همواره به خداوند نیازمند است و این نیاز پس از پیدایش کم می‌شود.
- ۴) موجودات پس از هستی یافتن بدون ارتباط دائمی با خالق، به هستی خود ادامه می‌دهند.

۳۷- پیام بیت: «ما که باشیم ای تو ما را جان جان / تا که ما باشیم تا تو در میان»، حاکی از مشابهت کدام رابطه با رابط بین مخلوقات و خداوند است؟

- ۱) کتاب و نویسنده
- ۲) بنا با مسجد
- ۳) نور با منبع نور
- ۴) انسان و غذا

۳۸- چند مورد از عبارتهای قرآنی و احادیث زیر با مفهوم بیت: «ما عدم‌هاییم و هستی‌های ما / تو وجود مطلق، فانی نما»، تناسب دارد؟

الف- «أفضل العبادة اذمان التّفکر فی الله و فی قدرته»

ب- «أنتم الفقراء إلی الله و الله هو الغنی الحمید»

ج- «الله نور السماوات و الأرض»

د- «یسألّه من فی السماوات و الأرض کلّ یوم هو فی شأن»

ه- «اللهم لا تکلنی إلی نفسی طرفة عین أبدا»

۳۹- پیام قابل استنباط از بیت: «ما همه شیران ولی شیر عَلم / حمله‌مان از باد باشد دم به دم»، نیازمندی انسان و جهان را به خداوند مربوط به چه چیزی می‌داند و از این منظر، با کدام آیه شریفه یا حدیث تناسب دارد؟

۱ وجود و سامان یافتن - «الله نور السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ»

۲ وجود و سامان یافتن - «و لا تفکروا فی ذات الله»

۳ هستی یافتن و بقا - «و لا تفکروا فی ذات الله»

۴ هستی یافتن و بقا - «الله نور السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ»

۴۰- پیام بیت: «ما چو نایبم و نوا در ما ز توست / ما چو کوهییم و صدا در ما ز توست»، با مفهوم کدام بیت زیر تناسب بیشتری دارد؟

۱ «چه کنم با که تو ان گفتم که دوست / در کنار من و من مهجورم»

۲ «ما که باشیم ای تو ما را جان جان / تا که ما باشیم با تو در میان»

۳ «نظیر دوست ندیدم، اگر چه از مه و مهر / نهادم آینه‌ها در مقابل رخ دوست»

۴ «ما همه شیران ولی شیر عَلم / حمله‌مان از باد باشد دم به دم»

۴۱- در پاسخ به سؤال: «نیاز انسان به خدا شامل چه چیزهایی می‌شود؟»، از پیام کدام بیت مدد می‌گیریم؟

۱ «از کجا آمده‌ام آمدنم بهر چه بود / به کجا می‌روم آخر نمایی وطنم»

۲ «دوست نزدیک‌تر از من به من است / وین عجب‌تر که من از وی دورم»

۳ «ما عدم‌هاییم و هستی‌های ما / تو وجود مطلق، فانی نما»

۴ «شده او پیش و دل‌ها جمله در پی / گرفته دست جان‌ها دامن وی»

۴۲- عبارت قرآنی: «أنتم الفقراء إلی الله»، در توصیف چه موجوداتی است و بیانگر چه مفهومی می‌باشد؟

۱ ذاتا وجود داشته باشند. - فقر ذاتی پدیده‌ها به مخلوقی که پدیده نیست و سرچشمه هستی است.

۲ وجودشان از خودشان نباشد. - نیازمندی ذاتی مخلوقات در پیدایش و بقا به خالق که وجودش از خودش است.

۳ ذاتا وجود داشته باشند. - نیازمندی ذاتی مخلوقات در پیدایش و بقا به خالق که وجودش از خودش است.

۴ وجودشان از خودشان نباشد. - فقر ذاتی پدیده‌ها به مخلوقی که پدیده نیست و سرچشمه هستی است.

۴۳- مفهوم عبارت شریفه: «و الله هو الغنی الحمید»، ناظر بر کدام حقیقت است؟

۱ وابستگی وجود انسان و سایر مخلوقات به مخلوقی بی‌انتهای

۲ استقلال و بی‌نیاز بودن خداوند از دیگری در هستی خویش

۳ غیر قابل شناخت بودن ذات و اسماء خداوند به دلیل نامحدود بودن حقیقتش

۴ نیازمندی مخلوقات به پدیده‌ای که وجودش از خودش باشد.

۴۴- پیام کدام بیت، از نظر مفهومی با آیه شریفه: «یا ایها الناس أنتم الفقراء إلی الله و الله هو الغنی الحمید»، هم‌آوایی دارد؟

۱ «به صحرا بنگرم صحرا تو بینم / به دریا بنگرم دریا تو بینم»

۲ «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید»

۳ «قطره‌ای کز جویباری می‌رود / از پی انجام کاری می‌رود»

۴ «ذات نیافته از هستی، بخش / چون تواند که بود هستی‌بخش»

۴۵- چند مورد از ابیات زیر، مفهوم آیه شریفه: «أنتم الفقراء إلی الله و الله هو الغنی الحمید» است؟

الف- «یکی خط است ز اول تا به آخر / بر او خلق جهان گشته مسافر»

ب- «ذات نیافته از هستی، بخش / چون تواند که بود هستی‌بخش»

ج- «ما همه شیران ولی شیر عَلم / حمله‌مان از باد باشد دم به دم»

د- «ما چو نایبم و نوا در ما ز توست / ما چو کوهییم و صدا در ما ز توست»

ه- «به صحرا بنگرم صحرا تو بینم / به دریا بنگرم دریا تو بینم»

۱ ۲ ۳ ۴

۴۶- بر اساس آیه شریفه: «یسأله من فی السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ کُلَّ یوم هو فی شأن»، رابطه موجودات با خداوند از چه نوع بوده و بیانگر چه حقیقتی است؟

۱ ساختمان مسجد با سازندگان آن - موجودات پس از پیدایش، به خداوند نیازمند هستند.

۲ نور با منبع آن - با وجود نیاز دائمی مخلوقات به خداوند، پس از هستی یافتن، نیاز کمتری به خالق خود دارند.

۳ حیات انسان با آب - با وجود نیاز دائمی مخلوقات به خداوند، پس از هستی یافتن، نیاز کمتری به خالق خود دارند.

۴ مولد برق با جریان برق - موجودات پس از پیدایش، به خداوند نیازمند هستند.

۴۷- پیام آیه شریفه: «یسأله من فی السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ کُلَّ یوم هو فی شأن»، بیانگر چه حقیقتی درباره مخلوقات است و تأییدی ضمنی بر پیام کدام فرمایش خداوند متعال در قرآن کریم است؟

۱ نیازمندی به خداوند در وجود و نظام یافتن - «یا ایها الناس أنتم الفقراء إلی الله و الله هو الغنی الحمید»

۲ نیازمندی به خداوند در وجود و تداوم - «... ما لهم من دونه من ولی و لا یشرک فی حکمه أحدا»

۳ نیازمندی به خداوند در وجود و تداوم - «یا ایها الناس أنتم الفقراء إلی الله و الله هو الغنی الحمید»

۴ نیازمندی به خداوند در وجود و نظام یافتن - «... ما لهم من دونه من ولی و لا یشرک فی حکمه أحدا»

۴۸- در پاسخ به سؤال: «چرا موجودات پیوسته از خداوند درخواست دارند؟»، از پیام کدام آیه شریفه یا حدیث مدد می‌گیریم؟

۱ «أفضل العبادۃ ادمان التَّفکر فی الله و فی قدرته»

۲ «یا ایها الناس أنتم الفقراء إلی الله و الله هو الغنی الحمید»

۳ «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه»

۴ «تفکروا فی کل شیء و لا تفکروا فی ذات الله»

۴۹- پیام کدام بیت، از نظر مفهومی با آیه شریفه: «یسأله من فی السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ کُلَّ یوم هو فی شأن»، هم‌آوایی بیشتری دارد؟

۱ «چه کنم با که تو ان گفتم که دوست / در کنار من و من مهجورم»

۲ «ذات نیافته از هستی، بخش / چون تواند که بود هستی‌بخش»

۳ «قطره‌ای کز جویباری می‌رود / از پی انجام کاری می‌رود»

۴ «ما همه شیران ولی شیر عَلم / حمله‌مان از باد باشد دم به دم»

۵۰- هرگاه سؤال شود که: «چرا خداوند هر لحظه دست اندرکار امری است؟»، با استمداد از آیات قرآن، کدام عبارت را در پاسخ به آن انتخاب می‌کنیم؟

۱ «و الله هو الغنی الحمید»

۲ «یسأله من فی السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ»

۳ «إذا لارتاب المبطلون»

۴ «و السَّمَاءِ بِنیناها باید»

- ۵۱- این قسمت از آیه شریفه: «کلّ یوم هو فی شأن»، بیانگر چه مفهومی است؟
- ۱) کار خداوند، خلق و نظام بخشیدن به مخلوقات است.
- ۲) جهان بدون ارتباط با خداوند، همچنان باقی است.
- ۳) خداوند در وجود خود به هیچ موجودی وابسته نیست.
- ۴) جهان با ساخته شدن از خداوند بی نیاز نمی شود.
- ۵۲- نیاز انسان به خداوند چگونه است و چه کسانی به آن بی توجه اند؟
- ۱) دائمی - انسان های ناآگاه
- ۲) دوره ای - افراد متظاهر
- ۳) دائمی - افراد متظاهر
- ۴) دوره ای - انسان های ناآگاه
- ۵۳- واکنش انسان های «ناآگاه» و «آگاه» در برخورد با نیازهای دائمی خود به خداوند، به ترتیب، در کدام گزینه آمده است؟
- ۱) بی توجهی - درخواست عاجزانه از خداوند که برای یک لحظه هم لطف و رحمت خاصش را از آنان نگیرد و آنها را به حال خود واگذار نکند.
- ۲) کم توجهی - احساس دائمی سایه لطف و رحمت خدا و اینکه خود را نیازمند عنایات پیوسته او می داند.
- ۳) بی توجهی - احساس دائمی سایه لطف و رحمت خدا و اینکه خود را نیازمند عنایات پیوسته او می داند.
- ۴) کم توجهی - درخواست عاجزانه از خداوند که برای یک لحظه هم لطف و رحمت خاصش را از آنان نگیرد و آنها را به حال خود واگذار نکند.
- ۵۴- چه کسانی خود را نیازمند عنایات پیوسته خدا می دانند و افزایش احساس نیاز به خداوند با چه چیزی رابطه مستقیم دارد؟
- ۱) افراد آگاه - پاکی و صفای قلب
- ۲) افراد آگاه - افزایش معرفت انسان به خود و رابطه اش با خدا
- ۳) جوانان پاک اندیش - افزایش معرفت انسان به خود و رابطه اش با خدا
- ۴) جوانان پاک اندیش - پاکی و صفای قلب
- ۵۵- از دیدگاه اسلام، با افزایش معرفت انسان به خود و رابطه اش با خدا به ترتیب، چه نتایج حاصل خواهد شد؟
- ۱) مشاهده خداوند در همه چیز و دیدن علم و قدرت او
- ۲) احساس دائمی سایه لطف و رحمت خدا و ابراز بیشتر عجز و بندگی خود
- ۳) احساس دائمی سایه لطف و رحمت خدا و خود را نیازمند عنایات پیوسته او دانستن
- ۴) احساس نیاز بیشتر به خدا و ابراز بیشتر عجز و بندگی خود
- ۵۶- مطابق تعالیم اسلامی، نتیجه مستقیم و غیر مستقیم افزایش خودشناسی برای آدمی، به ترتیب، در کدام گزینه آمده است؟
- ۱) احساس دائمی سایه لطف و رحمت خدا - ابراز بیشتر عجز و ناآگاهی خود
- ۲) احساس دائمی سایه لطف و رحمت خدا - افزایش عبودیت و بندگی
- ۳) درک بیشتر فقر و نیاز - افزایش عبودیت و بندگی
- ۴) درک بیشتر فقر و نیاز - ابراز بیشتر عجز و ناآگاهی خود
- ۵۷- در اندیشه اسلامی، «ابراز بیشتر عجز و بندگی» و «درک بیشتر فقر و نیاز»، به ترتیب، متناسب با افزایش چه چیزی معرفی شده است؟
- ۱) معرفت انسان به خود و رابطه اش با خدا - عبودیت و بندگی
- ۲) صفای قلب و احساس سایه لطف و رحمت خدا - خودشناسی
- ۳) صفای قلب و احساس سایه لطف و رحمت خدا - عبودیت و بندگی
- ۴) معرفت انسان به خود و رابطه اش با خدا - خودشناسی
- ۵۸- افزایش عبودیت و بندگی، به ترتیب، نتیجه مستقیم و غیر مستقیم چه چیزی است و برای رسول گرامی اسلام (ص) عامل چه چیزی بوده است؟
- ۱) درک بیشتر فقر و نیاز، افزایش خودشناسی - تفکر درباره خداوند و قدرتش که افضل عبادات است.
- ۲) افزایش خودشناسی، درک بیشتر فقر و نیاز - درخواست عاجزانه از خدا که او را به حال خود واگذار نکند.
- ۳) درک بیشتر فقر و نیاز، افزایش خودشناسی - درخواست عاجزانه از خدا که او را به حال خود واگذار نکند.
- ۴) افزایش خودشناسی، درک بیشتر فقر و نیاز - تفکر درباره خداوند و قدرتش که افضل عبادات است.
- ۵۹- افزایش عبودیت و بندگی انسان، ریشه در پذیرش آگاهانه پیام کدام یک از آیات یا احادیث زیر دارد؟
- ۱) «أفضل العبادة ادمان التّفکر فی الله و فی قدرته»
- ۲) «یا ایّها النّاس أنتم الفقراء إلی الله و الله هو الغنی الحمید»
- ۳) «تفکروا فی کل شیء و لا تفکروا فی ذات الله»
- ۴) «اللّهم لا تکلنی إلی نفسی طرفة عین أبدا»
- ۶۰- در تفکر اسلامی، درک بیشتر فقر و نیازمندی خود به خدا، نتیجه و عامل چه چیزی معرفی شده است؟
- ۱) افزایش خودشناسی - افزایش عبودیت و بندگی
- ۲) افزایش عبودیت و بندگی - افزایش خودشناسی
- ۳) افزایش عبودیت و بندگی - افزایش خودشناسی
- ۴) افزایش خودشناسی - افزایش عبودیت و بندگی
- ۶۱- مطابق احادیث و روایات اسلامی، کدام یک، ثمره درک نیازمندی به خدای بی نیاز است؟
- ۱) «أفضل العبادة ادمان التّفکر فی الله و فی قدرته»
- ۲) «ما رایب شیئا الا و رایب الله قبله و بعده و معه»
- ۳) «تفکروا فی کل شیء و لا تفکروا فی ذات الله»
- ۴) «اللّهم لا تکلنی إلی نفسی طرفة عین أبدا»
- ۶۲- این درخواست عاجزانه پیامبر گرامی ما، از خداوند که برای یک لحظه هم لطف و رحمت خاصش را از او نگیرد و او را به حال خود واگذار نکند، مؤید چیست؟
- ۱) افزایش رابطه با خدا - احساس لطف و رحمت خدا - افزایش عبودیت و بندگی
- ۲) افزایش خودشناسی - درک بیشتر فقر و نیاز - افزایش عبودیت و بندگی
- ۳) افزایش رابطه با خدا - درک بیشتر فقر و نیاز - افزایش عبودیت و بندگی
- ۴) افزایش خودشناسی - احساس لطف و رحمت خدا - افزایش عبودیت و بندگی
- ۶۳- این درخواست رسول گرامی اسلام (ص): «اللّهم لا تکلنی إلی نفسی طرفة عین أبدا»، نتیجه درک مفهوم کدام مورد است؟
- ۱) «أفضل العبادة ادمان التّفکر فی الله و فی قدرته»
- ۲) «یسأله من فی السّموات و الأرض کلّ یوم هو فی شأن»
- ۳) «ما رایب شیئا الا و رایب الله قبله و بعده و معه»
- ۴) «تفکروا فی کل شیء و لا تفکروا فی ذات الله»
- ۶۴- اعتراف به این حقیقت که: «ما همه شیران ولی شیر علم / حمله مان از باد باشد دم به دم»، توجه ما را به درک پیام کدام حدیث زیر ضروری می سازد؟
- ۱) «أفضل العبادة ادمان التّفکر فی الله و فی قدرته»
- ۲) «ما رایب شیئا الا و رایب الله قبله و بعده و معه»
- ۳) «تفکروا فی کل شیء و لا تفکروا فی ذات الله»
- ۴) «اللّهم لا تکلنی إلی نفسی طرفة عین أبدا»

۶۵- تعبیر قرآنی «نور هستی» برای خداوند، به چه حقیقتی اشاره دارد و مفهوم آن چیست؟

- ۱) نیازمندی مخلوقات به خداوند در پیدایش و بقا - هر موجودی، در حدّ خودش تجلی‌بخش خداوند است.
- ۲) نیازمندی جهان در پیدایش و ثمره درک آن - پدیده بودن تمام موجوداتی که وجودشان از خودشان نیست.
- ۳) نیازمندی مخلوقات به خداوند در پیدایش و بقا - پدیده بودن تمام موجوداتی که وجودشان از خودشان نیست.
- ۴) نیازمندی جهان در پیدایش و ثمره درک آن - هر موجودی، در حدّ خودش تجلی خداوند است.

۶۶- دیدگاه شگفت‌انگیز قرآن کریم در خصوص ارتباط خداوند با جهان هستی، با کدام تعبیر بیان شده و بیانگر چه حقیقتی است؟

- ۱) نور هستی - «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید» ۲) «فقرء الی الله - «ما چو ناییم و نوا در ما ز توست / ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست»
- ۳) «فقرء الی الله - «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید» ۴) نور هستی - «ما چو ناییم و نوا در ما ز توست / ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست»

۶۷- خداوند در قرآن کریم خودش را ... معرفی می‌کند، چرا که ...

- ۱) «نور السّموات و الأرض» - نیاز جهان به خدا، کم ولی هیچ‌گاه قطع نمی‌شود. ۲) «الله هو الغنی الحمید» - تمام موجودات، وجود خود را از او می‌گیرند.
- ۳) «نور السّموات و الأرض» - تمام موجودات، وجود خود را از او می‌گیرند. ۴) «الله هو الغنی الحمید» - نیاز جهان به خدا، کم ولی هیچ‌گاه قطع نمی‌شود.

۶۸- پیام آیه شریفه: «الله نور السّموات و الأرض»، به بیان کدام یک از حقایق و اسرار عالم پرداخته است و معنای آن چیست؟

- ۱) رابطه میان خداوند و جهان هستی - هر موجودی، در حدّ خودش تجلی خداوند است.
- ۲) نیازمندی جهان در پیدایش و ثمره درک آن - پدیده بودن تمام موجوداتی که وجودشان از خودشان نیست.
- ۳) رابطه میان خداوند و جهان هستی - پدیده بودن تمام موجوداتی که وجودشان از خودشان نیست.
- ۴) نیازمندی جهان در پیدایش و ثمره درک آن - هر موجودی، در حدّ خودش تجلی خداوند است.

۶۹- این مفهوم که: «تمام موجودات، وجود خود را از خدا می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار شده و پا به عرصه وجود می‌گذارند»، پیام کدام آیه شریفه بوده و نتیجه توجه به آن، در کدام کلام معصوم^(ع) آمده است؟

- ۱) «یا ایها النّاس أنتم الفقراء الی الله» - «تفکروا فی کل شیء و لا تفکروا فی ذات الله» ۲) «الله نور السّموات و الأرض» - «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه»
- ۳) «یا ایها النّاس أنتم الفقراء الی الله» - «أفضل العبادة ادمان التّفکر فی الله و فی قدرته» ۴) «الله نور السّموات و الأرض» - «اللهم لا تکلنی الی نفسی طرفة عین أبدا»

۷۰- کدام یک، از نظر مفهومی با سایر گزینه‌ها متفاوت است؟

- ۱) «ذات نایافته از هستی، بخش / چون تواند که بود هستی‌بخش» ۲) «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه»
- ۳) «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید» ۴) «به صحرا بنگرم صحرا تو بینم / به دریا بنگرم دریا تو بینم»

۷۱- براساس معارف اسلامی، نتیجه توجه و عمل به این سفارش رسول اکرم (ص): «تفکروا فی کل شیء»، چیست و کدام عبارت ناظر بر آن است؟

- ۱) مشاهده علم و قدرت خداوند در همه چیز - «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید»
- ۲) پاکی و صفای قلب - «اللهم لا تکلنی الی نفسی طرفة عین أبدا»
- ۳) پاکی و صفای قلب - «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید»
- ۴) مشاهده علم و قدرت خداوند در همه چیز - «اللهم لا تکلنی الی نفسی طرفة عین أبدا»

۷۲- وابستگی وجودی تمامی مخلوقات به خداوند، مفهوم کدام عبارت قرآنی بوده و علتی بر فهم کدام موضوع است؟

- ۱) «و الله هو الغنی الحمید» - هر موجودی، در حدّ خودش تجلی خداوند و نشانگر صفات الهی است.
- ۲) «الله نور السّموات و الأرض» - هر موجودی، در حدّ خودش تجلی خداوند و نشانگر صفات الهی است.
- ۳) «و الله هو الغنی الحمید» - با هر چیزی خدا را دیدن، هدفی قابل دسترس است، به‌خصوص برای جوانان و نوجوانان که پاکی و صفای قلب دارند.
- ۴) «الله نور السّموات و الأرض» - با هر چیزی خدا را دیدن، هدفی قابل دسترس است، به‌خصوص برای جوانان و نوجوانان که پاکی و صفای قلب دارند.

۷۳- این مفهوم که هر موجودی، در حدّ خودش تجلی خداوند و نشانگر صفات الهی است، پیام کدام روایت بوده و علت این امر چیست؟

- ۱) «تفکروا فی کل شیء و لا تفکروا فی ذات الله» - «الله نور السّموات و الأرض» ۲) «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه» - «یسأله من فی السّموات و الأرض»
- ۳) «تفکروا فی کل شیء و لا تفکروا فی ذات الله» - «یسأله من فی السّموات و الأرض» ۴) «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه» - «الله نور السّموات و الأرض»

۷۴- در بیت: «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید»، به کدام مفهوم اشاره شده است؟

- ۱) با هر چیزی خدا را دیدن، هدفی امکان‌پذیر و قابل دسترس است.
- ۲) افزایش خودشناسی ← درک بیشتر فقر و نیاز ← افزایش عبودیت و بندگی
- ۳) یک موجود فقط در صورتی نیازمند به دیگری نیست، که خودش ذاتاً موجود باشد.
- ۴) هرچه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیشتر شود، نیاز به او را بیشتر احساس و عجز و بندگی خود را بیشتر ابراز می‌کند.

۷۵- ابیات زیر، ما را به درک کدام حقیقت سوق می‌دهند و از نظر مفهومی با کدام آیه مطابقت دارند؟

به صحرا بنگرم صحرا تو بینم	به دریا بنگرم دریا تو بینم
به هر جا بنگرم کوه و در و دشت	نشان از قامت رعنا تو بینم
- ۱) هر چیزی نمایش‌دهنده خالق خود است. - «الله نور السّموات و الأرض»
  - ۲) با هر چیزی می‌توان به حقیقت خدا پی برد. - «الله نور السّموات و الأرض»
  - ۳) هر چیزی نمایش‌دهنده خالق خود است. - «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه»
  - ۴) با هر چیزی می‌توان به حقیقت خدا پی برد. - «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه»

۷۶- با توجه به معارف اسلامی، «با هر چیزی خدا را دیدن»، چگونه معرفتی است؟

- ۱) معرفتی عمیق و والاست که از همان ابتدا آسان به نظر می‌آید.
- ۲) معرفتی عمیق و والاست به خصوص برای جوان که تمایلات نفسانی ضعیفی دارد.
- ۳) با وجود مشکل به نظر رسیدن، برای جوان که فاقد گناهان کبیره است، از همان ابتدا آسان و ساده به نظر می‌رسد.
- ۴) با وجود مشکل به نظر رسیدن، به خصوص برای جوان که پاکی و صفای قلب دارد، هدفی قابل دسترس است.

۷۷- در اندیشه اسلامی، از چه چیزی، به عنوان معرفتی عمیق و والا یاد شده و کدام بیت ناظر بر آن است؟

- ۱) در کنار هر پدیده‌ای خدا را دیدن - «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید»
- ۲) با هر چیزی خدا را دیدن - «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید»
- ۳) در کنار هر پدیده‌ای خدا را دیدن - «بر آستان جانان گر سر توان نهادن / گلبنگ سربلندی بر آسمان توان زد»
- ۴) با هر چیزی خدا را دیدن - «بر آستان جانان گر سر توان نهادن / گلبنگ سربلندی بر آسمان توان زد»

۷۸- در معارف اسلامی، دستیابی به این معرفت که: «ما رایت شینا الا و رایت الله قبله و بعده و معه»، ... و هدفی قابل دسترس به خصوص برای ... معرفی شده است، زیرا ...

- ۱) معرفتی عمیق و والا - افراد جوان - پاکی و صفای قلب دارند.
- ۲) معرفتی قلی و والا - افراد خردمند - ایمان و تقوا دارند.
- ۳) معرفتی عمیق و والا - افراد جوان - گرایش نیرومند به پرستش دارند.
- ۴) معرفتی قلی و والا - افراد خردمند - گرایش نیرومند به حقیقت‌جویی دارند.

۷۹- در چه صورت، لذت «با هر چیزی خدا را دیدن»، نصیب ما خواهد شد؟

- ۱) اگر لحظه‌ای از یاد خدا غافل نشویم، به یقین خداوند نیز کمک خواهد کرد و لذت معرفت هستی و چیستی خودش را به ما خواهد چشاند.
- ۲) اگر قدم پیش گذاریم و با عزم و تصمیم قوی حرکت کنیم، به یقین خداوند نیز کمک خواهد کرد و لذت چنین معرفتی را به ما خواهد چشاند.
- ۳) اگر لحظه‌ای از یاد خدا غافل نشویم، به یقین خداوند نیز کمک خواهد کرد و لذت معرفت ذات خودش را به ما خواهد چشاند.
- ۴) اگر با عزم و تصمیم برای شناخت حقیقت خدا به راه افتیم، به یقین خداوند نیز کمک خواهد کرد و لذت این معرفت را به ما خواهد چشاند.

۸۰- موضوعاتی که می‌خواهیم درباره آن‌ها شناخت پیدا کنیم، چند دسته‌اند و امکان شناسایی کهکشان‌های بسیار بسیار دور، جزء کدام یک از آنهاست؟

- ۱) موضوعاتی که در محدوده شناخت ما قرار می‌گیرند و موضوعاتی که نامحدودند - دسته دوم
- ۲) موضوعاتی که مادی هستند و موضوعاتی که معنوی‌اند - دسته اول
- ۳) موضوعاتی که در محدوده شناخت ما قرار می‌گیرند و موضوعاتی که نامحدودند - دسته اول
- ۴) موضوعاتی که مادی هستند و موضوعاتی که معنوی‌اند - دسته دوم

۸۱- فهم چیستی و ذات «ستارگان» و «کهکشان‌های بسیار بسیار دور»، برای انسان به ترتیب، در کدام گزینه آمده است؟

- ۱) ممکن است، زیرا اموری محدود هستند - ناممکن است، زیرا امور نامحدودی هستند و لازمه شناخت هر چیزی احاطه و دسترسی به آن است.
- ۲) ممکن است، زیرا اموری فناپذیرند - ناممکن است، زیرا امور نامحدودی هستند و لازمه شناخت هر چیزی احاطه و دسترسی به آن است.
- ۳) ممکن است، زیرا اموری محدود هستند - ممکن است، زیرا امور محدودی هستند و ذهن ما توان و گنجایش فهم چیستی و ذات چنین موضوعاتی را دارد.
- ۴) ممکن است، زیرا اموری فناپذیرند - ممکن است، زیرا امور فناپذیری هستند و به دلیل فناپذیری بودن ذهن خود می‌توانیم ذات این امور را تصور کنیم.

۸۲- براساس آموزش‌های اسلامی، ذهن ما توان و گنجایش فهم چه موضوعاتی را دارد؟

- ۱) محدود مانند کهکشان‌ها زیرا در آیات قرآن از ماهیت آنها سخن گفته شده است.
- ۲) فناپذیر مانند گیاهان و حیوانات زیرا همه آن‌ها امور محدودی هستند.
- ۳) فناپذیر مانند گیاهان و حیوانات زیرا همه آنها در تیرس احاطه انسان هستند.
- ۴) محدود مانند کهکشان‌ها زیرا ممکن است روزی مورد شناسایی واقع شوند.

۸۳- از نظر عالمان و دانشمندان لازمه شناخت هر چیزی ... است، و بر این اساس ...

- ۱) احاطه و دسترسی به آن - ما به دلیل محدود بودن ذهن خود نمی‌توانیم ذات امور نامحدود را تصور کنیم و چگونگی وجودشان را دریابیم.
- ۲) محدود بودن و تکرارپذیری آن - ما به دلیل نامحدود بودن ذهن خود می‌توانیم ذات بسیاری از امور نامحدود را تصور کنیم و چگونگی وجودشان را دریابیم.
- ۳) محدود بودن و تکرارپذیری آن - ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت کهکشان‌های بسیار بسیار دور احاطه پیدا کند و ذات آنها را شناسایی نماید.
- ۴) احاطه و دسترسی به آن - ذهن ما می‌تواند به حقیقت خداوند احاطه پیدا کند و حقیقت و صفات او را شناسایی نماید.

۸۴- بر اساس معارف اسلامی، درک «هستی»، «حقیقت و ماهیت»، «اسماء و صفات» خداوند، به ترتیب، برای انسان چگونه است؟

- ۱) ممکن - ناممکن - ناممکن
- ۲) ناممکن - ناممکن - ناممکن
- ۳) ممکن - ناممکن - ممکن
- ۴) ناممکن - ناممکن - ممکن

۸۵- ناتوانی ذهن آدمی در عدم احاطه بر امور نامحدود، عامل ناتوانی در شناخت کدام یک از موضوعات زیر است؟

- ۱) هستی و ماهیت خدا
- ۲) چیستی و ماهیت خدا
- ۳) اسماء و صفات الهی
- ۴) حقیقت و صفات خدا

۸۶- در روایات اسلامی، تفکر در چه چیزی نهی شده است؟

- ۱) وجود و هستی خدا، زیرا لازمه شناخت هر چیزی احاطه و دسترسی به آن است و ذهن ما نمی‌تواند به امور نامحدود دسترسی پیدا کند.
- ۲) ذات مقدس خدا، زیرا لازمه شناخت هر چیزی احاطه و دسترسی به آن است و ذهن ما نمی‌تواند به امور محدود دسترسی پیدا کند.
- ۳) وجود و هستی خدا، زیرا هستی خداوند مطلق است و ذهن ما نمی‌تواند به آن احاطه پیدا کند و وجود و هستی او را شناسایی نماید.
- ۴) ذات مقدس خدا، زیرا حقیقتی بدون محدودیت دارد و ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید.

۸۷- از دقت در این سخن رسول گرامی اسلام (ص): «تفکروا فی کل شیء...»، کدام حقیقت مفهوم می‌گردد؟

- ۱) تفکر در ماهیت و حقیقت خداوند به منظور رسیدن به شناختی نسبی از اسماء و صفات الهی
- ۲) تفکر در آیات و نشانه‌های الهی به منظور رسیدن به شناختی نسبی از اسماء و صفات الهی
- ۳) تفکر در آیات و نشانه‌های الهی به منظور دستیابی به شناخت مطلق از اسماء و صفات الهی
- ۴) تفکر در ماهیت و حقیقت خداوند به منظور دستیابی به شناخت مطلق از اسماء و صفات الهی

۸۸- از دقت در این توصیف نبی اکرم (ص): «لا تفکروا فی ذات الله»، چه مفهومی دریافت می‌گردد؟

- ۱) غیر قابل شناخت بودن حقیقت نامحدود خداوند، به دلیل عدم احاطه و دسترسی به چیستی او
- ۲) ناتوانی ذهن آدمی در شناخت هستی خداوند، به دلیل نامحدود بودن آیات و نشانه‌های الهی
- ۳) غیر قابل شناخت بودن حقیقت نامحدود خداوند، به دلیل نامحدود بودن آیات و نشانه‌های الهی
- ۴) ناتوانی ذهن آدمی در شناخت هستی خداوند، به دلیل عدم احاطه و دسترسی به چیستی او

۸۹- از دقت در روایت: «أفضل العبادۃ ادمان التّفکر فی الله و فی قدرته»، سفارش دین اسلام به ... و علیت آن، یعنی ... مفهوم می‌گردد.

- ۱) تفکر در نعمت‌ها و نشانه‌های الهی - در دایره شناخت ما قرار گرفتن حقیقت خداوند از طریق تفکر در اسماء و صفات الهی، تا حدودی امکان‌پذیر است.
- ۲) عدم تفکر در حقیقت خداوند - در دایره شناخت ما قرار گرفتن حقیقت خداوند از طریق تفکر در اسماء و صفات الهی، تا حدودی امکان‌پذیر است.
- ۳) تفکر در نعمت‌ها و نشانه‌های الهی - امکان‌پذیر بودن شناخت صفات و ویژگی‌های خداوند، از راه شناخت مخلوقاتش
- ۴) عدم تفکر در حقیقت خداوند - امکان‌پذیر بودن شناخت ماهیت و چگونگی خداوند، از راه شناخت مخلوقاتش

سؤالات ترکیبی جدید

۹۰- پاسخ هریک از سؤالات زیر، در کدام گزینه، به صورت، صحیح، صحیح و نادرست آمده است؟

- چرا خداوند هر لحظه دست‌اندرکار امری است؟

- دایره نیازمندی هر یک از مخلوقات به خداوند، تا چه اندازه گسترش دارد؟

- درخواست دائمی مخلوقات از خداوند ریشه در چه چیزی دارد؟

- ۱) «و الله هو الغنی الحمید» - «یسأله من فی السماوات و الأرض» - «یا أيها الناس أنتم الفقراء إلى الله»
- ۲) «یا أيها الناس أنتم الفقراء إلى الله» - «الله نور السماوات و الأرض» - «کلّ یوم هو فی شأن»
- ۳) «و الله هو الغنی الحمید» - «الله نور السماوات و الأرض» - «کلّ یوم هو فی شأن»
- ۴) «یا أيها الناس أنتم الفقراء إلى الله» - «یسأله من فی السماوات و الأرض» - «یا أيها الناس أنتم الفقراء إلى الله»

۹۱- علت هریک از موارد زیر، به ترتیب، کدام است؟

- «رأیت الله قبله و بعده و معه»

- «تفکروا فی کل شیء»

- «یسأله من فی السماوات و الأرض»

- ۱) «الله نور السماوات و الأرض» - «ما که باشیم ای تو ما را جان جان / تا که ما باشیم با تو در میان» - «و الله هو الغنی الحمید»
- ۲) «أنتم الفقراء إلى الله» - «ما که باشیم ای تو ما را جان جان / تا که ما باشیم با تو در میان» - «و الله هو الغنی الحمید»
- ۳) «الله نور السماوات و الأرض» - «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید» - «أنتم الفقراء إلى الله»
- ۴) «أنتم الفقراء إلى الله» - «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید» - «أنتم الفقراء إلى الله»

۹۲- چند مورد از ابیات زیر، با مفهوم آیه شریفه: «یسأله من فی السماوات و الأرض کلّ یوم هو فی شأن»، تناسب ندارد؟

الف- «دوست نزدیک‌تر از من به من است / وین عجب‌تر که من از وی دورم»

ب- «به هر جا بنگرم کوه و در و دشت / نشان از قامت رعنا تو بینم»

ج- «ما همه شیران ولی شیر علم / حمله‌مان از باد باشد دم به دم»

د- «ما چو ناییم و نوا در ما ز توست / ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست»

ه- «ای باغ تویی خوش‌تر یا گلشن و گل در تو؟ / یا آن که برآرد گل، صد نرگس تر سازد؟»

- ۱) ۲) ۳) ۴)

۹۳- به ترتیب، هر یک از ابیات زیر، با مفهوم کدام آیه تناسب دارد؟

- «ما همه شیران ولی شیر علم / حمله‌شان از باد باشد دم به دم»

- «ای عقل تو به باشی در دانش و در بینش؟ / یا آن که به هر لحظه صد عقل و نظر سازد؟»

- «ما عدم‌هاییم و هستی‌های ما / تو وجود مطلق، فانی نما»

- ۱) «یسأله من فی السماوات و الأرض» - «قل إن صلاتی و نسکی و محیای و مماتی لله رب العالمین» - «أنتم الفقراء إلى الله و الله هو الغنی الحمید»
- ۲) «أنتم الفقراء إلى الله و الله هو الغنی الحمید» - «فعدت الله ثواب الدنیا و الآخرة» - «الله نور السماوات و الأرض»
- ۳) «یسأله من فی السماوات و الأرض» - «فعدت الله ثواب الدنیا و الآخرة» - «أنتم الفقراء إلى الله و الله هو الغنی الحمید»
- ۴) «أنتم الفقراء إلى الله و الله هو الغنی الحمید» - «قل إن صلاتی و نسکی و محیای و مماتی لله رب العالمین» - «الله نور السماوات و الأرض»

۹۴- عبارتهای زیر، به ترتیب، با کدام عنوان ارتباط دارد؟

- آنان که به دقت و اندیشه در جهان هستی می‌نگرند، در هر چیزی خدا را مشاهده می‌کنند و علم و قدرت او را می‌بینند.
- نیازمند بودن چیزهایی که شیرین نیستند، برای شیرین شدن به چیزی که خودش شیرین باشد.
- وجود بنا و نیز وجود مصالح و خواص آنها، همه وابسته به خداست.

- ۱) خداوند نور هستی است. - نیاز ذاتی پدیده‌ها به سرچشمه هستی - نیازمندی هر موجودی به سازنده در پیدایش
۲) فطرت خداآشنای انسان - نیازمندی ذاتی پدیده‌ها به خدا در بقا - نیازمندی هر موجودی به خدا در پیدایش
۳) فطرت خداآشنای انسان - نیازمندی ذاتی پدیده‌ها به خدا در بقا - نیازمندی جهان به خدا در پیدایش و بقا
۴) خداوند نور هستی است. - نیاز ذاتی پدیده‌ها به سرچشمه هستی - نیازمندی جهان به خدا در پیدایش و بقا
۹۵- پاسخ چند مورد از سوالات زیر، در آیه شریفه: «یا أيها الناس أنتم الفقراء إلى الله و الله هو الغنی الحمید»، آمده است؟

الف- افزایش عبودیت و بندگی انسان ریشه در درک چه واقعیتی دارد؟

ب- در چه صورت، یک موجود پدیده نیست و نیاز به پدیدآورنده ندارد؟

ج- چرا هر چیزی در جهان، آیه‌ای از آیات الهی محسوب می‌شود؟

د- نیاز انسان به خدا شامل چه چیزهایی می‌شود؟

ه- علت منع شدن از تفکر در ذات مقدس خداوند چیست؟

- ۱) ۳ ۲) ۲ ۳) ۴ ۴) ۱

۹۶- در صورت تشبیه رابطه خداوند با جهان به هریک از موارد زیر، به ترتیب، چه واقعیتی حاصل خواهد شد؟

- ساعت و ساعت‌ساز

- نور آسمان‌ها و زمین

- مولد برق با جریان برق

- ۱) استقلال مخلوقات از خالق در تداوم حیات - در نگاه نخست به معنای آن پی می‌بریم. - نیازمندی پدیده‌ها به خداوند پس از پیدایش قطع و یا کم نمی‌شود.
۲) فقر دائمی مخلوقات به خالق در پیدایش و استمرار حیات - در نظر اول برای ما شگفت‌انگیز می‌نماید. - فقر ذاتی پدیده‌ها در پیدایش و بقا به خداوند
۳) استقلال مخلوقات از خالق در تداوم حیات - در نظر اول برای ما شگفت‌انگیز می‌نماید. - فقر ذاتی پدیده‌ها در پیدایش و بقا به خداوند
۴) فقر دائمی مخلوقات به خالق در پیدایش و استمرار حیات - در نگاه نخست به معنای آن پی می‌بریم. - نیازمندی پدیده‌ها به خداوند پس از پیدایش قطع و یا کم نمی‌شود.

۹۷- چند مورد از عناوین زیر با عبارتهای مربوط به خود، مناسبت دارد؟

الف- پدیده‌هایی هستیم که وجودمان از خودمان نیست. ← «کل یوم هو فی شأن»

ب- هدفی قابل دسترس است، به‌خصوص برای جوانان و نوجوانان که پاکی و صفای قلب دارند. ← «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه»

ج- پدیده نیست و سرچشمه هستی است. ← «الله نور السماوات و الأرض»

د- دائما سایه لطف و رحمت خدا را احساس می‌کنند و خود را نیازمند عنایات پیوسته او می‌دانند. ← «اللهم لا تکلنی إلى نفسی طرفه عین أبدا»

ه- همواره بوده است و خواهد بود. ← «یسأله من فی السماوات و الأرض»

- ۱) ۳ ۲) ۲ ۳) ۴ ۴) ۱

۹۸- چند مورد از عبارتهای زیر، پیام آیه شریفه: «الله نور السماوات و الأرض» است؟

الف- «ای دوست، شکر بهتر یا آن که شکر سازد؟ / خوبی قمر بهتر، یا آن که قمر سازد؟»

ب- «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید»

ج- هر موجودی، در حد خودش تجلی خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است.

د- در جهانی زندگی می‌کنیم که آفریننده‌ای حکیم آن را هدایت و پشتیبانی می‌کند و به موجودات و مخلوقات مدد می‌رساند.

ه- «ذات نایافته از هستی، بخشش / چون تواند که بود هستی بخش»

- ۱) ۳ ۲) ۲ ۳) ۴ ۴) ۱

۹۹- هریک از مفاهیم زیر، به ترتیب، با کدام عبارت ارتباط دارد؟

- برترین هدف

- تنها خداوند خالق موت و حیات است.

- ناتوانی ابدی در درک آن

- ۱) «به صحرا بنگرم صحرا تو بینم» - «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه» - «و لا تفکروا فی ذات الله»
۲) «ای دوست، شکر بهتر یا آن که شکر سازد؟» - «کل یوم هو فی شأن» - «و ما لهم بذلک من علم»
۳) «به صحرا بنگرم صحرا تو بینم» - «کل یوم هو فی شأن» - «و ما لهم بذلک من علم»
۴) «ای دوست، شکر بهتر یا آن که شکر سازد؟» - «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه» - «و لا تفکروا فی ذات الله»

سؤالات برگزیده آزمون‌های آزمایشی

(آزمایشی ماز ۱۴۰۰)

۱۰۰- هر یک از عبارتهای زیر، متناسب با کدام عبارت، از نیازمندی جهان به خدا در بقا و پیدایش می‌باشد؟

الف) نفی وجود ذاتی پدیده‌ها

ب) ذات نیافته از هستی بخش / چون تواند که بود هستی بخش

ج) «اللهم لا تكلني إلى نفسي طرفة عين أبداً»

- ۱) مقدمه اول نیازمندی به خدا در پیدایش - نیازمندی به خدا در بقا - «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله ...»
 ۲) مقدمه دوم نیازمندی به خدا در پیدایش - مقدمه اول نیازمندی به خدا در پیدایش - «ما رایت شیئا الا و رایت الله ...»
 ۳) مقدمه اول نیازمندی به خدا در پیدایش - مقدمه دوم نیازمندی به خدا در پیدایش - ثمره درک عبارت «یسأله من فی السماوات و الأرض»
 ۴) مقدمه دوم نیازمندی به خدا در پیدایش - مقدمه دوم نیازمندی به خدا در پیدایش - ثمره درک عبارت «یسأله من فی السماوات و الأرض»

(آزمایشی ماز ۱۴۰۰)

۱۰۱- کدام عبارت، موضوع شناخت ما از خداوند را به درستی به تصویر کشیده است؟

- ۱) شناخت اولیه خداوند، از مسیر ارسال تعالیم و رهنمودهای الهی گذر می‌کند.
 ۲) درک مدرسانی خداوند به مخلوقات و هدایت و پشتیبانی جهان، برای هر فردی به روشنی امکان‌پذیر نیست.
 ۳) قرآن کریم تنها یک راه نهادینه را برای شناخت صفات بی‌مانند خداوند به انسان ارائه می‌دهد.
 ۴) قرآن کریم به منظور دریافت صفات ناب الهی، انسان را به شناخت اولیه در این باره، محدود نمی‌سازد.

(آزمایشی ماز ۱۴۰۰)

۱۰۲- برخوردار از پاکی و صفای قلب و حرکت با عزم و تصمیم قوی، زمینه‌ساز چشیدن لذت کدام معرفت است؟

- ۱) «ما عدم‌هاییم و هستی‌های ما / تو وجود مطلق، فانی نما»
 ۲) «قل أ غیر الله أبغی رباً و هو ربّ کلّ شیء...»
 ۳) «اللهم لا تکلني إلى نفسي طرفة عين أبداً»
 ۴) «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه»

(آزمایشی ماز ۱۴۰۰)

۱۰۳- کدام عبارت، مفهوم قابل برداشت از حدیث: «تفکروا فی کلّ شیءٍ و لا تفکروا فی ذات الله» است؟

- ۱) لازمه توانمندی ذهن انسان مبنی بر دستیابی به هستی امور، محدود بودن آنهاست.
 ۲) عدم درک چستی امور محدود، به دلیل محدود بودن ذهن انسان است.
 ۳) دیدن خداوند با هر چیز، هدفی دور از دسترس برای عموم افراد است.
 ۴) تجلی خداوند در هر یک از موجودات عالم، نشانگر صفات مختلف خداوند است.

(آزمایشی ماز ۱۴۰۰)

۱۰۴- چرا قرآن کریم رابطه خداوند و جهان هستی را با کلمه «نور» بیان می‌فرماید و کدام مرتبه از وحدانیت خداوند را به تصویر می‌کشد؟

- ۱) خداوند تجلی موجودات جهان است - ربوبیت
 ۲) خداوند تجلی موجودات جهان است - خالقیت
 ۳) خدا سبب پیدایی و آشکاری موجودات است - خالقیت
 ۴) خدا سبب پیدایی و آشکاری موجودات است - ربوبیت

(آزمایشی ماز ۱۴۰۰)

۱۰۵- رابطه خداوند با مخلوقات جهان و بر عکس، در کدام عبارتهای قرآنی به تصویر کشیده شده است؟

- ۱) «کلّ یوم هو فی شأن» - یسأله من فی السماوات و الأرض»
 ۲) «الله نور السماوات و الأرض» - «و الله هو الغنی الحمید»
 ۳) «کلّ یوم هو فی شأن» - «الله نور السماوات و الأرض»
 ۴) «الله نور السماوات و الأرض» - «کلّ یوم هو فی شأن»

(آزمایشی ماز ۱۴۰۰)

۱۰۶- خداوند، پیام «أنتم الفقراء إلى الله» را خطاب به کدام دسته از افراد بیان می‌دارد و ستوده بودن خود را به کدام علت معرفی می‌کند؟

- ۱) عموم مردم - بی‌نیازی ذاتی خداوند از دیگران
 ۲) مؤمنان - نیازمندی ذاتی مخلوقات به خداوند
 ۳) عموم مردم - بی‌نیازی ذاتی خداوند از دیگران
 ۴) عموم مردم - نیازمندی ذاتی مخلوقات به خداوند

(آزمایشی ماز ۱۴۰۰)

۱۰۷- هرگاه بخواهیم برای درک مفهوم بیت: «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید»، اقدام کنیم، چه چیزی امداد الهی در چشیدن لذت این معرفت عمیق را به همراه خواهد داشت؟

- ۱) «و لا تفکروا فی ذات الله»
 ۲) حرکت با عزم و تصمیم قوی
 ۳) خدایابی فطری و درک حضورش
 ۴) «ادمان التفکر فی الله»

(آزمایشی ماز ۱۴۰۰)

۱۰۸- استمرار فیض‌رسانی خداوند به مخلوقات عالم و علت این امر، به ترتیب، مفهوم قابل برداشت از کدام عبارتهای قرآنی زیر است؟

- ۱) «کلّ یوم هو فی شأن» - «أنتم الفقراء إلى الله»
 ۲) «کلّ یوم هو فی شأن» - «یسأله من فی السماوات و الأرض»
 ۳) «أنتم الفقراء إلى الله» - «و الله هو الغنی الحمید»
 ۴) «أنتم الفقراء إلى الله» - «کلّ یوم هو فی شأن»

(آزمایشی ماز ۱۴۰۰)

۱۰۹- بیت: «خشک ابری که بود ز آب تهی / ناید از وی صفت آب‌دهی»، بر کدام بخش از استدلال‌ها برای نیازمندی جهان به خداوند و به اثبات چه موضوعی در این زمینه اشاره دارد و همچنین کدام آیه شریفه متناسب با این موضوع است؟

- ۱) مقدمه اول - پیدایش - «یا ایها الناس أنتم الفقراء إلى الله»
 ۲) مقدمه دوم - بقا - «کلّ یوم هو فی شأن»
 ۳) مقدمه اول - پیدایش - «یا ایها الناس أنتم الفقراء إلى الله»
 ۴) مقدمه اول - بقا - «کلّ یوم هو فی شأن»

(آزمایشی ماز ۱۴۰۰)

۱۱۰- اگر بخواهیم به سه عبارت (معرفت نسبت به خدا)، (نیازمندی نسبت به خدا) و (ابراز بندگی نسبت به خدا) ویژگی‌های زیر را نسبت دهیم، کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

- ۱) ثابت - ثابت - قابل افزایش
 ۲) ثابت - قابل افزایش - ثابت
 ۳) قابل افزایش - ثابت - قابل افزایش
 ۴) قابل افزایش - قابل افزایش - ثابت

سؤالات سراسری

(خارج از کشور ریاضی ۱۴۰۰)

۱۱۱- با توجه به بیت زیر، چرا با نگاه دقیق و اندیشه در جهان هستی، می توان در هر چیزی خدا را مشاهده کرد؟

«دلی کز معرفت نور و صفا دید به هر چیزی که دید، اول خدا دید»

- ۱) جهان با تمامی موجوداتش همواره و در هر آن به خداوند نیازمند است.
- ۲) تمام موجودات هستی وجود خویش را نیازمند عنایات پیوسته الهی می دانند.
- ۳) هر موجودی به اندازه ظرفیت خود تجلی خداوند و نشانگر صفات الهی است.
- ۴) ذهن انسان توان گنجایش فهم پیستی و ذات همه موجودات جهان هستی را دارد.

(خارج از کشور انسانی ۱۴۰۰)

۱۱۲- قرآن کریم، رابطه میان خداوند و جهان هستی را با کدام کلمه بیان می کند و معنای دقیق آن چیست؟

- ۱) خداوند نور هستی است - تمام موجودات، وجود خود را از او می گیرند.
- ۲) خداوند رب العالمین است - تمام موجودات، وجود خود را از او می گیرند.
- ۳) خداوند نور هستی است - تصرف و سرپرستی مخلوقات، به دست خداوند است.
- ۴) خداوند رب العالمین است - تصرف و سرپرستی مخلوقات، به دست خداوند است.

(ریاضی ۱۴۰۰)

۱۱۳- کدام بیت را می توان به عنوان تمثیلی گویا از مفهوم مندرج در آیه شریفه «يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ» ارائه نمود؟

- ۱) به صحرا بنگرم صحرا تو بینم به دریا بنگرم دریا تو بینم
- ۲) خشک ابری که بود ز آب تهی نایم از وی صفت آب دهی
- ۳) نظیر دوست ندیدم، اگر چه از مه و مهر نهادم آینه ها در مقابل رخ دوست
- ۴) مهر رخسار تو می تابد ز ذرات جهان هر دو عالم پُر ز نور و دیده نابینا چه سود

(انسانی ۱۴۰۰)

۱۱۴- «موجودات جهان همواره و در هر آن به خداوند نیازمند هستند و این نیاز هیچ گاه قطع یا کم نمی شود». کدام بیت در تبیین این موضوع آمده است؟

- ۱) ما که باشیم ای تو ما را جان تا که ما باشیم با تو در میان
- ۲) نظیر دوست ندیدم، اگر چه از مه و مهر نهادم آینه ها در مقابل رخ دوست
- ۳) مهر رخسار تو می تابد ز ذرات جهان هر دو عالم پُر ز نور و دیده نابینا چه سود
- ۴) جامه های خلق بدریدی ز خار پای درویشان بختی زار زار

(زبان ۱۴۰۰)

۱۱۵- بیت زیر، مفهوم کدام آیه شریفه را تبیین نموده است؟

«ما همه شیران ولی شیر علم حمله مان از باد باشد دم به دم»

- ۱) «وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ»
- ۲) «يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ»
- ۳) «مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا»
- ۴) «مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ»

(خارج از کشور ریاضی ۹۹)

۱۱۶- کدام بیت، مفهوم عبارت: «ما رأيت شيئاً الا و رأيت الله قبله و بعده و معه» را بیان نموده و چرا امکان دسترسی به آن برای جوانان و نوجوانان بیشتر است؟

- ۱) به هر جا بنگرم کوه و در و دشت نشان از قامت رعنا تو بینم - معرفت عمیق و والا
- ۲) به هر جا بنگرم کوه و در و دشت نشان از قامت رعنا تو بینم - پاکی و صفای قلب
- ۳) به بینندگان آفریننده را نبینی مرنجان دو بیننده را - پاکی و صفای قلب
- ۴) به بینندگان آفریننده را نبینی مرنجان دو بیننده را - معرفت عمیق و والا

(تجربی ۹۹)

۱۱۷- پیام کدام آیه شریفه، حاکی از آن است که هر موجودی در حد خودش تجلی خداوند و نشانگر حکمت و قدرت الهی است؟

- ۱) «وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ»
- ۲) «اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ»
- ۳) «كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ»
- ۴) «إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ»

(تجربی ۹۹)

۱۱۸- مایه طراوت و زیبایی بهار جوانی و شکوفایی استعدادهای انسان، کدام است؟

- ۱) «ادمان التفکر فی الله و فی قدرته»
- ۲) «من یعیش بالاحسان اکثر ممن یعیش بالاعمار»
- ۳) «کلما زید فی ایمانه زید فی بلائه»
- ۴) «أنتم الفقراء إلى الله و الله هو الغنی الحمید»

(ریاضی ۹۹)

۱۱۹- از آیه شریفه: «اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ»، کدام مفهوم، دریافت می شود؟

- ۱) هر چیزی در این جهان، نشانگر نور خالق و پروردگار جهان است و روشنی بخش آسمان و زمین می باشد.
- ۲) شناخت ذات خداوند، معرفتی عمیق و والا است که در نگاه نخست مشکل، اما هدفی قابل دسترسی است.
- ۳) هر موجودی در حد خودش تجلی خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است.
- ۴) خداوند نور هستی است و تمام موجودات تنها در مرحله پیدایش وجود خود را از او می گیرند و به سبب او نورانی می شوند.

(هنر ۹۹)

۱۲۰- بیت زیر با کدام مورد، تناسب مفهومی دارد؟

- ۱) «اللهم لا تکلنی نفسی طرفة عین ابداء»
- ۲) «تفکروا فی کل شیء و لا تفکروا فی ذات الله»
- ۳) «ما رأيت شيئاً الا و رأيت الله قبله و بعده و معه»
- ۴) «أما المؤمن بمنزلة كفة الميزان كلما زید فی ایمانه زید فی بلائه»

- ۱۲۱- مفهوم نیازمندی مخلوقات به خداوند متعال در هر «آن»، در کدام بیت، بیان شده است؟
 ۱ «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید»
 ۲ «بر آستان جانان گر سر توان نهادن / گلبانگ سربلندی بر آسمان توان زد»
 ۳ «ما چو نایبم و نوا در ما ز توست / ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست»
 ۴ «خشک ابری که بود ز آب تهی / ناید از وی صفت آب دهی»
 (خارج از کشور ۹۸)
- ۱۲۲- پیامبر اکرم (ص) کدام مورد را برترین عبادت معرفی نموده‌اند؟
 ۱ اندیشیدن مداوم درباره خدا و قدرت او
 ۲ بیان سخن حق در مقابل سلطان ستمگر
 ۳ گرایش به خداوند و تمسک به او
 ۴ رسیدن به حضور قائم در حال پیروی از او
 (ریاضی ۹۸)
- ۱۲۳- اکنون که می‌دانیم «ما همه شیران ولی شیر علم / حمله‌مان از باد باشد دم به دم» شایسته است، چگونه دعا کنیم؟
 ۱ «إِنَّ صَلَاتِي وَ نَسْكَی وَ مَحْيَايَ وَ مَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ»
 ۲ «رَبِّ ارْجِعْ عَلَيَّ أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ»
 ۳ «اللَّهُمَّ لَا تَكُنْ لِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا»
 ۴ «اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ»
 (تجربی ۹۸)
- ۱۲۴- برترین عبادت کدام است و ثمره آن چگونه ظاهر می‌گردد؟
 ۱ «ادمان التفکر فی الله و فی قدرته» - نیازمندی به خدا
 ۲ «من یعیش بالاحسان اکثر ممن یعیش بالاعمار» - نیازمندی به خدا
 ۳ «ادمان التفکر فی الله و فی قدرته» - نیازمندی به خدا
 ۴ «من یعیش بالاحسان اکثر ممن یعیش بالاعمار» - شکوفایی استعدادها
 (زبان ۹۸)
- ۱۲۵- اگر سؤال شود: «آیا می‌توانیم به ذات خدا پی ببریم؟»، پاسخ ما کدام است و دلیل آن چیست؟
 ۱ منفی - احاطه جزء بر کل محال است.
 ۲ مثبت - در پشت پرده ظاهر و در وراء هر چیزی خداوند را می‌توان دید.
 ۳ مثبت - ذات و صفات خداوند یکی است.
 ۴ منفی - فقط با اندیشه و دستگاه بینایی نمی‌توان به صفات خدا پی برد.
 (اسانی ۹۸)
- ۱۲۶- این درخواست که «لا تکلنی إلی نفسی طرفة عین ابداء»، ثمره فهم کدام مسئله است؟
 ۱ «أفرینش همه تنبیه خداوند دل است دل ندارد که ندارد به خداوند اقرار»
 ۲ «به صحرا بنگرم صحرا تو بینم به دریا بنگرم دریا تو بینم»
 ۳ «دلی کز معرفت نور و صفا دید به هر چیزی که دید اول خدا دید»
 ۴ «ما همه شیران ولی شیر علم حمله‌مان از باد باشد دم به دم»
 (ریاضی ۹۵)
- ۱۲۷- به کدام علت، پیامبر گرامی اسلام (ص) به «تفکروا فی کل شیء و لا تفکروا فی ذات الله» دستور داده‌اند؟
 ۱ لازمه شناخت هر چیزی احاطه و دسترسی به آن است و ما هرگز به هستی و چیستی خدا دسترسی نداریم.
 ۲ تفکر در ذات خداوند موجب محدود شدن هستی خداوند می‌شود و ما فقط توان فهم چیستی خداوند را داریم.
 ۳ به دلیل محدود بودن ذهن خود نمی‌توانیم ذات خداوند را دریابیم و چگونگی وجودش را دریابیم.
 ۴ هستی و چیستی خداوند در ظرف ذهن ما نمی‌گنجد و ما فقط توانایی فهم مخلوقات خداوند را داریم.
 (زبان ۹۵)
- ۱۲۸- از حدیث شریف: «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه» به کدام پیام و مقصد پی می‌بریم؟
 ۱ وابسته بودن جهان در پیدایش
 ۲ فطرت خدا آشنا و خداگرا
 ۳ مشاهده کردن خداوند در همه حال
 ۴ پاکی و صفای قلب، وسیله رؤیت هستی
 (خارج از کشور ۹۴ با تغییر)
- ۱۲۹- از آیه شریفه: «یسألہ من فی السموات و الارض کل یوم هو فی شأن»، کدام موضوعات مفهوم می‌گردد؟
 ۱ بندگی و عبودیت در پیشگاه خداوند و نیازمندی مخلوقات به خالق در مرحله پیدایش
 ۲ وابستگی مخلوقات به اراده الهی و نیازمندی مخلوقات به خالق در مرحله پیدایش
 ۳ بندگی و عبودیت در پیشگاه خداوند و وابستگی وجودی جهان در بقای خود به خدا
 ۴ وابستگی مخلوقات به اراده الهی و وابستگی وجودی جهان در بقای خود به خدا
 (هنر ۹۴)
- ۱۳۰- با توجه به حدیث شریف: «لا تفکروا فی ذات الله...»، پیامبر گرامی اسلام (ص) فرمودند درباره چه چیزی فکر نکنید و علت آن چیست؟
 ۱ چیستی خداوند - چون شناخت صفات و ویژگی‌های خداوند امکان‌پذیر نیست.
 ۲ هستی خداوند - چون شناخت صفات و ویژگی‌های خداوند امکان‌پذیر نیست.
 ۳ چیستی خداوند - چون لازمه شناخت هر چیزی احاطه بر آن است.
 ۴ هستی خداوند - چون لازمه شناخت هر چیزی احاطه بر آن است.
 (خارج از کشور ۹۲)
- ۱۳۱- پیام آیه شریفه: «الله نور السموات و الارض»، این است که جهان، در .... نیازمند به خدا است و تمام موجودات .... اند.
 ۱ پیدایش و بقا - آیه‌ای از آیات الهی
 ۲ پیدایش و بقا - نوری از انوار وجود
 ۳ پیدایش و هستی یافتن - آیه‌ای از آیات الهی
 ۴ پیدایش و هستی یافتن - نوری از انوار وجود
 (تجربی ۹۲ با تغییر)
- ۱۳۲- با توجه به معارف باقی‌مانده از بنیان‌گذار مکتب توحیدی خاص اسلام، حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم، تفکر در ذات و نشانه‌های خداوند، به ترتیب .... و .... است و پیام آیه شریفه: «یسألہ من فی السموات و الارض و کل یوم هو فی شأن» .... است.
 ۱ ممنوع - مورد تشویق - توحید در ربوبیت
 ۲ ممنوع - مورد تشویق - توحید در خالقیت
 ۳ ممنوع - مورد تشویق - ممنوع - توحید در ربوبیت
 ۴ ممنوع - مورد تشویق - ممنوع - توحید در خالقیت
 (هنر ۹۲)
- ۱۳۳- با توجه به معارف اسلامی، شناخت «هستی» و «چیستی» خداوند، به ترتیب موصوف به .... و .... است.
 ۱ ممکن - ناممکن
 ۲ ناممکن - ممکن
 ۳ ممکن - ممکن
 ۴ ناممکن - ناممکن

۱۳۴- اگر گفته شود: «اعتقاد پیروان ادیان الهی بر آن است که: وجود خدا وابسته به چیزی نیست»، بر فهم پیام کدام آیه تأکید شده است و چه مرتبه‌ای از توحید، ترسیم شده است؟

(زبان ۹۲)

- ۱ «یا ایها الناس انتم الفقراء الى الله و الله هو الغنی الحمید» - ربوبیت
 ۲ «یا ایها الناس انتم الفقراء الى الله و الله هو الغنی الحمید» - اصل توحید
 ۳ «یسأله من فی السماوات و الارض کل یوم هو فی شأن» - ربوبیت
 ۴ «یسأله من فی السماوات و الارض کل یوم هو فی شأن» - اصل توحید

۱۳۵

(خارج از کشور ۹۱)

- ۱ نیاز پدیده‌ها به پدیدآور در ایجاد و بقا - فقیر - غنی
 ۲ وابستگی کامل مخلوقات به خالق توانا - غنی - فقیر
 ۳ خالقیت خداوند بی‌نیاز و مخلوقیت پدیده‌ها - غنی - فقیر
 ۴ نیازمندی ذاتی پدیده‌ها و بی‌نیازی ذاتی پدیدآور - غنی - فقیر

(هنر ۹۱ با تغییر)

۱۳۶- اگر بگوییم: «هر موجودی در حدّ خودش تجلی‌بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت، و سایر صفات الهی است.» پیام کدام جمله را ترسیم کرده‌ایم؟

- ۱ «و الله هو الغنی الحمید»
 ۲ «و الله ما فی السماوات و الأرض»
 ۳ «الله نور السماوات و الأرض»
 ۴ «یا ایها الناس انتم الفقراء الى الله»

(خارج از کشور ۹۰ با تغییر)

۱۳۷- نیاز ذاتی پدیده‌ها در موجود شدن و بقا، و «نیازمندی دائمی جهان خلقت به تدبیر خداوند»، به ترتیب، از دقت در آیه ... و .... مفهوم می‌گردد.

(ریاضی ۹۰ با تغییر)

- ۱ «یسأله من فی السماوات و الأرض کل یوم هو فی شأن» - «الله نور السماوات و الارض مثل نوره کمشکاة فیها مصباح»
 ۲ «یسأله من فی السماوات و الأرض کل یوم هو فی شأن» - «یا ایها الناس انتم الفقراء الى الله و الله هو الغنی الحمید»
 ۳ «یا ایها الناس انتم الفقراء الى الله و الله هو الغنی الحمید» - «الله نور السماوات و الارض مثل نوره کمشکاة فیها مصباح»
 ۴ «یا ایها الناس انتم الفقراء الى الله و الله هو الغنی الحمید» - «یسأله من فی السماوات و الأرض کل یوم هو فی شأن»
 ۱۳۸- معرفت عمیق و والا، معرفتی است که .... و درک لذت این معرفت معلول .... است.

(ریاضی ۹۰ با تغییر)

- ۱ انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند. - قدم نهادن با عزم و تصمیم
 ۲ هیچ نقطه‌ی مبهم و ناشناخته‌ای برای انسان کاوشگر، باقی نگذارد. - قدم نهادن با عزم و تصمیم
 ۳ انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند. - غیرمستقل دانستن پدیده‌ها در اثرگذاری
 ۴ هیچ نقطه‌ی مبهم و ناشناخته‌ای برای انسان کاوشگر، باقی نگذارد. - غیرمستقل دانستن پدیده‌ها در اثرگذاری

(هنر ۹۰ با تغییر)

۱۳۹- در صحنهٔ پرغوغای حیات، بین افزایش خودشناسی و افزایش عبودیت وی، رابطهٔ ... برقرار است که بندگی حقیقی، زاییدهٔ ... است و قطع رابطه بین نور و منبع نور ....

- ۱ عکس - فقر و نیازمندی - ناممکن است.
 ۲ عکس - غنا و بی‌نیازی - به فنای نور می‌انجامد.
 ۳ مستقیم - فقر و نیازمندی - ناممکن است.
 ۴ مستقیم - غنا و بی‌نیازی - به فنای نور می‌انجامد.

(خارج از کشور ۸۹ با تغییر)

۱۴۰- لذت معرفت عمیق و والا، آن‌گاه به کام انسان چشمانده می‌شود که .... با .... گره بخورد تا توفیق الهی نصیب گردد و موانع راه به لطف و حمایت او، بی‌اثر شود.

- ۱ پاک‌ی و صفای قلب - عزم و تصمیم
 ۲ اخلاص در عمل و توحید عملی - عزم و تصمیم
 ۳ پاک‌ی و صفای قلب - توحید در خالقیت
 ۴ اخلاص در عمل و توحید عملی - توحید در خالقیت

(ریاضی ۸۹)

۱۴۱- معرفت عمیق و والا، معرفتی است که ... و بستر اصلی حرکت به سوی این هدف ... است.

- ۱ تنها مؤثر در نظام آفرینش را خدا بدانیم. - پاک‌ی و صفای قلب
 ۲ انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند. - پاک‌ی و صفای قلب
 ۳ تنها مؤثر در نظام آفرینش را خدا بدانیم. - اخلاص عبودیت و بندگی برای خدا
 ۴ انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند. - اخلاص عبودیت و بندگی برای خدا

(خارج از کشور ۸۷ با تغییر)

۱۴۲- این بیان امیرمؤمنان علی^(ع) که می‌فرماید: «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه»، با کدام عبارت تناسب معنایی ندارد؟

- ۱ «الله نور السماوات و الارض»
 ۲ «تفکروا فی کل شیء و لا تفکروا فی ذات الله»
 ۳ «أفضل العبادة ادمان التّفکر فی الله و فی قدرته»
 ۴ «یا ایها الناس انتم الفقراء الى الله و الله هو الغنی الحمید»

(ریاضی ۸۷ با تغییر)

۱۴۳- کدام بیت، با حدیث شریف، «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه»، تناسب ندارد؟

- ۱ دلی کز معرفت نور و صفا دید به هر چیزی که دید اول خدا دید به هرجا بنگرم کوه و در و دشت
 ۲ خشک ابری که بود ز آب تهی ناید از وی صفت آبدهی به صحرا بنگرم صحرا تو بینم به دریا بنگرم دریا تو بینم

کاملاً
پاسخ نامہ
تشریحی

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { برای پاسخ دادن به این سبک سؤال که برای نخستین بار در کنکور ۹۹ طرح شده و بیشتر وقت گیر است، حتما باید از روش حذف گزینه‌های نادرست استفاده کنید.

قسمت «الف» نادرست است، زیرا هر تفکری برترین عبادت نیست، تنها تفکری که مستمر و در صفات خدا و قدرتش باشد، برترین عبادت است.

قسمت «ه» نادرست است، زیرا علاوه بر تفکر در ذات خداوند، تفکراتی که گناه‌آلود باشد، نیز نهی شده است.

گزینه ۴

الف- مطابق این سخن پیامبر اسلام (ص): «أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ إِدْمَانُ التَّفَكُّرِ فِي اللَّهِ وَ فِي قُدْرَتِهِ»، اندیشه و تفکر با داشتن دو ویژگی، افضل و برترین عبادت است: اولاً؛ مداوم و پیوسته باشد. ثانیاً؛ در صفات و اسماء خداوند و قدرت او باشد. ب- رسول اکرم (ص) در خصوص تفکر درباره خداوند فرموده‌اند: «تَفَكَّرُوا فِي كُلِّ شَيْءٍ وَ لَا تَفَكَّرُوا فِي ذَاتِ اللَّهِ: در همه چیز تفکر کنید؛ ولی در ذات خدا تفکر نکنید».

روش مطالعه { برای پاسخ دادن به این نوع تست‌ها، بهتر است متن عربی آیات و احادیث را با تکرار زیاد حفظ شوید.

قسمت دوم گزینه (۳)، مطابق سخن پیامبر اسلام (ص)، نادرست است.

گزینه ۲

هرگاه سؤال شود که منظور از تفکر در «فی الله و فی قدرته» چه می‌باشد؟ با توجه به فرمایش رسول اکرم (ص) پاسخ می‌دهیم: «تَفَكَّرُوا فِي كُلِّ شَيْءٍ وَ لَا تَفَكَّرُوا فِي ذَاتِ اللَّهِ: در همه چیز تفکر کنید؛ ولی در ذات خدا تفکر نکنید».

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { گزینه (۱)، به معنای درخواست همه مخلوقات از خداوند و گزینه (۳)، به معنای واگذار نکردن رسول خدا (ص) به خودش از مصادیق تفکر در خدا و قدرت او نمی‌باشد. گزینه (۴)، به معنای تفکر در ذات و حقیقت خداوند، به دلیل ناتوانی انسان در شناخت آن، نهی شده است.

گزینه ۴

این سؤالات که: «به راستی این میلیاردها میلیارد کهکشان و ستاره و سیاره، با میلیاردها موجود متنوع از کجا آمده‌اند؟ و موجودات جهان، هستی خود را وامدار چه کسی هستند؟»، زمانی مطرح می‌شوند که انسان در فضایی آرام نشسته باشد و به دور از هیجان و هیاهوی زندگی درباره این جهان پر جنب‌وجوش تفکر کرده باشد.

نکته { تفکر در وجود و هستی مخلوقات و نسبت دادن ویژگی‌های آنها به خداوند، مفهوم آیه: «اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ» می‌باشد.

گزینه ۳

هر کدام از ما براساس فطرت خویش، خدا را می‌یابیم و حضورش را درک می‌کنیم. به روشنی می‌دانیم در جهانی زندگی می‌کنیم که آفریننده‌ای حکیم آن را هدایت و پشتیبانی می‌کند و به موجودات و مخلوقات مدد می‌رساند.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { قسمت اول گزینه‌های (۱) و (۴) و قسمت دوم گزینه (۲)، به صورت عقلی درک می‌شوند نه به صورت فطری.

گزینه ۲

هر کدام از ما براساس فطرت خویش، خدا را می‌یابیم و حضورش را درک می‌کنیم. **دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها** { قسمت اول گزینه‌های (۱) و (۳) نادرست است، چراکه خداشناسی یکی از گرایش‌های فطری انسان است. امور فطری به صورت درونی و بدون نیاز به استدلال درک می‌شوند.

درس اول: هستی بخش

تعداد سؤالات تألیفی	تعداد سؤالات ترکیبی جدید	تعداد سؤالات آزمایشی
۸۹	۱۰	۱۱
تعداد سؤالات سراسری ۱۴۰۰	تعداد سؤالات سراسری ۹۹	تعداد سؤالات سراسری ۹۸
۵	۵	۳

گزینه ۳

اندیشه مانند بذری است که در **ذهن** جوانه می‌زند و در **دل و قلب** ریشه می‌دواند و برگ و بار آن به صورت **اعمال** ظاهر می‌گردد.

روش مطالعه { برای مطالعه مؤثر دین و زندگی و کسب درصد بالایی در این درس، توصیه می‌کنیم به روش زیر عمل کنید:

۱- ابتدا درس‌نامه هر درس را چند بار به صورت روزنامه‌وار مطالعه کنید تا با مفاهیم و محتوای کلی آن درس آشنا شوید.

۲- پس از درک مفهوم کلی هر درس، متن درس‌نامه را به صورت عمیق دوره کنید و جزئیات آن را به ذهن بسپارید.

۳- پس از یادگیری متن درس، آیات و روایات و اشعار آن را با توجه به مفهوم کلی درس و ارتباط با موضوع آن قسمت، به صورت دقیق‌تر بررسی نموده و پیام آنها را به خاطر بسپارید.

۴- ترجیحاً یک هفته بعد از مطالعه هر درس، به **تست‌های خط به خط و مفهومی** و همچنین **تست‌های ترکیبی جدید** پاسخ دهید. اگر می‌بینید که تعداد تست‌ها زیاد است، می‌توانید آنها را به صورت زوج یا فرد و یا با مضرب مشخصی پاسخ دهید.

۵- توصیه می‌شود قبل از شرکت در آزمون‌های آزمایشی، به **تست‌های آزمایشی و سراسری** پاسخ دهید.

۶- در دوره‌های پایانی خود، به تست‌های **چهار و پنج ستاره** پاسخ دهید.

گزینه ۴

اندیشه، بهار جوانی را پرطراوت و زیبا می‌سازد، استعدادها را شکوفا می‌سازد و امید به آینده زیباتر را نوید می‌بخشد. علاوه بر آن می‌تواند برترین عبادت‌ها باشد.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { قسمت دوم گزینه (۳) نادرست است، زیرا در روایات اسلامی، تفکر در هر چیزی توصیه شده است، بجز تفکر در حقیقت یا چیستی و ذات خداوند که شناخت و معرفت به آن محال است. گزینه (۲) هم نادرست است، چراکه با توجه به قسمت دوم سؤال، انجام عبادت باعث رسیدن به کمال می‌شود نه شناخت استعداد.

گزینه ۲

مطابق این سخن پیامبر اسلام (ص): «أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ إِدْمَانُ التَّفَكُّرِ فِي اللَّهِ وَ فِي قُدْرَتِهِ»، اندیشه و تفکر با داشتن دو ویژگی، افضل و برترین عبادت است: اولاً؛ مداوم و پیوسته باشد. ثانیاً؛ در صفات و اسماء خداوند و قدرت او باشد (نه در ذات و چیستی او).

تمرین تست‌زنی { برای پاسخ دادن به این نوع تست‌ها که صورت سؤال یا گزینه‌های نامفهومی دارند، بهتر است پس از حذف گزینه‌های نادرست، گزینه صحیح را انتخاب نمایید.

مطابق متن حدیث، گزینه‌های (۱) و (۳) نادرست است. گزینه (۴) نادرست است، چراکه خداوند حقیقتی نامحدود دارد در نتیجه، ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید.

گزینه ۱

از بین عبارتهای مذکور، سه عبارت «ب»، «ج» و «د» صحیح است و تأثیرات شگفت‌انگیز نیروی خرد و اندیشه را بیان می‌کند.

گزینه ۱۰ ☆☆☆☆

هر یک از ما به روشنی می‌دانیم که در جهانی زندگی می‌کنیم که آفریننده‌ای حکیم آن را هدایت و پشتیبانی می‌کند و به موجودات و مخلوقات مدد می‌رساند.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها عبارت‌های گزینه‌های (۲) و (۴) بخشی از استدلال عقلی «نیازمندی جهان در پیدایش به خداوند» است که به صورت عقلی درک می‌شود نه فطری. عبارت: «به آن وسعت می‌دهد»، در گزینه (۳)، یک نظریه علمی است و نیاز به اثبات دارد.

گزینه ۱۱ ☆☆☆☆

هر کدام از ما براساس فطرت خویش، خدا را می‌یابیم و حضورش را درک می‌کنیم. این شناخت به صورت فطری و درونی و غیر اکتسابی است. با وجود این شناخت اولیه، قرآن کریم ما را به معرفت عمیق‌تر درباره خداوند فرا می‌خواند و راه‌های گوناگونی را برای درک وجود و نیز شناخت صفات و افعال او به ما نشان می‌دهد.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها قسمت اول گزینه‌های (۱) و (۴) نادرست است زیرا امور فطری، آموختنی و اکتسابی نیستند. قسمت دوم گزینه (۲) نادرست است، زیرا ذهن ما نمی‌تواند به ذات خداوند احاطه پیدا کند و آن را شناسایی نماید.

گزینه ۱۲ ☆☆☆☆

از بین عبارت‌های مذکور، سه عبارت قسمت‌های «الف»، «ج» و «د»، در مورد راه‌های شناخت خداوند صحیح است.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها قسمت: «ب»، نادرست است، زیرا قرآن کریم راه‌های گوناگونی را برای درک وجود و نیز شناخت صفات و افعال او به ما نشان می‌دهد. قسمت «ه» نادرست است، زیرا با وجود این شناخت اولیه، قرآن کریم ما را به معرفت عمیق‌تر درباره خداوند فرا می‌خواند.

گزینه ۱۳ ☆☆☆☆

تفکر درباره نیازمندبودن جهان، در پیدایش خود، به آفریننده و خالق، یکی از راه‌هایی است که قرآن کریم برای درک وجود (و هستی؛ نه چیستی و چگونگی و ماهیت) خداوند و نیز برای شناخت صفات و افعال او به ما نشان می‌دهد.

تمرین تست‌زنی برای پاسخ دادن به این تست، که گزینه‌هایی مشابه هم دارد، فقط باید از طریق حذف گزینه‌های نادرست عمل کنید تا به پاسخ صحیح برسید. در گزینه (۱)، شناخت حقیقت خدا نادرست است، زیرا خداوند حقیقتی نامحدود دارد؛ در نتیجه، درک ذات و حقیقت خداوند برای انسان ممکن نیست. گزینه (۲) و (۳) نادرست است، زیرا دریافت درونی و فطری خداوند نیازی به تفکر ندارد.

گزینه ۱۴ ☆☆☆☆

مقدمه اول در اثبات «نیازمندی جهان به خدا در پیدایش»، عبارت است از: «اگر به وجود خود نظر کنیم، خود را پدیده‌ای می‌یابیم که وجود و هستی‌مان از خودمان نیست. در اشیای پیرامون نیز که تأمل کنیم، آن‌ها را همین‌گونه می‌بینیم. حیوانات، نباتات، جمادات، زمین، ستاره‌ها و کهکشان‌ها، همه را پدیده‌هایی می‌یابیم که وجودشان از خودشان نبوده و نیست.»

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها گزینه‌های (۱) و (۳)، مربوط به مقدمه دوم می‌باشند و در گزینه (۴)، عبارت «پدیده‌ها وجودشان از خودشان است» نادرست است.

گزینه ۱۵ ☆☆☆☆

مراجعه شود به پاسخ پرسش قبل.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها قسمت دوم گزینه (۱) نادرست است، زیرا پدیده‌ها برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که وجودش از خودش باشد. (نه اینکه بگوییم آن پدیدآورنده وجودش از خودش نباشد؛ یعنی، به دیگری وابسته باشد). قسمت دوم گزینه‌های (۲) و (۳) نادرست است، زیرا عبارت: «همواره بوده و همواره خواهد بود»، ویژگی خداوند است نه پدیده‌ها.

گزینه ۱۶ ☆☆☆☆

اگر به وجود خود نظر کنیم، خود را پدیده‌ای می‌یابیم که وجود و هستی‌مان از خودمان نیست. در اشیای پیرامون نیز که تأمل کنیم، آن‌ها را همین‌گونه می‌بینیم. حیوانات، نباتات، جمادات، زمین، ستاره‌ها و کهکشان‌ها، همه را پدیده‌هایی می‌یابیم که وجودشان از خودشان نبوده و نیست.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها برای پاسخ دادن به این تست و انتخاب گزینه صحیح، بهتر است به شیوه حذف گزینه‌های نادرست عمل شود. در گزینه‌های (۲) و (۴)، عبارت «مستقل از هر عامل بیرونی است.» یعنی وجودش از خودش است، در مورد پدیده‌ها نادرست است. در گزینه (۳)، عبارت «وجود و هستی آنها وابسته به خودشان است.»، در مورد پدیده‌ها نادرست است.

گزینه ۱۷ ☆☆☆☆

مقدمه دوم در اثبات «نیازمندی جهان به خدا در پیدایش»، این است: «پدیده‌ها که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد، بلکه وجودش از خودش باشد. همان‌طور که چیزهایی که شیرین نیستند، برای شیرین شدن نیازمند به چیزی هستند که خودش شیرین باشد.»

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها در گزینه (۱)، عبارت «ذاتاً موجود باشد» ویژگی خداوند است نه پدیده‌ها. گزینه (۳) نادرست است، زیرا دلیل نیازمند بودن به دیگری این است که وجودش از خودش نیست، نه اینکه شرط کنیم خالق آن ذاتاً موجود باشد (یعنی نیازمندی را باید در خودش جستجو کنیم نه در دیگری). در گزینه (۴)، کلمه «دائمی» نادرست است، زیرا هیچ یک از پدیده‌ها وجود دائمی ندارند.

گزینه ۱۸ ☆☆☆☆

با توجه به مقدمه دوم در اثبات «نیازمندی جهان به خدا در پیدایش»، تمامی پدیده‌ها برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد، زیرا وجودشان از خودشان نبوده و نیست.

تمرین تست‌زنی برای پاسخ دادن به این تست، که قسمت اول تمام گزینه‌های آن به یک مفهوم می‌باشند، باید با توجه به قسمت دوم گزینه‌ها پاسخ داد. گزینه (۱) نادرست است، زیرا هیچ پدیده‌ای ذاتاً موجود نیست و تنها خداوند این ویژگی را دارد. قسمت دوم گزینه (۲) نادرست است، زیرا تنها خداوند وجودش از خودش است. عبارتی که در قسمت دوم گزینه (۴) آمده است، علت نیازمندی پدیده‌ها به دیگری نمی‌باشد.

گزینه ۱۹ ☆☆☆☆

عبارت صورت سؤال، بیانگر مقدمه دوم در اثبات «نیازمندی جهان به خدا در پیدایش» است. این مقدمه در دو پرسش قبل ذکر شده است.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها گزینه (۱) نادرست است، زیرا ما و همه پدیده‌های جهان، در پدید آمدن و هست شدن نیازمند آفریننده‌ای (نه نیازمند به پدیده) هستیم که او خودش پدیده نباشد و سرچشمه هستی باشد. در گزینه‌های (۲) و (۳)، کلمه «مخلوق» نادرست است، زیرا پدیده‌های جهان، در پدید آمدن و هست شدن نیازمند آفریننده و خالق (نه مخلوقی) هستند که او خودش پدیده نباشد و سرچشمه هستی باشد.

گزینه ۲۰ ☆☆☆☆

در صورت تحقق این فرض (محال) که «آدمی، ذاتاً موجود باشد یعنی وجودش از خودش باشد»، در این صورت، او دیگر پدیده نیست و نیاز به پدیدآورنده نخواهد داشت؛ همواره بوده است و همواره خواهد بود.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها برای پاسخ دادن به این تست، که گزینه‌های مفهومی دارد، باید ابتدا گزینه‌های نادرست را یکی پس از دیگری حذف نمایید تا به پاسخ صحیح برسید. اگر انسان ذاتاً موجود باشد، دیگر پدیده نیست و ویژگی‌های سایر پدیده‌ها را نخواهد داشت. بر این اساس، سایر گزینه‌ها که ویژگی پدیده‌ها را بیان می‌کنند؛ در مورد انسانی که ذاتاً موجود است؛ نادرست می‌باشد.

۲۱ ☆☆☆☆ گزینه ۱

بیت: «ذاتِ نیافته از هستی، بخش / چون تواند که بود هستی بخش»، بیانگر مقدمهٔ دوم در اثبات «نیازمندی جهان به خدا در پیدایش» است. بر اساس این مقدمه: «پدیده‌های جهان که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد بلکه وجودش از خودش باشد.»

توضیح بیش‌تر { گزینه (۲)، به برترین هدف انسان اشاره دارد. گزینه‌های (۳) و (۴) بیانگر این مفهوم است که هر موجودی، در حد خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است.

۲۲ ☆☆☆☆ گزینه ۳

بیت: «خشک ابری که بود ز آب تهی / ناید از وی صفت آب‌دهی»، بیانگر مقدمهٔ دوم در اثبات «نیازمندی جهان به خدا در پیدایش» است. بر اساس این مقدمه: «پدیده‌های جهان که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد بلکه وجودش از خودش باشد.»

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { در گزینه (۱)، عبارت: «همواره بوده است و همواره خواهد بود»، ویژگی خداوند است نه پدیده‌ها. گزینه (۲)، مربوط به مقدمهٔ اول است نه دوم. در گزینه (۴)، عبارت «وجودش از خودش نباشد»، ویژگی پدیده‌ها است نه خداوند.

۲۳ ☆☆☆☆ گزینه ۲

بیت: «ذاتِ نیافته از هستی، بخش / چون تواند که بود هستی بخش»، بیانگر مقدمهٔ دوم در اثبات «نیازمندی جهان به خدا در پیدایش» است. بر اساس این مقدمه: «پدیده‌های جهان که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد بلکه وجودش از خودش باشد.» آیهٔ شریفه: «یا ایها الناس اتمم القرآن الی الله و الله هو الغنی الحمید»، به نیازمندی مخلوقات در هستی و بقای خود به خداوند اشاره دارد.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { گزینه (۱)، بیانگر این مفهوم است که جهان جلوهٔ حق است و هر موجودی، به اندازهٔ خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. گزینه (۳)، بیانگر این مفهوم است که چون خداوند حقیقتی نامحدود دارد؛ در نتیجه، ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید. بر این اساس، رسول اکرم (ص) ما را از تفکر در ذات و چیستی خداوند منع کرده‌اند. گزینه (۴)، اهمیت و جایگاه تفکر و اندیشه را در زندگی بیان می‌کند.

۲۴ ☆☆☆☆ گزینه ۴

بیت مورد سؤال، بیانگر مقدمهٔ دوم در اثبات «نیازمندی جهان به خدا در پیدایش» است. بر اساس این مقدمه، یک موجود فقط در صورتی در وجود خود نیازمند به دیگری نیست، که خودش ذاتاً موجود باشد. در این صورت، چنین چیزی دیگر پدیده نیست و نیاز به پدیدآورنده نخواهد داشت.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { در گزینه (۱)، عبارت «ذاتاً پدیده باشد.» و گزینه‌های (۲) و (۳)، از ویژگی‌های یک پدیده است.

۲۵ ☆☆☆☆ گزینه ۱

یک موجود، فقط در صورتی در وجود خود نیازمند به دیگری نیست، که خودش ذاتاً موجود باشد، یعنی وجودش از خودش باشد. در این صورت، چنین چیزی دیگر پدیده نیست و نیاز به پدیدآورنده نخواهد داشت؛ همواره بوده است و همواره خواهد بود.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { سایر گزینه‌ها ویژگی پدیده را بیان می‌کند که در پیدایش و بقا نیازمند پدیدآورنده می‌باشند.

۲۶ ☆☆☆☆ گزینه ۴

تنها عبارت قسمت «الف»، ویژگی یک پدیده را بیان می‌کند.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { در قسمت «ب»، عبارت: «خودش همواره هست» و در قسمت «ج»، عبارت: «وجودش از خودش بوده» و در قسمت «د»، عبارت: «ذاتاً وجود داشته باشد و نیستی در آن راه نداشته باشد.» و در قسمت «ه»، عبارت: «وجودش از خودش بوده»، از ویژگی‌های پدیده‌ها نمی‌باشد.

۲۷ ☆☆☆☆ گزینه ۲

این نتیجه که «ما و همهٔ پدیده‌های جهان، در پدید آمدن و هست شدن خود به آفریننده‌ای نیازمندیم که خودش پدیده نباشد و سرچشمه هستی باشد»، نتیجهٔ منطقی مقدمهٔ اول: «ما و این جهان وجودمان از خودمان نیست و هستی مان از خودمان سرچشمه نمی‌گیرد.» و مقدمهٔ دوم: «موجوداتی که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به وجودی هستند که پدیده نباشد، بلکه وجودش از خودش باشد.» است.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { قسمت دوم گزینه‌های (۱) و (۴)، بیانگر مقدمهٔ دوم نیست. در گزینه (۳)، مقدمهٔ اول و دوم به ترتیب نیامده است، بلکه ابتدا مقدمهٔ دوم و سپس مقدمهٔ اول آمده است.

۲۸ ☆☆☆☆ گزینه ۳

نتیجهٔ مقدمهٔ اول و دوم در اثبات «نیازمندی جهان به خدا در پیدایش» این است که: «ما و همهٔ پدیده‌های جهان، در پدید آمدن و هست شدن نیازمند آفریننده‌ای هستیم که او خودش پدیده نباشد و سرچشمهٔ هستی باشد.»

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { در گزینه‌های (۱) و (۴)، عبارت: «وجودش از خودش نمی‌باشد»، بیانگر ویژگی پدیده‌ها است. در گزینه (۲)، عبارت: «از ابتدای آفرینش جهان همواره بوده است»، در مورد خداوند نادرست است، زیرا وجود خداوند از خودش است و به همین دلیل همواره بوده و خواهد بود.

۲۹ ☆☆☆☆ گزینه ۱

بنای مسجد گوهرشاد مربوط به یکی از شاهکارهای هنر ایرانی بازممانده از دورهٔ تیموریان است و جاذبهٔ زیادی برای گردشگران و زائران دارد. این مسجد باشکوه بدون ارتباط با سازندگان آن همچنان باقی است، اما از معمار و بنا و کارگرانی که آن را با عشق و هنر بنا کرده‌اند، خبری نیست.

روش مطالعه { تمام ۲۵ سؤال سراسری به صورت مفهومی طرح نمی‌شوند، و برای پاسخ دادن به سؤالات حفظی باید عین عبارت‌های کتاب را حفظ نمود.

۳۰ ☆☆☆☆ گزینه ۴

در پاسخ به این سؤال که: «یا رابطهٔ جهان با خدا نیز مانند رابطهٔ بنا با مسجد است؟»، باید بگوییم که بنا نه اجزای ساختمان را پدید آورده و نه خواص آن اجزا را زیرا کار بنا، فقط جابه‌جا کردن مواد و چینش آنها است ولی نیازمندی جهان به خدا در دو مرحلهٔ پیدایش و بقا می‌باشد و با کمی دقت می‌فهمیم بنا تنها ناظم اجزاء است ولی خداوند هم خالق اجزاء و هم ناظم آن است.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { برای پاسخ دادن به این تست مفهومی باید به شیوهٔ حذف گزینه‌های نادرست عمل کنید تا به پاسخ صحیح دست یابید. گزینه (۱) نادرست است، زیرا این مسجد باشکوه بدون ارتباط با سازندگان آن همچنان باقی است. گزینه (۲) و (۳) نادرست است، زیرا کار بنا، فقط جابه‌جا کردن مواد و چینش آنها است نه خاصیت دهنده و یا خالق اجزاء.

۳۱ ☆☆☆☆ گزینه ۲

مراجعه شود به پاسخ پرسش قبل. در گزینه (۱)، خالق اجزاء و در گزینه‌های (۳) و (۴)، خواص دهنده یا تعیین خواص به اجزاء برای بنا نادرست است.

۳۲ ☆☆☆☆ گزینه ۱

در ساختن مسجد، بنا نه اجزای ساختمان را پدید آورده و نه خواص آن اجزا را. کار بنا، فقط جابه‌جا کردن مواد و چینش آنها است.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { گزینه (۲) نادرست است، زیرا مسجد در بقای خود بی‌نیاز از بنا می‌باشد. گزینه‌های (۳) و (۴) نادرست است، زیرا بنا نه اجزای ساختمان را پدید آورده و نه خواص آن اجزا را.

گزینه ۳ ۳۳

جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ‌گاه قطع و یا کم نمی‌شود.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها براساس توضیح بالا، در گزینه (۱)، عبارت: «این نیاز دائمی و همیشگی نیست»، نادرست است. گزینه (۲)، نادرست است، زیرا مسجد با ساخته شدن، از بنا بی‌نیاز می‌شود، اما موجودات، چنین نیستند. گزینه (۴) نادرست است، زیرا جهان در پیدایش و بقا به خداوند نیازمند است نه فقط در بقا.

گزینه ۴ ۳۴

نیازمندی «ساختمان به بنا»، فقط مربوط به مرحله «ساخته‌شدن و نظام یافتن» است. به عبارت دیگر کار بنا، فقط جابه‌جا کردن مواد و چینش آنها است ولی نیازمندی جهان به خداوند در دو مرحله «پیدایش و بقا» می‌باشد. یعنی موجودات، پس از پیدایش نیز، مانند لحظه نخست خلق شدن، همچنان به خداوند نیازمند هستند.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها قسمت اول گزینه‌های (۲) و (۳) نادرست است، زیرا ساختمان در مرحله بقا به سازنده خود نیازی ندارد. قسمت دوم گزینه (۱) نادرست است، زیرا جهان هم در مرحله «وجود و هستی یافتن» و هم در مرحله «بقا» به خداوند نیازمند است.

گزینه ۳ ۳۵

رابطه خداوند با جهان، تا حدی شبیه رابطه مولد برق با جریان برق است؛ (نیازمندی در پیدایش و بقا) همین که مولد متوقف شود، جریان برق هم قطع می‌گردد و لامپ‌های متصل به آن نیز خاموش می‌شوند. این رابطه، بیانگر این حقیقت است که موجودات، پس از پیدایش نیز همچنان، مانند لحظه نخست خلق شدن، به خداوند نیازمند هستند و جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ‌گاه قطع و یا کم نمی‌شود.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها قسمت اول گزینه‌های (۲) و (۴) نادرست است، چراکه جهان بر خلاف مسجد علاوه بر نیازمندی در پیدایش در بقا هم به خداوند نیازمند است. قسمت دوم گزینه (۱) ناقص است، چراکه موجودات، پس از پیدایش نیز، مانند لحظه نخست خلق شدن، همچنان به خداوند نیازمند هستند.

گزینه ۱ ۳۶

بیت: «ما چو نایبم و نوا در ما ز توست / ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست»، به نیازمندی جهان و مخلوقاتش، هم در مرحله «پیدایش و وجود یافتن» و هم در مرحله «بقا و ادامه حیات» به خداوند اشاره دارد. این بیت، بیانگر این مفهوم است که موجودات پس از پیدایش نیز، همچنان مانند لحظه نخست خلق شدن، به خداوند نیازمند هستند. جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ‌گاه قطع و یا کم نمی‌شود.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها گزینه (۲) نادرست است، زیرا رابطه خداوند با جهان مانند رابطه معمار با بنای مسجد نیست که فقط مربوط به مرحله ساخته‌شدن باشد. گزینه‌های (۳) و (۴) نادرست است، زیرا جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ‌گاه قطع و یا کم نمی‌شود.

گزینه ۳ ۳۷

پیام: «ما که باشیم ای تو ما را جان جان / تا که ما باشیم با تو در میان»، بیانگر این حقیقت است که جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نیازمند است. (نیازمندی جهان به خداوند در پیدایش و بقا) به‌عنوان مثال می‌توان گفت که رابطه خداوند با جهان، تا حدی شبیه رابطه مولد برق با جریان برق است؛ همین که مولد متوقف شود، جریان برق هم قطع می‌گردد و لامپ‌های متصل به آن نیز خاموش می‌شوند.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها سایر گزینه‌ها نمی‌توانند مقصود بالا را بیان کنند

گزینه ۱ ۳۸

بیت مورد سؤال، بیانگر این مفهوم است که موجودات پس از پیدایش نیز، همچنان مانند لحظه نخست خلق شدن، به خداوند نیازمند هستند و جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ‌گاه قطع و یا کم نمی‌شود. آیات شریفه: «أنتم الفقراء إلى الله و الله هو الغنی الحمید»، «يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ» و «الله نور السماوات و الأرض»، نیز نیازمندی جهان به خداوند را در دو مرحله پیدایش و بقا معرفی می‌کنند.

توضیح بیشتر فرمایش پیامبر اسلام (ص) در قسمت «الف» اهمیت و جایگاه تفکر و اندیشه در زندگی را بیان می‌کند و اشاره‌ای به ارتباط جهان با خدا ندارد. فرمایش پیامبر اسلام (ص) در قسمت «ه»، به سرچشمه بندگی که آگاهی است، اشاره دارد و اشاره‌ای به ارتباط جهان با خدا ندارد.

گزینه ۴ ۳۹

بیت: «ما همه شیران ولی شیر علم / حمله‌شان از باد باشد دم به دم»، نیازمندی انسان و جهان به خداوند را مربوط به مرحله پیدایش و بقا معرفی می‌کند. یعنی موجودات پس از پیدایش نیز، همچنان مانند لحظه نخست خلق شدن، به خداوند نیازمند هستند. و جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ‌گاه قطع و یا کم نمی‌شود.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها قسمت اول گزینه‌های (۱) و (۲) نادرست است، زیرا موجودات جهان علاوه بر وجود و پیدایش در بقا هم به خداوند نیازمندند. در گزینه (۳)، عبارت: «و لا تفكروا فی ذات الله»، رابطه انسان و جهان با خداوند را بیان نمی‌کند.

گزینه ۴ ۴۰

هر دو بیت: «ما چو نایبم و نوا در ما ز توست / ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست» و «ما همه شیران ولی شیر علم / حمله‌شان از باد باشد دم به دم»، نیازمندی انسان و جهان به خداوند را مربوط به مرحله پیدایش و بقا معرفی می‌کنند. و بیانگر این مفهوم هستند که موجودات پس از پیدایش نیز، همچنان مانند لحظه نخست خلق شدن، به خداوند نیازمند هستند. (نیازمندی در پیدایش و بقا) جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ‌گاه قطع و یا کم نمی‌شود.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها گزینه (۱)، به فطرت خدا آشنای انسان اشاره دارد. گزینه (۲)، به وضوح این نیازمندی را بیان نمی‌کند. گزینه (۳)، به بی‌همتا بودن خداوند اشاره دارد.

گزینه ۳ ۴۱

بیت: «ما عدم‌هاییم و هستی‌های ما / تو وجود مطلق، فانی نما»، بیانگر این مفهوم است که جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ‌گاه قطع و یا کم نمی‌شود.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها گزینه (۱)، به درک آینده خویش از نیازهای برتر انسان اشاره دارد. گزینه (۲)، به این حقیقت اشاره دارد که ما بر اساس فطرت خویش خدا را می‌یابیم و حضورش را درک می‌کنیم. گزینه (۴)، به هدایت معنوی پیامبر اسلام (ص) اشاره دارد.

گزینه ۲ ۴۲

عبارت قرآنی: «أنتم الفقراء إلى الله»، بیانگر این حقیقت است که تمامی پدیده‌ها در پیدایش و بقا به خداوند نیازمندند، زیرا وجود و هستی آنها از خودشان سرچشمه نمی‌گیرند و متکی به خود نیستند.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها برای پاسخ به این سؤال، بهتر است به روش حذف گزینه‌های نادرست عمل کرد. قسمت اول گزینه‌های (۱) و (۳)، ویژگی خداوند را بیان می‌کند نه مخلوقات را. در گزینه (۴)، کلمه «مخلوق» نادرست است، زیرا مخلوقات برای پدید آمدن، نیازمند خالق هستند نه مخلوق.

۴۹ ☆☆☆☆☆ **گزینه ۴**

ایه شریفه: «یساله من فی السّموات و الأرض کل یوم هو فی شان» و بیت: «ما همه شیران ولی شیر علم / حمله شان از باد باشد دم به دم»، بیانگر این مفهوم هستند که موجودات پس از پیدایش نیز، همچنان مانند لحظه نخست خلق شدن، به خداوند نیازمند هستند. (نیازمندی در پیدایش و بقا) جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ گاه قطع و یا کم نمی شود.

نکته طلایی نیازمندی جهان در پیدایش و بقا، به ترتیب، بیانگر توحید در خالقیت و ربوبیت می باشند. (درس بعد) گزینه (۱)، به فطرت خدا آشنای انسان، گزینه (۲)، به نیازمندی جهان به خدا در پیدایش خود و گزینه (۳)، به حکیمانه بودن نظام جهان اشاره دارد.

۵۰ ☆☆☆☆☆ **گزینه ۲**

در پاسخ به این سوال که: «چرا خداوند هر لحظه دست اندر کار امری است؟»، با استمداد از ایه شریفه: «یساله من فی السّموات و الأرض کل یوم هو فی شان» می توان گفت که نیاز دائمی موجودات (یساله من فی السّموات) لطف و فیض دائمی را طلب می کند، و خداوند هر لحظه دارای فیضی جدید و مستمر برای آفریده ها است و چنین نیست که عالم را آفریده و آن را به حال خود رها کرده باشد، بلکه همواره امور هستی را تدبیر و اداره می کند. بنابراین او هر لحظه دست اندر کار امری است. (کل یوم هو فی شان)

دلیل نادرستی سایر گزینه ها گزینه (۱)، به غنای ذاتی خداوند، گزینه (۳) به موضوع امی بودن پیامبر اسلام (ص) و گزینه (۴)، به اعجاز علمی قرآن کریم اشاره دارد.

۵۱ ☆☆☆☆☆ **گزینه ۴**

این قسمت از ایه شریفه: «کل یوم هو فی شان»، بیانگر این مفهوم است که خدا دنیا را آفریده است و آن را به حال خود رها نساخته است، بلکه پیوسته بر آن نظارت دارد و همواره امور هستی را تدبیر و اداره می کند.

دلیل نادرستی سایر گزینه ها این قسمت آیه، بیانگر نیازمندی جهان در مرحله بقا است، بر این اساس، گزینه (۱) نادرست است. گزینه (۲) از نظر مفهومی نادرست است. گزینه (۳)، مفهوم این قسمت آیه نمی باشد.

۵۲ ☆☆☆☆☆ **گزینه ۱**

با توجه به تعالیم اسلامی، نیازمندی مخلوقات به خداوند به صورت دائمی می باشد و انسان های ناآگاه نسبت به این نیاز دائمی انسان به خدا بی توجه اند.

نکته طلایی نیاز دائمی انسان به خداوند، مفهوم آیه شریفه: «یساله من فی السّموات و الأرض کل یوم هو فی شان» است.

۵۳ ☆☆☆☆☆ **گزینه ۳**

انسان های ناآگاه نسبت به نیاز دائمی انسان به خداوند، بی توجه اند. اما انسان های آگاه، دائما سایه لطف و رحمت خدا را احساس می کنند و خود را نیازمند عنایات پیوسته او می دانند.

روش مطالعه برای یادگیری بهتر و تسلط کامل بر مطالب حفظی، بهتر است نکات مشابه را در برگه هایی نوشته و یا مطالب حفظی هر درس را یادداشت نموده و به صورت پیوسته در اوقات فراغت خود مطالعه نمایید.

۵۴ ☆☆☆☆☆ **گزینه ۲**

انسان های آگاه دائما سایه لطف و رحمت خدا را احساس می کنند و خود را نیازمند عنایات پیوسته او می دانند. هر چه معرفت انسان به خود و رابطه اش با خدا بیشتر شود نیاز به او را بیشتر احساس و عجز و بندگی خود را بیشتر ابراز می کند.

نکته طلایی مقدار «حساس عجز» و «ابراز بندگی» انسان، رابطه مستقیمی با آگاهی او (خودشناسی) دارد.

۵۵ ☆☆☆☆☆ **گزینه ۴**

هر چه معرفت انسان به خود و رابطه اش با خدا بیشتر شود، (علت) نیاز به او را بیشتر احساس و ناتوانی و بندگی خود را بیشتر ابراز می کند. (معلول)

روش تشخیص علت از معلول هر اتفاقی که رخ می دهد، معلول است. علت که وجود دهنده به معلول است، همیشه تقدم وجودی بر معلول دارد. یعنی قبل از به وجود آمدن معلول، علت وجود داشته است. پس در یک رابطه علیّ و معلولی بین دو چیز، هر کدام تقدم وجودی داشته باشد (قبل از آن اتفاق وجود داشته است)، علت می باشد. مانند رابطه بین سرما و یخ بستن آب که اول سرما بوده (تقدم وجودی داشته) و سپس یخ بستن آب شکل گرفته است.

۴۳ ☆☆☆☆☆ **گزینه ۳**

عبارت شریفه: «و الله هو الغنی الحمید»، بیانگر این مفهوم است که تنها وجود بی نیاز خداست. او در هستی خود به دیگری محتاج نیست و در ذات خود غنی و بی نیاز است.

تمرین تست زنی برای پاسخ دادن به سوالاتی که صورت سؤال نامفهوم دارند، ابتدا باید به حذف گزینه های نادرست پرداخت تا به پاسخ صحیح رسید. در گزینه (۱)، کلمه «مخلوقی» و در گزینه (۲)، کلمه «پدیده ای» نادرست است و به جای آنها کلمات «خالق و پدیدآورنده» صحیح است. گزینه (۴) نادرست است، زیرا ذات خداوند غیر قابل شناخت است ولی اسماء خداوند و صفات او را می توان شناخت.

۴۴ ☆☆☆☆☆ **گزینه ۴**

بیت: «ذات نایافته از هستی بخش / چون تواند که بود هستی بخش»، بیانگر مقدمه دوم در اثبات «نیازمندی جهان به خدا در پیدایش» (أنتم الفقراء إلى الله) است. بر اساس این مقدمه: «پدیده های جهان که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده ای هستند که خودش پدیده نباشد بلکه وجودش از خودش باشد.» آیه شریفه: «یا ایها الناس أنتم الفقراء إلى الله و الله هو الغنی الحمید»، به نیازمندی مخلوقات به خداوند در پیدایش و بقا اشاره دارد.

دلیل نادرستی سایر گزینه ها گزینه های (۱) و (۲)، بیانگر این مفهوم است که هر موجودی، در حد خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. گزینه (۳)، به هدفمندی جهان اشاره دارد.

۴۵ ☆☆☆☆☆ **گزینه ۳**

آیه شریفه: «یا ایها الناس أنتم الفقراء إلى الله و الله هو الغنی الحمید»، به نیازمندی مخلوقات به خداوند در پیدایش و بقا اشاره دارد. در حالی که بیت «یکی خط است ز اول تا به آخر / بر او خلق جهان گشته مسافر»، به موضوع ختم نبوت اشاره دارد.

نکته طلایی بیت: «ذات نایافته از هستی، بخش / چون تواند که بود هستی بخش»، تنها به نیازمندی جهان به خداوند در پیدایش خود اشاره دارد. ابیات: «ما چو نایم و نوا در ما ز توست / ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست» و «ما همه شیران ولی شیر علم / حمله شان از باد باشد دم به دم»، نیازمندی انسان و جهان به خداوند را مربوط به مرحله پیدایش و بقا معرفی می کنند.

۴۶ ☆☆☆☆☆ **گزینه ۴**

آیه شریفه: «یساله من فی السّموات و الأرض کل یوم هو فی شان»، به نیازمندی مخلوقات به خداوند در پیدایش و بقا اشاره دارد. بر این اساس، می توان گفت که رابطه خداوند با موجودات، تا حدی شبیه رابطه مولد برق با جریان برق است و همین که مولد متوقف شود، جریان برق هم قطع می گردد و لامپ های متصل به آن نیز خاموش می شوند.

دلیل نادرستی سایر گزینه ها قسمت اول گزینه (۱) نادرست است، زیرا نیازمندی مسجد به بنا فقط مربوط به مرحله ساخته شدن است ولی نیازمندی موجودات به خدا در دو مرحله پیدایش و بقا می باشد. در قسمت دوم گزینه های (۲) و (۳)، عبارت «نیاز کمتری» نادرست است، زیرا جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ گاه قطع و یا کم نمی شود.

۴۷ ☆☆☆☆☆ **گزینه ۳**

آیه شریفه: «یساله من فی السّموات و الأرض کل یوم هو فی شان»، به نیازمندی مخلوقات به خداوند در پیدایش و بقا اشاره دارد. و آیه شریفه: «أنتم الفقراء إلى الله و الله هو الغنی الحمید»، نیز به همین مفهوم اشاره دارد.

دلیل نادرستی سایر گزینه ها قسمت اول گزینه های (۱) و (۴) نادرست است، زیرا مخلوقات علاوه بر وجود و نظام یافتن، در بقا و تداوم هم به خداوند نیازمند هستند. آیه گزینه (۲)، به توحید در ولایت (درس بعد) اشاره دارد.

۴۸ ☆☆☆☆☆ **گزینه ۲**

در پاسخ به این سؤال که چرا موجودات پیوسته از خداوند درخواست دارند؟ باید بگوییم به دلیل نیازمندی مخلوقات به خداوند در تمامی جهات به خدا (أنتم الفقراء إلى الله)، پیوسته از او درخواست دارند.

نکته طلایی عبارت: «کل یوم هو فی شان»، به ربوبیت الهی اشاره دارد.

گزینه ۳ ☆☆☆☆ ۵۶
افزایش خودشناسی ← درک بیشتر فقر و نیاز ← افزایش بندگی برای همین است که پیامبر گرامی ما، با آن مقام و منزلت خود در پیشگاه الهی، عاجزانه از خداوند می‌خواهد که برای یک لحظه هم، لطف و رحمت خاصش را از او نگیرد و او را به حال خود واگذار نکند.

توضیح افزایش بندگی، نتیجه مستقیم «درک بیشتر فقر و نیاز» و نتیجه غیر مستقیم «افزایش خودشناسی» است.

گزینه ۲ ☆☆☆☆ ۵۷
مراجعه شود به پاسخ پرسش قبل.

گزینه ۳ ☆☆☆☆ ۵۸
هرچه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیشتر شود، (علت) نیاز به او را بیشتر احساس و ناتوانی و بندگی خود را بیشتر ابراز می‌کند. (معلول) افزایش خودشناسی ← درک بیشتر فقر و نیاز ← افزایش بندگی برای همین است که پیامبر گرامی ما، با آن مقام و منزلت در پیشگاه الهی، عاجزانه از خداوند می‌خواهد که برای یک لحظه هم، لطف و رحمت خاصش را از او نگیرد و او را به حال خود واگذار نکند.

نکته طلایی «درک بیشتر فقر و نیاز»، نتیجه مستقیم افزایش خودشناسی و «افزایش بندگی»، نتیجه غیر مستقیم آن است.

گزینه ۲ ☆☆☆☆ ۵۹
افزایش خودشناسی ← درک بیشتر فقر و نیاز ← افزایش بندگی آیه شریفه «یا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ» به نیازمندی انسان به خداوند در پیدایش و بقا اشاره دارد. درک فقر و نیازمندی ذاتی انسان به خداوند در پیدایش و بقا، نتیجه خودشناسی است که به افزایش بندگی انسان می‌انجامد.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها گزینه (۱)، بیانگر اهمیت تفکر در زندگی از دیدگاه اسلام است. در گزینه (۳)، رسول اکرم (ص) ما را از تفکر در ذات و چیستی خداوند منع کرده‌اند گزینه (۴)، درخواست پیامبر اسلام (ص) از خداوند است.

گزینه ۱ ☆☆☆☆ ۶۰
مراجعه شود به پاسخ دو پرسش قبل.

گزینه ۴ ☆☆☆☆ ۶۱
این درخواست عاجزانه پیامبر اسلام (ص) که: «اللَّهُمَّ لَا تَكْلِنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا: خدایا مرا چشم به هم زدن به خودم وامگذار»، نتیجه افزایش معرفت به خود (خودشناسی) و رابطه ایشان با خداوند بوده (علت) که باعث شده ۱- فقر و نیاز به او را بیشتر احساس نمایند ۲- و عبودیت و بندگی خود را به درگاه او بیشتر ابراز نمایند.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها گزینه (۱)، بیانگر اهمیت تفکر در زندگی از دیدگاه اسلام است. گزینه (۲)، بیانگر این مفهوم است که جهان جلوه حق است و هر موجودی، به اندازه خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. در گزینه (۳)، رسول اکرم (ص) ما را از تفکر در ذات و چیستی خداوند منع کرده‌اند، چراکه خداوند حقیقتی نامحدود دارد؛ در نتیجه، ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید.

گزینه ۲ ☆☆☆☆ ۶۲
مراجعه شود به پاسخ پرسش قبل.
نکته طلایی این حدیث: «اللَّهُمَّ لَا تَكْلِنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا»، ریشه در معرفت و آگاهی انسان دارد.

گزینه ۲ ☆☆☆☆ ۶۳
هرچه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیشتر شود، نیاز به او را بیشتر احساس و ناتوانی و بندگی خود را بیشتر ابراز می‌کند. آیات شریفه: «یا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ...» و «يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ» و ابیات: «ما چو نایبم و نوا در ما ز توست...» به نیازمندی انسان به خدا در پیدایش و بقا اشاره دارند.

نکته طلایی گزینه (۱)، بیانگر اهمیت تفکر در زندگی از دیدگاه اسلام است. گزینه (۳)، به فطرت خدا آشنای انسان اشاره دارد. گزینه (۳)، رسول اکرم (ص) ما را از تفکر در ذات و چیستی خداوند منع کرده‌اند، چراکه خداوند حقیقتی نامحدود دارد؛ در نتیجه، ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید.

گزینه ۴ ☆☆☆☆ ۶۴
بیت: «ما همه شیران ولی شیر علم / حمله‌شان از باد باشد دم به دم»، به نیازمندی انسان به خدا در پیدایش و بقا اشاره دارد. هرچه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیشتر شود، نیاز به او را بیشتر احساس و ناتوانی و بندگی خود را بیشتر ابراز می‌کند. برای همین است که پیامبر گرامی ما، با آن مقام و منزلت خود در پیشگاه الهی، عاجزانه از خداوند می‌خواهد که برای یک لحظه هم، لطف و رحمت خاصش را از او نگیرد و او را به حال خود واگذار نکند.

نکته طلایی این حدیث: «اللَّهُمَّ لَا تَكْلِنِي...»، نتیجه آگاهی انسان به نیازمندی خود در پیدایش و بقا به خداوند و درک مفهوم آیات: «یا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ...» و «يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ» و ابیات: «ما چو نایبم و نوا در ما ز توست...» می‌باشد.

گزینه ۱ ☆☆☆☆ ۶۵
قرآن کریم، رابطه میان خداوند و جهان هستی را «نور آسمان‌ها و زمین» معرفی می‌کند، یعنی تمام موجودات، وجود خود را از او می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار می‌شوند و وجودشان به وجود او وابسته است. از آیه شریفه: «اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ»، مفهوم نیازمندی جهان و تمامی مخلوقات به خداوند در دو مرحله وجود یافتن (هستی) و بقا برداشت می‌گردد

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها گزینه‌های (۲) و (۴) نادرست است، زیرا نیازمندی جهان به خداوند در پیدایش و بقا می‌باشد (نه فقط در پیدایش). قسمت دوم گزینه (۳)، مفهوم تعبیر قرآنی «نور هستی» برای خداوند نمی‌باشد.

گزینه ۱ ☆☆☆☆ ۶۶
قرآن کریم، رابطه میان خداوند و جهان هستی را با کلمه‌ای بیان می‌کند که در نظر اول برای ما شگفت‌انگیز می‌نماید. اما پس از تفکر دقیق به معنای آن پی می‌بریم. قرآن کریم، رابطه میان خداوند و جهان هستی را «نور آسمان‌ها و زمین» معرفی می‌کند، یعنی تمام موجودات، وجود خود را از او می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار می‌شوند و وجودشان به وجود او وابسته است. بیت مورد سؤال، بیانگر این است که هر موجودی، در حد خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها با توجه به توضیحات بالا قسمت اول گزینه‌های (۲) و (۳) نادرست است. قسمت دوم گزینه (۴)، مفهوم آیه «اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ» نمی‌باشد.

گزینه ۳ ☆☆☆☆ ۶۷
خداوند در آیه شریفه: «اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ» خودش را «نور آسمان‌ها و زمین» معرفی می‌کند، یعنی تمام موجودات، وجود خود را از او می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار می‌شوند و وجودشان به وجود او وابسته است بر اساس همین آیه، اگر اثری از نور وجود و روشنایی هستی در آسمان‌ها و زمین مشاهده می‌شود، از خداوند است.

تمرین تست‌زنی برای پاسخ دادن به این تست، باید به شیوه حذف گزینه‌های نادرست عمل نمود. اگر قسمت اول تمام گزینه‌ها را درست بگیریم، قسمت دوم گزینه‌های (۲) و (۴)، مفهوم عبارت قرآنی: «اللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ» نمی‌باشد. قسمت دوم گزینه (۱) نادرست است، زیرا نیازمندی مخلوقات به خداوند کم یا قطع نمی‌شود

گزینه ۱ ۷۴

بیت: «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید». به این مفهوم اشاره دارد، که هر موجودی، در حدّ خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. از همین رو، آنان که به دقت و تأمل در جهان هستی می‌نگرند، در هر چیزی خداوند را مشاهده می‌کنند و علم و قدرت او را می‌بینند.

تمرین تست‌زنی برای پاسخ به این تست، باید از روش حذف گزینه‌های نادرست بهره گرفت. گزینه‌های (۲) و (۴)، مفهوم این حدیث پیامبر اسلام (ص): «اللَّهُمَّ لَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا» می‌باشند. گزینه (۳)، بیانگر مفهوم مقدمه دوم در اثبات نیازمندی جهان به خدا در پیدایش است.

گزینه ۱ ۷۵

مفهوم ابیات مورد سؤال این است که هر موجودی، در حدّ خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. از همین رو، آنان که به دقت و تأمل در جهان هستی می‌نگرند، در هر چیزی خداوند را مشاهده می‌کنند و علم و قدرت او را می‌بینند. و این ابیات و آیه شریفه: «الله نور السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ»، به موضوع «خداوند نور هستی است» اشاره دارند.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها قسمت اول گزینه‌های (۲) و (۴)، نادرست است چرا که خداوند حقیقتی نامحدود دارد و ذهن ما نمی‌تواند به این حقیقت احاطه پیدا کند و ذات و چیستی خدا را شناسایی نماید. قسمت دوم گزینه (۳)، نادرست است، زیرا در صورت سؤال، مطابقت با آیه خواسته شده نه حدیث.

گزینه ۴ ۷۶

اینکه انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند، معرفتی عمیق و والا است که در نگاه نخست مشکل به نظر می‌آید. اما هدفی قابل دسترس است، به‌خصوص برای جوانان و نوجوانان که پاکی و صفای قلب دارند.

گزینه ۲ ۷۷

اینکه انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند، معرفتی عمیق و والا است. بیت: «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید»، بیانگر این مفهوم است که هر موجودی در حدّ خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها در قسمت اول گزینه‌های (۱) و (۳)، عبارت «در کنار هر پدیده‌ای خدا را دیدن» نادرست است، زیرا در پشت هر ظاهر و ورای هر چیزی خدا را دیدن، معرفتی عمیق و والا است. قسمت دوم گزینه (۴)، بیانگر سبک زندگی توحیدی یک انسان موحد است.

گزینه ۱ ۷۸

دستیابی به این معرفت: «ما رایت شینا الا و رایت الله قبله و بعده و معه»، به این معنا که انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند، معرفتی عمیق و والا است که ممکن است در نگاه نخست مشکل به نظر آید. اما هدفی قابل دسترس است، به‌خصوص برای جوانان و نوجوانان که پاکی و صفای قلب دارند.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها قسمت اول گزینه‌های (۲) و (۴) نادرست است، زیرا معرفتی عمیق و والا مورد نظر است نه معرفتی قلبی و این معرفت فقط مخصوص خردمندان نیست، بلکه جوانان و نوجوانان با پاکی و صفای قلب نیز می‌توانند به این معرفت برسند.

گزینه ۲ ۷۹

اینکه انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند، معرفتی عمیق و والا است که در نگاه نخست مشکل به نظر می‌آید. اما هدفی قابل دسترس است، به‌خصوص برای جوانان و نوجوانان که پاکی و صفای قلب دارند. اما اگر قدم پیش گذاریم و با عزم و تصمیم قوی حرکت کنیم، به یقین خداوند نیز کمک خواهد کرد و لذت چنین معرفتی (با هر چیزی خدا را دیدن) را به ما خواهد چشاند.

نکته طلایی با هر چیزی خدا را دیدن، بیانگر توحید در ربوبیت است. (درس بعد)

گزینه ۱ ۶۸

قرآن کریم، رابطه میان خداوند و جهان هستی را با عبارت شریفه: «نور السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ» بیان می‌کند. خداوند، نور هستی است، یعنی تمام موجودات، وجود خود را از او می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار شده و پا به عرصه وجود می‌گذارند. در واقع، هر موجودی، در حدّ خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها قسمت اول گزینه‌های (۲) و (۴) نادرست است، زیرا مطابق آیه مورد سؤال، نیازمندی جهان به خداوند در پیدایش و بقا می‌باشد نه فقط در پیدایش. در قسمت دوم گزینه (۳)، عبارت: «پدیده بودن تمام موجوداتی که وجودشان از خودشان نیست»، مفهوم آیه شریفه: «الله نور السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ» نمی‌باشد.

گزینه ۲ ۶۹

خداوند در آیه شریفه: «الله نور السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ»، خودش را «نور آسمان‌ها و زمین» معرفی می‌کند، یعنی تمام موجودات، وجود خود را از او می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار می‌شوند و وجودشان به وجود او وابسته است، پس هر موجودی، به اندازه خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است و این سخن امام علی (ع) «ما رایت شینا الا و رایت الله قبله و بعده و معه»، به همین مفهوم اشاره دارد.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها قسمت دوم سایر گزینه‌ها مفهوم قسمت اول آن نمی‌باشند.

گزینه ۱ ۷۰

مفهوم گزینه‌های (۲)، (۳) و (۴) این است که هر موجودی، در حدّ خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. از همین رو، آنان که به دقت و تأمل در جهان هستی می‌نگرند، در هر چیزی خداوند را مشاهده می‌کنند و علم و قدرت او را می‌بینند. ولی بیت گزینه (۱)، بیانگر مقدمه دوم در اثبات «نیازمندی جهان به خدا در پیدایش» است.

گزینه ۱ ۷۱

هر موجودی، در حدّ خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. از همین رو، آنان که به دقت و تأمل در جهان هستی می‌نگرند، در هر چیزی خداوند را مشاهده می‌کنند و علم و قدرت او را می‌بینند. بیت: «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید»، به همین مفهوم اشاره دارد.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها با توجه به توضیح بالا، قسمت اول گزینه‌های (۲) و (۳)، نتیجه توجه و عمل به این سفارش: «تفکروا فی کل شیء»، نمی‌باشد. و قسمت دوم گزینه (۴)، به موضوع «گاهی سرچشمه بندگی» اشاره دارد.

گزینه ۲ ۷۲

خداوند در آیه شریفه: «الله نور السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ» خودش را «نور آسمان‌ها و زمین» معرفی می‌کند، یعنی تمام موجودات، وجود خود را از او می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار می‌شوند و وجودشان به وجود او وابسته است. بر اساس همین آیه، اگر اثری از نور وجود و روشنایی هستی در آسمان‌ها و زمین مشاهده می‌شود، از خداوند است. در واقع، هر موجودی، در حدّ خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها در گزینه‌های (۱) و (۳)، عبارت قرآنی: «و الله هو الغنی الحمید»، بیانگر این است که خداوند در ذات خود غنی و بی‌نیاز است. قسمت دوم گزینه (۴)، معلول و نتیجه فهم آیه شریفه: «الله نور السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ» نمی‌باشد.

گزینه ۴ ۷۳

این مفهوم که هر موجودی، در حدّ خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر صفات الهی است، پیام این سخن امام علی (ع): «ما رایت شینا الا و رایت الله قبله و بعده و معه» است. چون خداوند «نور السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ» است، در هر چیزی مشاهده می‌شود.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها قسمت اول گزینه‌های (۱) و (۳) بیانگر این مفهوم است که چون خداوند حقیقتی نامحدود دارد؛ در نتیجه، ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید. قسمت دوم گزینه (۲)، بیانگر درخواست دائمی مخلوقات از خدا و نیازمندی آنان به خداوند در پیدایش و بقا است.

احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید. بر این اساس، رسول اکرم (ص) ما را از تفکر در ذات و چیستی خداوند منع کرده‌اند.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { در گزینه‌های (۲) و (۳)، نامحدود بودن آیات و نشانه‌های الهی گزینه (۴) نادرست است، زیرا نامحدود بودن آیات و نشانه‌های الهی علت غیر قابل شناخت بودن حقیقت نامحدود خداوند نیست.

۸۹ ☆☆☆☆ گزینه ۳

رسول گرامی اسلام (ص) در روایت: «أفضل العبادة ايمان التّفكر في الله و في قدرته»، به تفکر در نعمت‌ها و نشانه‌های الهی سفارش کرده است، چراکه با تفکر در مخلوقات الهی، می‌توانیم به وجود و هستی خدا به عنوان آفریدگار جهان پی ببریم و صفات و اسماء او را بشناسیم.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { برای پاسخ سریع و مطمئن دادن به این نوع تست‌ها حتماً از روش حذف گزینه‌های نادرست استفاده شود. قسمت دوم سایر گزینه‌ها به دلیل غیر قابل شناخت بودن حقیقت و ذات خداوند نادرست است.

۹۰ ☆☆☆☆ گزینه ۲

الف- در پاسخ به اولین سؤال: «چرا خداوند هر لحظه دست اندرکار امری است؟»، باید بگوییم که «نیاز دائمی موجودات (أنتم الفقراء إلى الله)، لطف و فیض دائمی را طلب می‌کند؛ او هر لحظه دارای فیضی جدید و مستمر برای آفریده‌ها است. چنین نیست که عالم را آفریده و آن را به حال خود رها کرده باشد، بلکه همواره امور هستی را تدبیر و اداره می‌کند. بنابراین، او هر لحظه دست اندرکار امری است.»

ب- در پاسخ به سؤال دوم، باید بگوییم که نیازمندی هر یک از مخلوقات به خداوند، هم در هستی خود که بالاترین داشته‌اوست و هم در سایر داشته‌ها که برآمده از نعمت وجود است، می‌باشد. ایه شریفه: «الله نور السّموات و الأرض»، به نیازمندی مخلوقات به خداوند در پیدایش و بقا اشاره دارد.

ج- در پاسخ به سؤال سوم باید بگوییم که «موجودات پیوسته از خداوند درخواست دارند، زیرا در تمامی جهات به خداوند نیازمندند. (أنتم الفقراء إلى الله)» در ضمن یادمان باشد که در صورت سؤال، در این قسمت پاسخ نادرست از ما خواسته شده است.

تمرین تست‌زنی { برای پاسخ دادن به سؤالات ترکیبی، سعی شود در مرحله اول صورت سؤال با دقت تمام خوانده شود و منظور طراح سؤال درک شود و سپس از طریق حذف گزینه‌های نادرست، به پاسخ صحیح دست پیدا کنید. مثلاً باید دقت شود که برای قسمت سوم باید پاسخ نادرست را انتخاب نمایید. با توجه به توضیح بالا، قسمت اول گزینه‌های (۱) و (۳) و قسمت دوم گزینه (۴) نادرست است.

۹۱ ☆☆☆☆ گزینه ۳

الف- خداوند، نور هستی است (الله نور السّموات و الأرض). به همین جهت (جمله قبلی علت است)، هر چیزی در این جهان، بیانگر وجود خالق و آیه‌ای از آیات الهی محسوب می‌شود. در واقع، هر موجودی، در حد خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. از همین رو، آنان که به دقت و اندیشه در جهان هستی می‌نگرند، در هر چیزی خدا را مشاهده می‌کنند و علم و قدرت او را می‌بینند. (رایت الله قبله و بعده و معه)

ب- ما با تفکر در مخلوقات خداوند، می‌توانیم به وجود (و هستی) خدا به عنوان آفریدگار جهان پی ببریم و صفات و اسماء او را بشناسیم. بر این اساس، در این حدیث، رسول اکرم (ص) ما را به تفکر در هریک از مخلوقات خداوند (تفکروا فی کل شیء) دعوت کرده‌اند. ج- در پاسخ به این سؤال که چرا موجودات پیوسته از خداوند درخواست دارند (یسألن من فی السّموات و الأرض)؟ باید بگوییم زیرا در تمامی جهات به خداوند نیازمندند (أنتم الفقراء إلى الله).

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { با توجه به اینکه این نوع سؤالات وقت‌گیر هستند، برای پاسخ دادن به سؤالات ترکیبی جدید، حتماً از روش حذف گزینه استفاده کنید. با توجه به توضیح بالا، قسمت اول گزینه‌های (۲) و (۴) نادرست است. قسمت دوم گزینه (۱)، بیانگر نیازمندی مخلوقات به خداوند است و به مفهوم در کنار هر چیزی خدا را دیدن اشاره ندارد.

۸۰ ☆☆☆☆ گزینه ۳

موضوعاتی که می‌خواهیم درباره آن‌ها شناخت پیدا کنیم دو دسته‌اند دسته اول موضوعاتی که در محدوده شناخت ما قرار می‌گیرند، زیرا همه آن‌ها اموری محدود هستند و دسته دوم موضوعاتی هستند که نامحدودند و ذهن ما گنجایش درک آن‌ها را ندارد. امکان شناسایی کهکشان‌های بسیار دور، جزء دسته اول می‌باشد زیرا کهکشان‌های بسیار دور هم ممکن است روزی مورد شناسایی واقع شوند و انسان بتواند ماهیت و ذات آنها را شناسایی کند. در حقیقت، ذهن ما توان و گنجایش فهم چیستی و ذات چنین موضوعاتی را دارد، زیرا همه این‌ها اموری محدود هستند.

۸۱ ☆☆☆☆ گزینه ۳

مراجعه شود به پاسخ پرسش قبل.

۸۲ ☆☆☆☆ گزینه ۴

مراجعه شود به پاسخ دو پرسش قبل.

۸۳ ☆☆☆☆ گزینه ۱

لازمه شناخت هر چیزی احاطه و دسترسی به آن است در واقع، ما به دلیل محدود بودن ذهن خود نمی‌توانیم ذات امور نامحدود را تصور کنیم و چگونگی وجودشان را دریابیم.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { قسمت دوم گزینه (۴) نادرست است، زیرا خداوند حقیقتی نامحدود دارد؛ و ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید ولی می‌توان صفات و اسماء او را شناخت.

۸۴ ☆☆☆☆ گزینه ۳

بر اساس معارف اسلامی، ما می‌توانیم هستی، صفات و اسماء خداوند را بشناسیم اما نمی‌توانیم ذات، چیستی، حقیقت و ماهیت او را دریابیم زیرا خداوند حقیقتی نامحدود دارد و ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { با توجه به توضیحات بالا و با استفاده از روش حذف گزینه، گزینه (۳) صحیح است.

۸۵ ☆☆☆☆ گزینه ۲

مراجعه شود به پاسخ پرسش قبل.

۸۶ ☆☆☆☆ گزینه ۴

در حدیث: «تفکروا فی کل شیء و لا تفکروا فی ذات الله»، تفکر در ذات خداوند نهی شده است، چرا که خداوند حقیقتی نامحدود دارد؛ در نتیجه، ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید. در واقع، ما به دلیل محدود بودن ذهن خود نمی‌توانیم ذات امور نامحدود را تصور کنیم و چگونگی وجودشان را دریابیم.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { قسمت اول گزینه‌های (۱) و (۳) نادرست است، زیرا وجود و هستی خدا را می‌شود شناسایی کرد ولی ذات و حقیقت او را هرگز نمی‌توان شناسایی کرد. قسمت دوم گزینه (۲) نادرست است، زیرا ذهن ما می‌تواند ذات امور محدود را تصور کند.

۸۷ ☆☆☆☆ گزینه ۲

در این سخن رسول گرامی اسلام (ص): «تفکروا فی کل شیء...»، به تفکر در آیات و نشانه‌های الهی به منظور رسیدن به شناختی نسبی از صفات الهی توصیه شده است.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { گزینه‌های (۱) و (۴) نادرست است، زیرا خداوند حقیقتی نامحدود دارد؛ در نتیجه، ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید. در گزینه (۳)، شناخت مطلق نادرست است بلکه به دست آوردن شناخت نسبی صفات الهی صحیح است.

۸۸ ☆☆☆☆ گزینه ۱

چون خداوند حقیقتی نامحدود دارد؛ در نتیجه، ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او

و بقا است. این تشبیه، در نظر اول برای ما شگفت‌انگیز می‌نماید اما پس از تفکر دقیق به معنای آن پی می‌بریم. ج- تشبیه رابطه خداوند با جهان به «مولد برق با جریان برق»، بیانگر نیازمندی جهان به خداوند، در دو مرحله پیدایش و بقا است.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { با توجه به توضیح بالا، قسمت اول گزینه‌های (۲) و (۴) و قسمت دوم گزینه (۱) نادرست است.

گزینه ۱ ☆☆☆☆☆ ۹۷

عبارتهایی که در سه قسمت (ب)، (ج) و (د) بیان شده است، با هم مطابقت دارند.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { عبارت‌هایی که در دو قسمت (الف) و (ه) بیان شده است، با هم مطابقت ندارند. این دو عبارت، مفهوم آیه شریفه: «یا ایها الناس أنتم الفقراء إلى الله و الله هو الغنی الحمید» است.

گزینه ۲ ☆☆☆☆☆ ۹۸

دو عبارت قسمت‌های (ب) و (ج)، مفهوم آیه مذکور می‌باشند.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { عبارت‌هایی که در سه قسمت (ب)، (د) و (ه) بیان شده است، مفهوم این آیه نمی‌باشند.

گزینه ۴ ☆☆☆☆☆ ۹۹

الف- این مصراع: «ای دوست، شکر بهتر یا آن که شکر سازد؟»، به برترین هدف انسان که همان نزدیکی و تقرب به خداوند است، اشاره دارد. ب- در این فرمایش امام علی (ع): «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه»، تعبیر «بعده»، اشاره به این دارد که ایشان وقتی می‌بینند که این شیء بعد از مدتی از بین رفت می‌دانند که تنها خداست که خالق موت و حیات است پس در فنای شیء نیز باز خدا را مشاهده می‌کنند. ج- چون خداوند حقیقتی نامحدود دارد؛ در نتیجه، ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و دانش را شناسایی نماید. بر این اساس، رسول اکرم (ص) ما را از تفکر در ذات و چیستی خداوند منع کرده‌اند. (لا تفکروا فی ذات الله)

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { قسمت اول گزینه‌های (۱) و (۳)، به تجلی خداوند در همه مخلوقات اشاره دارد. قسمت دوم گزینه‌های (۲) و (۳)، به نیازمندی جهان به خداوند در بقا اشاره دارد.

گزینه ۳ ☆☆☆☆☆ ۱۰۰

الف- «نفی ذاتی پدیده‌ها»، یعنی «وجود پدیده‌ها از خودشان نیست» و این مفهوم، بیانگر مقدمه اول در اثبات نیازمندی جهان به خداوند در پیدایش است.

ب- بیت مورد سؤال، بیانگر مقدمه دوم است، یعنی «ایات: پدیده‌های جهان که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد بلکه وجودش از خودش باشد. ج- این درخواست رسول اکرم (ص) که: «خدایا هیچ‌گاه مرا چشم به هم زنی به خودم وامگذار»، ثمره درک نیازمندی خود در پیدایش و بقا به خداوند (یسأله من فی السماوات و الأرض) است.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { با توجه به توضیح بالا، قسمت اول گزینه‌های (۲) و (۴) نادرست است. قسمت دوم گزینه (۱) نادرست است، زیرا بیت مذکور به نیازمندی در پیدایش اشاره دارد نه بقا.

گزینه ۴ ☆☆☆☆☆ ۱۰۱

هر کدام از ما، براساس فطرت خویش (درونی و نامؤخته)، خدا را می‌بایم و حضورش را درک می‌کنیم. با وجود این شناخت اولیه (خداشناسی فطری)، قرآن کریم ما را به معرفت عمیق‌تر درباره خداوند فرا می‌خواند. (شناخت عقلی)

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { گزینه (۱) نادرست است، زیرا شناخت اولیه انسان از خداوند به صورت فطری است نه از طریق ارسال تعالیم الهی. گزینه (۲) نادرست است، زیرا هر یک از ما به روشنی می‌دانیم در جهانی زندگی می‌کنیم که آفریننده‌ای حکیم آن را هدایت و پشتیبانی می‌کند و به موجودات مدد می‌رساند. گزینه (۳) نادرست است، زیرا قرآن کریم، راه‌های گوناگونی را برای درک وجود او و نیز شناخت صفات و افعال او به ما نشان می‌دهد.

گزینه ۲ ☆☆☆☆☆ ۹۲

آیه شریفه: «یسأله من فی السماوات و الأرض کل یوم هو فی شأن»، بیانگر نیازمندی مخلوقات به خداوند در پیدایش و بقا و البته بیشتر بیانگر نیازمندی آنان به خداوند در مرحله بقا است.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { بیت قسمت «الف»، به فطرت خداگرای انسان اشاره دارد. بیت قسمت «ب»، به موضوع در هر چیزی خدا را دیدن اشاره دارد. بیت قسمت «ج»، به برترین هدف انسان که همان نزدیکی و تقرب به خداوند است، اشاره دارد.

گزینه ۳ ☆☆☆☆☆ ۹۳

الف- بیت: «ما همه شیران ولی شیر علم / حمله‌شان از باد باشد دم به دم»، به نیازمندی مخلوقات به خداوند در بقا اشاره دارد. آیه شریفه: «یسأله من فی السماوات و الأرض» به این مفهوم اشاره دارد. ب- بیت: «ای عقل تو به باشی در دانش و در بینش؟ / یا آن که به هر لحظه صد عقل و نظر سازد؟» و آیه شریفه: «من کان یرید ثواب الدنیا فقد الله ثواب الدنیا و الآخرة»، بیانگر این حقیقت است که با انتخاب خداوند به عنوان برترین هدف انسان، به برخورداری از بهره‌های مادی زندگی آخرتی آباد اشاره دارد. ج- بیت: «ما عدم‌هاییم و هستی‌های ما / تو وجود مطلق، فانی نما»، به مفهوم آیه شریفه: «أنتم الفقراء إلى الله و الله هو الغنی الحمید» اشاره دارد.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { قسمت اول تمام گزینه‌ها صحیح است. آیه قسمت دوم گزینه‌های (۱) و (۴)، مفهوم دومین بیت نمی‌باشد. مصراع دوم سومین بیت، مفهوم آیه شریفه: «الله نور السماوات و الأرض» نمی‌باشد.

گزینه ۴ ☆☆☆☆☆ ۹۴

الف- این عبارت: «آنان که به دقت و اندیشه در جهان هستی می‌نگرند، در هر چیزی خدا را مشاهده می‌کنند و علم و قدرت او را می‌بینند»، به موضوع «خداوند، نور هستی است» اشاره دارد. ب- این عبارت که: «نیازمند بودن چیزهایی که شیرین نیستند، برای شیرین شدن به چیزی که خودش شیرین باشد»، بیانگر مقدمه دوم در اثبات نیازمندی جهان به خداوند در پیدایش است. ج- این عبارت: «وجود بنا و نیز وجود مصالح و خواص آنها، همه وابسته به خداست»، بیانگر نیازمندی جهان به خدا در پیدایش و بقا است.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { با توجه به توضیح بالا، قسمت دوم گزینه‌های (۲) و (۳) نادرست است. قسمت سوم گزینه (۱)، به نیازمندی مخلوقات به خداوند در بقا اشاره ندارد.

گزینه ۱ ☆☆☆☆☆ ۹۵

آیه شریفه: «یا ایها الناس أنتم الفقراء إلى الله و الله هو الغنی الحمید»، بیانگر این حقیقت است که تمامی پدیده‌ها از جمله انسان، در وجود و هستی خود و هم در بقا و ادامه حیات خود به خداوند نیازمند هستند. با توجه به مفهوم این آیه، پاسخ سؤالات (الف) این است: «افزایش عبودیت و بندگی انسان، ریشه در افزایش خودشناسی و درک بیشتر فقر و نیاز انسان به خدا در پیدایش و بقا و درک مفهوم آیه مورد سؤال را دارد». پاسخ سؤال (ب) این است: «با توجه به این آیه، یک موجود فقط در صورتی در وجود خود نیازمند به دیگری نیست که خودش ذاتا موجود باشد (و الله هو الغنی الحمید) و پاسخ سؤال (د) این است: «نیاز انسان به خداوند شامل پیدایش و بقا می‌باشد».

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { پاسخ سؤال (ج)، در آیه شریفه: «الله نور السماوات و الأرض» آمده است. پاسخ سؤال (ه)، این است که خداوند نامحدود است و به احاطه انسان در نمی‌آید.

گزینه ۳ ☆☆☆☆☆ ۹۶

الف- در صورت تشبیه رابطه خداوند با جهان به رابطه ساعت و ساعت‌ساز، نیازمندی جهان به خداوند، فقط در مرحله پیدایش است و مخلوقات در تداوم حیات مستقل و بی‌نیاز از خالق هستند. این تشبیه نادرست است، زیرا جهان در دو مرحله پیدایش و بقا به خداوند نیازمند است. ب- تشبیه رابطه خداوند با جهان به «نور آسمان‌ها و زمین»، بیانگر نیازمندی جهان به خداوند، در دو مرحله پیدایش

گزینه ۴

☆☆☆☆☆ ۱۰۲

الف- این سخن امام علی^(ع): «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه»، به در هر چیزی خدا را دیدن اشاره دارد. ب- اگر قدم پیش گذاریم و با عزم و تصمیم قوی حرکت کنیم، (علت) به یقین خداوند نیز کمک خواهد کرد و لذت چنین معرفتی (با هر چیزی خدا را دیدن) را به ما خواهد چشاند. (معلول)

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { گزینه (۱)، به نیازمندی مخلوقات به خداوند در پیدایش و غنای ذاتی خداوند در وجود اشاره دارد. گزینه (۲)، به ربوبیت الهی و تدبیر جهان توسط خداوند اشاره دارد. گزینه (۳)، به «آگاهی، سرچشمه بندگی» اشاره دارد.

گزینه ۴

☆☆☆☆☆ ۱۰۳

مفهوم حدیث: «تفکروا فی کل شیء و لا تفکروا فی ذات الله»، این است که ما با تفکر در مخلوقات خداوند، می‌توانیم به وجود (و هستی) خدا به عنوان آفریدگار جهان پی ببریم و صفات و اسماء او را بشناسیم.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { گزینه (۱)، در مورد پی بردن به چیستی و چگونگی مخلوقات صحیح است، نه در مورد هستی آنها، چراکه پی بردن به هستی مخلوقات نیاز به احاطه ندارد. گزینه (۲) از نظر علمی نادرست است، زیرا پی بردن به چیستی و چگونگی امور محدود برای انسان امکان‌پذیر است. گزینه (۳) از نظر علمی نادرست است، زیرا در هر چیزی خدا را دیدن، هدفی قابل دسترس است، به خصوص برای جوانان و نوجوانان که پاکی و صفای قلب دارند.

گزینه ۳

☆☆☆☆☆ ۱۰۴

الف- خداوند، نور هستی (نور السَّمَاوَاتِ و الْأَرْضِ) است. یعنی تمام موجودات، «وجود» خود را از او می‌گیرند، به سبب او پیدا و آشکار شده و پا به عرصه هستی می‌گذارند و وجودشان به وجود او وابسته است. ب- هستی بخشی بودن خداوند، بیانگر توحید در خالقیست است.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { قسمت اول گزینه‌های (۱) و (۲)، برعکس بیان شده است، چراکه هر موجودی، در حدّ خودش تجلی خداوند است.

گزینه ۱

☆☆☆☆☆ ۱۰۵

الف- عبارت شریفه: «کل یوم هو فی شأن»، بیانگر این مفهوم است که خداوند پیوسته بر جهان نظارت دارد و همواره امور هستی را تدبیر و اداره می‌کند. ب- عبارت شریفه: «یسألُه من فی السَّمَاوَاتِ و الْأَرْضِ»، بیانگر نیازمندی مخلوقات به خالق خود در تمامی جهات است.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { قسمت دوم سایر گزینه‌ها، به رابطه مخلوقات با خداوند اشاره ندارد.

گزینه ۱

☆☆☆☆☆ ۱۰۶

الف- مخاطبان عبارت: «أنتم الفقراء إلی الله»، همه انسان‌ها ولی مصداق نیازمندان به خدا، تمامی پدیده‌ها می‌باشند. ب- مطابق عبارت شریفه: «والله هو الغنی الحمید»، حمید و ستوده بودن خداوند به دلیل غنی و بی‌نیاز بودن ذات مطلق خداوند است.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { با توجه به توضیح بالا، قسمت اول گزینه‌های (۲) و (۳) نادرست است. و قسمت دوم گزینه (۴)، مفهوم عبارت قرآنی: «أنتم الفقراء إلی الله» است.

گزینه ۲

☆☆☆☆☆ ۱۰۷

الف- بیت: «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید»، به در هر چیزی خدا را دیدن اشاره دارد. ب- اگر قدم پیش گذاریم و با عزم و تصمیم قوی حرکت کنیم، (علت) به یقین خداوند نیز کمک خواهد کرد و لذت چنین معرفتی (با هر چیزی خدا را دیدن) را به ما خواهد چشاند. (معلول)

توضیح { این مفهوم که «هر موجودی در حدّ خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است»، بیانگر توحید در ربوبیت است. (درس بعد)

گزینه ۲

☆☆☆☆☆ ۱۰۸

الف- عبارت شریفه: «کل یوم هو فی شأن»، بیانگر این مفهوم است که خداوند پیوسته بر جهان نظارت دارد و همواره امور هستی را تدبیر و اداره می‌کند. ب- عبارت شریفه: «یسألُه من فی السَّمَاوَاتِ و الْأَرْضِ»، بیانگر نیازمندی مخلوقات به خالق خود در تمامی جهات است. تعبیر «یسألُه» که فعل مضارع است بیانگر آن است که سؤال و تقاضای مخلوقات از خداوند به صورت دائمی است و موجودات همواره با زبان حال محتاج اویند.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { قسمت اول گزینه‌های (۳) و (۴)، به نیازمندی مخلوقات به خداوند اشاره دارد. قسمت دوم گزینه (۱)، به علت فیض رسانی مخلوقات به خداوند اشاره ندارد.

گزینه ۲

☆☆☆☆☆ ۱۰۹

الف- بیت: «خشک ابری که بود ز آب تهی / ناید از وی صفت آب‌دهی»، بیانگر مقدمه دوم در اثبات نیازمندی جهان در پیدایش خود به آفریننده و خالق است. ب- این بیت، بیانگر مقدمه دوم در اثبات مفهوم آیه شریفه: «أنتم الفقراء إلی الله» می‌باشد.

توضیح { این عبارت‌ها، بیانگر نیازمندی موجودات به خداوند در بقا است: (۱) «یا أيها الناس أنتم الفقراء إلی الله...» (۲) «یسألُه من فی السَّمَاوَاتِ...» (۳) «ما چو ناییم و نوا در ما ز توست...» (۴) «ما همه شیران ولی شیر علم...»

گزینه ۳

☆☆☆☆☆ ۱۱۰

معرفت انسان نسبت به خداوند قابلیت افزایش دارد. نیاز به خداوند ثابت است و قابلیت افزایش ندارد، اما احساس نیاز به خداوند قابلیت افزایش دارد و وابسته به افزایش معرفت انسان نسبت به خداست. هم‌چنین ابراز بندگی نسبت به خداوند نیز قابلیت افزایش دارد.

رابطه علی و معلولی { ۱- افزایش خودشناسی (علت) درک بیشتر فقر و نیاز ۲- درک بیشتر فقر و نیاز (علت) افزایش عبودیت و بندگی ۳- وجود فطرت در انسان (علت) درک حضور خداوند ۴- نگرستن با تأمل در جهان (علت) دیدن خداوند در هر چیزی.

گزینه ۳

☆☆☆☆☆ ۱۱۱

پیام بیت مورد سؤال این است که هر موجودی در حدّ خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. از همین رو، آنان که به دقت و اندیشه در جهان هستی می‌نگرند، در هر چیزی خداوند را مشاهده می‌کنند و علم و قدرت او را می‌بینند.

تحلیل تست ۱۴۰۰ { این تست، یک تست مفهومی و متوسط است. برای پاسخ دادن به آن، باید با به یادآوردن متن درس، به حذف گزینه‌های نادرست پرداخت. گزینه‌های (۱) و (۲) نادرست است، زیرا با توجه به توضیح بالا، این دو گزینه، علت خدا را در هر چیزی دیدن نمی‌باشد. گزینه (۴) از نظر علمی نادرست است، زیرا ذهن انسان تنها به چیستی و چگونگی امور محدود پی می‌برد.

گزینه ۱

☆☆☆☆☆ ۱۱۲

قرآن کریم، رابطه میان خداوند و جهان هستی را «نور آسمان‌ها و زمین» معرفی می‌کند، یعنی تمام موجودات، وجود خود را از او می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار می‌شوند و وجودشان به وجود او وابسته است. (نور بودن خداوند به معنای هستی بخشی اوست.)

تحلیل تست ۱۴۰۰ { این تست، یک تست کاملا حفظی از این درس است. با حفظ بودن متن درس، به آسانی می‌توان به این نوع سؤال پاسخ داد. با توجه به توضیح بالا، قسمت اول گزینه‌های (۲) و (۴) نادرست است. قسمت دوم گزینه (۳)، بیانگر توحید در ولایت است.

گزینه ۲ ☆☆☆☆ ۱۱۳

الف- بیت: «خشک ابری که بود ز آب تهی / ناید از وی صفت آب‌دهی»، بیانگر مقدمه دوم در اثبات نیازمندی جهان در پیدایش خود به آفریننده و خالق است. یعنی «پدیده‌های جهان که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد بلکه وجودش از خودش باشد. ب- آیه شریفه: «أنتم الفقراء إلی الله»، نیز بیانگر مقدمه دوم در اثبات نیازمندی جهان در پیدایش خود به آفریننده و خالق است.

تحلیل تست ۱۴۰۰

این تست، یک تست مفهومی از این درس و برای اولین بار طرح شده است. ابیات گزینه‌های (۱) و (۳)، به تجلی خداوند در هر چیزی اشاره دارند. گزینه (۴)، به غفلت انسان از خداوند با وجود پراکندگی نشانه‌های الهی در پیرامونش اشاره دارد.

گزینه ۱ ☆☆☆☆ ۱۱۴

الف- بیت: «ما که باشیم ای تو ما را جان جان / تا که ما باشیم با تو در میان»، به نیازمندی مخلوقات به خداوند در بقا اشاره دارد. ب- براساس این بیت، موجودات جهان همواره و در هر آن به خداوند نیازمند هستند و این نیاز هیچ‌گاه قطع یا کم نمی‌شود.»

تحلیل تست ۱۴۰۰

این تست، یک تست مفهومی از این درس است. برای پاسخ دادن به آن، باید با در نظر گرفتن سؤال باید به حذف گزینه‌های نادرست پرداخت. بیت گزینه (۲)، به تجلی خداوند در هر چیزی اشاره دارد. گزینه (۳)، به غفلت انسان از خداوند با وجود پراکندگی نشانه‌های الهی در پیرامونش اشاره دارد. بیت گزینه (۴)، به تأخیر در توبه اشاره دارد. (درس ۷ دوازدهم)

گزینه ۲ ☆☆☆☆ ۱۱۵

بیت: «ما همه شیران ولی شیر علم / حمله‌شان از باد باشد دم به دم» و آیه یا آنها الناس أنتم الفقراء إلی الله و الله هو الغنی الحمید»، بیانگر نیازمندی جهان به خدا در دو مرحله پیدایش و بقا می‌باشند.

تحلیل تست ۱۴۰۰

این تست، یک تست مفهومی و نسبتاً دشوار از این درس است. آیه گزینه (۱)، به توحید در مالکیت و آیه گزینه (۳)، به تلاش برای دستیابی به عزت و کرامت نفس از طریق بندگی خداوند اشاره دارد. آیه گزینه (۴)، به توحید در ولایت اشاره دارد.

گزینه ۲ ☆☆☆☆ ۱۱۶

الف- بیت: «به صحرا بنگرم صحرا تو بینم / به دریا بنگرم دریا تو بینم» و این سخن امام علی (ع)، بیانگر این مفهوم است که هر موجودی در حد خودش تجلی‌بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. از همین رو، آنان که به دقت و اندیشه در جهان هستی می‌نگرند، در هر چیزی خداوند را مشاهده می‌کنند و علم و قدرت او را می‌بینند. ب- اینکه انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند، معرفتی عمیق و والاست که در نگاه نخست مشکل به نظر می‌آید. اما هدفی قابل دسترس است، به خصوص برای جوانان و نوجوانان که پاک‌ی و صفای قلب دارند.

تحلیل تست ۹۹

این تست، یک تست متوسط سراسری است که برای پاسخ دادن به آن باید به ارتباط‌هایی که برای آیات و احادیث نوشته‌ایم دقت کرد و همچنین بین عبارتهای هر قسمت و موضوع آنها ارتباط برقرار کرد.

گزینه ۳ ☆☆☆☆ ۱۱۷

خداوند در آیه شریفه: «الله نور السموات والأرض»، خودش را «نور آسمان‌ها و زمین» معرفی می‌کند، یعنی تمام موجودات، وجود خود را از او می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار می‌شوند و وجودشان به وجود او وابسته است، پس هر موجودی، به اندازه خودش تجلی‌بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است.

تحلیل تست ۹۹

این تست، یک تست متوسط است که برای پاسخ دادن به آن باید به ارتباط آیات و احادیث و عبارتهای یک موضوع دقت کرد. آیه گزینه (۱)، به یگانگی خدا و بی‌همتا بودن خداوند و آیه گزینه (۲)، به تدبیر جهان توسط خداوند و آیه گزینه (۴)، به رابطه بین توحید در ربوبیت و توحید عملی اشاره دارد.

گزینه ۱ ☆☆☆☆ ۱۱۸

مطابق فرمایش پیامبر اسلام (ص) در حدیث: «أفضل العبادة اذمان التّفکر فی الله و فی قدرته»، اندیشه و تفکر با داشتن این دو ویژگی: اولاً: مداوم و پیوسته باشد. ثانیاً: در صفات خداوند و قدرت او باشد (نه در ذات و چیستی او) افضل و برترین عبادت است. اندیشه، بهار جوانی را پرطراوت و زیبا می‌سازد. استعدادها را شکوفا می‌کند و امید به آینده‌های زیباتر را نوید می‌بخشد.

تحلیل تست ۹۹

این تست، یک تست متوسط است که برای پاسخ دادن به آن، باید به ارتباط مطالب و عبارتهایی که قبل و بعد از آیات، احادیث و ابیات می‌آید، دقت کافی کرد. حدیث گزینه (۲)، به سنت تأثیر اعمال انسان در زندگی او و حدیث گزینه (۳)، به سنت ابتلا و آزمایش و آیه گزینه (۴)، به نیازمندی مخلوقات به خداوند در پیدایش و بقا اشاره دارند.

گزینه ۳ ☆☆☆☆ ۱۱۹

خداوند در آیه شریفه: «الله نور السموات والأرض»، خودش را «نور آسمان‌ها و زمین» معرفی می‌کند، یعنی تمام موجودات، وجود خود را از او می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار می‌شوند و وجودشان به وجود او وابسته است، پس هر موجودی، به اندازه خودش تجلی‌بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است.

تحلیل تست ۹۹

این تست، یک تست متوسط است که برای پاسخ دادن به آن باید به ارتباط آیات و احادیث و عبارتهای یک موضوع دقت کرد. گزینه‌های (۱) و (۴) نادرست است، زیرا در این گزینه، نور آسمان و زمین بودن خداوند به معنای نور مادی و فیزیکی در نظر گرفته شده است در صورتی که خداوند نور هستی است. گزینه (۲) نادرست است، زیرا ذات خداوند، به دلیل نامحدود بودن برای انسان قابل شناخت نمی‌باشد.

گزینه ۳ ☆☆☆☆ ۱۲۰

بیت: «دوست نزدیک‌تر از من به من است / وین عجب‌تر که من از وی دورم» و حدیث: «ما رایت شیئاً الا و رایت الله قبله و بعده و معه»، هر دو به سرشت خداگرایی انسان اشاره دارند.

تحلیل تست ۹۹

این تست، یک تست ترکیبی از درس ۲ دهم و این درس است. برای پاسخ دادن به این نوع تست‌ها باید به ارتباط مفهومی که برای آیات و احادیث و ابیات که بیان شده است توجه کرد.

گزینه ۳ ☆☆☆☆ ۱۲۱

بیت: «ما چو ناییم و نوا در ما ز توست / ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست»، به نیازمندی مخلوقات در پیدایش و بقا به خداوند اشاره دارد و بیانگر این حقیقت است که موجودات پس از پیدایش نیز همچنان، مانند لحظه نخست خلق شدن، به خداوند نیازمند هستند. (نیازمندی در بقا) جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ‌گاه قطع و یا کم نمی‌شود.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها

این تست سراسری، یک تست کاملاً مفهومی بوده که برای پاسخ دادن به آن، علاوه بر تسلط کامل بر متن درس، بر مفاهیم ابیات نیز باید مسلط بود. گزینه‌های (۱) و (۲)، به نیازمندی جهان به خداوند در بقا اشاره ندارند و امسال از کتاب حذف شده‌اند. بیت گزینه (۴)، به نیازمندی جهان به خداوند در پیدایش اشاره دارد.

گزینه ۱

☆☆☆☆☆ ۱۲۲

مطابق فرمایش پیامبر اسلام (ص) در حدیث: «أفضل العبادة ادمان التّفكّر فی الله و فی قدرته»، اندیشه و تفکر با داشتن این دو ویژگی: اولاً: مداوم و پیوسته باشد. ثانیاً: در صفات خداوند و قدرت او باشد (نه در ذات و چیستی او) افضل و برترین عبادت است.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها

این تست، یک تست حفظی از ترجمه حدیث است و برای پاسخ دادن به این سبک از سوالات سراسری، ابتدا باید متن عربی آیات و احادیث را حفظ نمود سپس با در نظر گرفتن عین ترجمه آیه یا حدیث به آن پاسخ داد. (یعنی هر گزینه‌ای بجز عین عبارت آیه یا حدیث نادرست است.)

گزینه ۳

☆☆☆☆☆ ۱۲۳

بیت: «ما همه شیران ولی شیر علم / حمله مان از باد باشد دم به دم»، نیازمندی انسان در پیدایش و بقا را به ما گوشزد می‌کند. درک این نیازمندی، شناخت و معرفت ما را به خود (خودشناسی) و رابطه ما را با خداوند افزایش می‌دهد. و هرچه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیشتر شود، نیاز به او را بیشتر احساس و ناتوانی و بندگی خود را بیشتر ابراز می‌کند. برای همین است که پیامبر گرامی ما، با آن مقام و منزلت خود در پیشگاه الهی، عاجزانه از خداوند می‌خواهد که: «اللهم لا تکلنی الی نفسی طرفة عین ابداً»

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها

این تست، یک تست کاملاً مفهومی بوده و برای پاسخ دادن به آن، باید بر مفاهیم و هدف کلی درس تسلط داشت تا بتوان به توجه به آن، منظور طراح سؤال را دریافت و گزینه صحیح را انتخاب نمود. گزینه (۱)، به توحید عملی فردی اشاره دارد و دعا و نیایش نیست. گزینه (۲)، تقاضای بازگشت به دنیا در عالم برزخ و از سوی مشرکان است. گزینه (۴)، علت انتخاب انبیای الهی به مقام نبوت را علم الهی به عصمت آنان معرفی می‌کند.

گزینه ۲

☆☆☆☆☆ ۱۲۴

مطابق فرمایش پیامبر اسلام (ص) در حدیث: «أفضل العبادة ادمان التّفكّر فی الله و فی قدرته»، اندیشه و تفکر با داشتن این دو ویژگی: اولاً: مداوم و پیوسته باشد. ثانیاً: در صفات خداوند و قدرت او باشد (نه در ذات و چیستی او) افضل و برترین عبادت است. اندیشه، بهار جوانی را پرطراوت و زیبا می‌سازد. استعدادها را شکوفا می‌کند و امید به آینده‌ای زیباتر را نوید می‌بخشد.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها

این تست، یک تست حفظی از متن عربی حدیث یا آیه می‌باشد. برای پاسخ دادن به این نوع تست‌ها، ابتدا باید متن عربی آیات و احادیث را حفظ نمود سپس با در نظر گرفتن عین عبارت آیه یا حدیث به سؤال پاسخ داد.

گزینه ۱

☆☆☆☆☆ ۱۲۵

لازمه شناخت هر چیزی احاطه و دسترسی به آن است؛ در واقع، ما به دلیل محدود بودن ذهن خود نمی‌توانیم ذات امور نامحدود را تصور کنیم و چگونگی وجودشان را دریابیم. چون خداوند حقیقتی نامحدود دارد؛ در نتیجه، ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید. بر این اساس، احاطه جزء بر کل محال است.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها

این تست، نسبتاً ساده بوده و ما را امیدوار می‌سازد که تمام سوالات کنکور به صورت مفهومی و دشوار طرح نمی‌شوند و می‌توان با مطالعه صحیح به درصد قابل قبولی در این درس دست یافت.

گزینه ۴

☆☆☆☆☆ ۱۲۶

هرچه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیشتر شود (آگاهی به این حقیقت که همواره و در هر آن به خداوند نیازمندند: «ما همه شیران ولی شیر علم / حمله مان از باد باشد دم به دم»)، نیاز به او را بیشتر احساس و ناتوانی و بندگی خود را بیشتر ابراز می‌کند. برای همین است که پیامبر گرامی ما، با آن مقام و منزلت خود در پیشگاه الهی، عاجزانه از خداوند می‌خواهد که: «اللهم لا تکلنی الی نفسی طرفة عین ابداً»

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها

این تست، مشابه تست ریاضی ۹۸، یک تست مفهومی و از نوع مطابقت آیات با مفهوم درس است. گزینه‌های (۱) و (۲) و (۳)، به موضوع «خداوند نور هستی است» اشاره دارند، ولی حدیث مورد سؤال به خودشناسی و نتیجه آن اشاره دارد.

گزینه ۳

☆☆☆☆☆ ۱۲۷

لازمه شناخت هر چیزی احاطه و دسترسی به آن است. در واقع، ما به دلیل محدود بودن ذهن خود نمی‌توانیم ذات امور نامحدود را تصور کنیم و چگونگی وجودشان را دریابیم. چون خداوند حقیقتی نامحدود دارد؛ در نتیجه، ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید. بر این اساس پیامبر اسلام (ص)، ما را به تفکر در صفات الهی تشویق می‌کند چرا که ما با تفکر در مخلوقات خداوند، می‌توانیم به وجود (و هستی) خدا به عنوان آفریدگار جهان پی ببریم و صفات او را بشناسیم.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها

گزینه (۱) نادرست است، زیرا ما به هستی خداوند می‌توانیم پی ببریم. گزینه (۲) نادرست است، زیرا ما نمی‌توانیم به چیستی خدا پی ببریم. گزینه (۴) نادرست است، زیرا تنها چیستی است که در ذهن ما نمی‌گنجد (نه هستی و چیستی) خداوند.

گزینه ۳

☆☆☆☆☆ ۱۲۸

این فرمایش امام علی (ع) «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه» به این حقیقت اشاره دارد که هر کدام از ما براساس فطرت خدا آشنا و خداگرا او را می‌یابیم و حضورش را درک می‌کنیم.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها

گزینه (۱)، مفهوم این حدیث نمی‌باشد. گزینه (۲) نادرست است، زیرا مشاهده کردن خداوند در آیات و نشانه‌های الهی مفهوم این حدیث است نه مشاهده کردن خداوند در همه حال. گزینه (۴) نادرست است، زیرا پاکی و صفای قلب وسیله رؤیت خداوند در ورای هر چیزی است.

گزینه ۴

☆☆☆☆☆ ۱۲۹

آیه شریفه: «یسألہ من فی السّموات و الارض کل یوم هو فی شأن»، به نیازمندی جهان به خداوند در پیدایش و بقا اشاره دارد، یعنی اینکه خدا دنیا را آفریده است و آن را به حال خود رها نساخته است، بلکه پیوسته بر آن نظارت دارد و همواره امور هستی را تدبیر و اداره می‌کند.

گزینه ۳

☆☆☆☆☆ ۱۳۰

مراجعه شود به پاسخ سومین پرسش قبل.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها

شناخت صفات و ویژگی‌های خداوند از طریق تفکر در آیات و نشانه‌های الهی امکان پذیر است. قسمت اول گزینه‌های (۲) و (۴) نادرست است، زیرا در چیستی خداوند نباید تفکر کرد نه در وجود و هستی او.

گزینه ۱

☆☆☆☆☆ ۱۳۱

پیام آیه شریفه: «الله نور السماوات و الارض»، این است که جهان و تمامی مخلوقات در دو مرحله وجود یافتن (هستی) و بقا به خداوند نیازمندند. این که خداوند در قرآن کریم، خودش را «نور آسمان‌ها و زمین» معرفی می‌کند، به این معناست که تمام موجودات، وجود خود را از او می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار می‌شوند و وجودشان به وجود او وابسته است. به همین جهت، هر چیزی در این جهان، بیانگر وجود خالق و آیه‌ای از آیات الهی محسوب می‌شود.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها

قسمت اول گزینه‌های (۲) و (۴)، نیازمندی مخلوقات به خداوند را به صورت ناقص بیان کرده است. قسمت دوم گزینه (۳) نادرست است، زیرا هر یک از مخلوقات «نوری از انوار الهی» هستند نه «نوری از انوار وجود»

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { با توجه به قسمت دوم سؤال، سایر گزینه‌ها نادرست است.

گزینه ۱ ☆☆☆☆☆ ۱۳۸

اینکه انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند، معرفتی عمیق و والاست که در نگاه نخست مشکل به نظر می‌آید. اما هدفی قابل دسترس است، به‌خصوص برای جوانان و نوجوانان که پاکی و صفای قلب دارند. اگر قدم پیش گذاریم و با عزم و تصمیم قوی حرکت کنیم، به یقین خداوند نیز کمک خواهد کرد و لذت چنین معرفتی (با هر چیزی خدا را دیدن) را به ما خواهد چشاند.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { عبارت: «غیرمستقل دانستن پدیده‌ها در اثرگذاری»، در قسمت دوم گزینه‌های (۳) و (۴)، به معنای این است که اثرگذاری مخلوقات از خداوند نیست و تماما از خود آنان است که بیانگر شرک در ربوبیت است.

گزینه ۲ ☆☆☆☆☆ ۱۳۹

بین افزایش خودشناسی و افزایش عبودیت انسان، یک رابطه مستقیم برقرار است، چرا که هرچه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیشتر شود، نیاز به او را بیشتر احساس و ناتوانی و بندگی خود را بیشتر ابراز می‌کند. برای همین است که پیامبر گرامی ما، با آن مقام و منزلت خود در پیشگاه الهی، عاجزانه از خداوند می‌خواهد که: «اللهم لا تکنی الی نفسی طرفه عین ابداء» قطع رابطه بین نور و منبع نور ناممکن است.

نکته طلایی { کلماتی مانند «مولود، منتج و بازتاب»، تعبیر دیگری از معلول و کلماتی مانند «زاینده، متبوع و مولد»، تعبیر دیگری از علت می‌باشند.

گزینه ۱ ☆☆☆☆☆ ۱۴۰

مراجعه شود به پاسخ دومین پرسش قبل.

گزینه ۲ ☆☆☆☆☆ ۱۴۱

مراجعه شود به پاسخ سومین پرسش قبل.

گزینه ۴ ☆☆☆☆☆ ۱۴۲

فرمایش امام علی^(ع) بیانگر این حقیقت است که جهان جلوه حق است و هر موجودی، به اندازه خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. آیه شریفه: «یا ایها الناس انتم الفقراء الی الله و الله هو الغنی الحمید»، بیانگر نیازمندی مخلوقات به خداوند و بی نیاز بودن خداوند در پیدایش و بقا به دیگری می‌باشد.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { هر سه گزینه (۱) و (۲) و (۳)، به تفکر در آیات و نشانه‌های الهی اشاره دارند.

گزینه ۳ ☆☆☆☆☆ ۱۴۳

بیت: «خشک ابری که بود ز آب تهی / ناید از وی صفت ابدهی»، بیانگر مقدمه دوم در اثبات نیازمندی جهان به خدا در پیدایش است و بیانگر نیازمندی پدیده‌ها به پدیدآورنده‌ای است که خودش پدیده نباشد.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { آیات گزینه‌های (۱) و (۲) و (۴)، به مشاهده خداوند با هر چیزی اشاره دارند.

گزینه ۱ ☆☆☆☆☆ ۱۳۲

با توجه به سخن پیامبر^(ص): «تفکروا فی کل شیء و لا تفکروا فی ذات الله»، تفکر در ذات خداوند، به دلیل غیر قابل احاطه بودن آن ممنوع و تفکر در نشانه‌های الهی به منظور شناخت نسبی صفات خداوند، مورد تشویق است. با توجه به **یسألُهُ مَنْ فی السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ کُلَّ یَوْمٍ هُوَ فی شَأْنٍ**، این مفهوم که خداوند دنیا را آفریده است و آن را به حال خود رها نساخته است، بلکه پیوسته بر آن نظارت دارد و همواره امور هستی را تدبیر و اداره می‌کند بیانگر توحید در ربوبیت است.

گزینه ۱ ☆☆☆☆☆ ۱۳۳

بمراجعه شود به پاسخ پرسش قبل.

گزینه ۲ ☆☆☆☆☆ ۱۳۴

پیام عبارت شریفه: «یا ایها الناس انتم الفقراء الی الله و الله هو الغنی الحمید»، این است که همه مخلوقات از جمله انسان، در وجود و هستی خود به خداوند نیازمند هستند و با استناد به عبارت شریفه «و الله هو الغنی الحمید»، تنها وجود بی نیاز (غنی) خداست. او در هستی خود به دیگری محتاج نیست. اگر گفته شود: «وجود خدا وابسته به چیزی نیست»، بیانگر یگانگی خداوند و اصل توحید است. **نکته طلایی** { نیازمندی جهان به خداوند در مرحله پیدایش، بی‌اگر توحید در خالقیت و نیازمندی جهان به خداوند در مرحله بقا، بیانگر توحید در ربوبیت است.

گزینه ۱ ☆☆☆☆☆ ۱۳۵

این تشبیه: «رابطه ما و دیگر موجودات، مانند رابطه پرتوهای نور با منبع آن است»، بیانگر این مفهوم است که نیازمندی مخلوقات به خداوند، منحصر به مرحله پیدایش نیست، بلکه برای بقا نیز به او نیازمندند. در قرآن کریم خداوند غنی خوانده شده انسان و سایر مخلوقات فقیر و این نسبت هیچ‌گاه تغییر نمی‌کند. **توضیح** { آیه شریفه: «الله نور السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ»، رابطه ما و دیگر موجودات با خداوند را مانند رابطه پرتوهای نور با منبع آن معرفی می‌کند.

گزینه ۳ ☆☆☆☆☆ ۱۳۶

در آیه شریفه: «الله نور السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ»، خداوند، خودش را نور آسمان‌ها و زمین معرفی می‌کند. نور، آن چیزی است که خودش پیدا و آشکار است و سبب پیدایی و آشکار شدن چیزهای دیگر می‌شود. نور بودن خداوند بسیار برتر و بالاتر است. او نور هستی است. یعنی تمام موجودات وجود خود را از او می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار می‌شوند و وجودشان به وجود او وابسته است. به همین جهت هر چیزی در این جهان بیانگر وجود خالق و آیه‌ای از آیات الهی محسوب می‌شود.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { آیه گزینه (۱)، به غنای ذاتی خداوند و آیه گزینه (۲)، به توحید در مالکیت و گزینه (۴)، به نیازمندی مخلوقات به خداوند در پیدایش و بقا اشاره دارند.

گزینه ۴ ☆☆☆☆☆ ۱۳۷

نیازمندی موجودات به خداوند در دو مرحله «پیدایش و بقا»، مفهوم آیه شریفه: «یا ایها الناس انتم الفقراء الی الله و الله هو الغنی الحمید» است. از دقت در آیه شریفه: «یسألُهُ مَنْ فی السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ کُلَّ یَوْمٍ هُوَ فی شَأْنٍ»، مفهوم می‌گردد که خدا دنیا را آفریده است و آن را به حال خود رها نساخته است، بلکه پیوسته بر آن نظارت دارد و همواره امور هستی را تدبیر و اداره می‌کند که بیانگر توحید در ربوبیت است.